

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA: _____

V.a. Heisinhöftaja Nyppösen rap. no 1.

Köpenhamina.

20/2 1981.

Kööpenhamina, helmikuun 20 p. 1931.

No 225

1/165/ae 1931		
RS/2-31	2	LII
TYÖSSÄ	MASSIC	ACIA
5	CS.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia taten lähettää
ohellisen raporttini No 1 - 1931, joka sisältää
seuraavaa :

1. Uhkaava työtaistelu siv. 1,
2. Työttömyys " 9,
3. Tasavallan Presidentin vaali " 15.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri ,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus

J. Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé ,

Helsinki.

1/65		
23/2	31	2
5	CS	

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähetystön
v.a.Asiainhoitajan raportti No 1-1931.

I.

Uhkaava työtaistelu.

Tanska säästyi suhteellisen kauan yleismaailmallisen kriisin vaikutuksista. Niinkauan kuin sen päävientitavarain voin ja sianlihan hinnat pysyivät korkealla, ei maassa huomattu pulakauden oireita. Kun sitten keskellä vuotta yleinen hintainlasku kohosi näitäkin tuotteita, tiedettiin että Tanskan vuoro oli joutua pulakauteen. Maataloustuottajain ostokyvyn heiketessä teollisuus jäi yhä enemmän työttömäksi. Ulkomaitten kanssa taas oli vaikeaa kilpailla suurten tuotantokustannusten takia. Uusilla käytännöllisillä uudistuksilla sekä tuotantotapaan että hallintoon ja ohjaukseen nähden koetettiin parantaa tilannetta. Se ei kuitenkaan riittänyt. Ei auttanut muu kuin vedota

työläisiin. Nyt oli aika tullut, jolloin yleinen "Nedskaring" oli ulotettava myös tähän kansanluokkaan. Virkamiehet olivat aikanaan, ainakin ulkonaisesti, vastaanottaneet palkkainalennuksen alistuvaisuudella. Etteivät työläiset ole osoittaneet yhtä suurta tilanteen vaatimusten käsittämistä, sen osoittaa asema työmailla tätä nykyä.

Kuten ennen raporteissa on mainittu, alkavat useimmat työsopimukset Tanskassa 1 päivänä helmikuuta. Irtisanomisaika on 3 kuukautta. Viime vuosina on etenkin Lyngsien säännöllisesti sanonut irti työsopimukset, ellei muuta niin aikaansaadaakseen levottomuutta elinkeinoelämässä. Tällöin on aina esitetty uusia vaatimuksia palkkain, työtapojen y.m. parantamisesta. Niin kauan kuin suunta maassa ja maailmanmarkkinoilla oli nouseva, voitiin etuja saavuttaakin.

Viime vuonna oli kuitenkin tilanne kehittynyt niin vakavaksi, että työnantajat katsoivat olevansa pakoitettut ryhtymään tuotantokustannusten supistamiseksi, työpalkkojen alentamiseen. Näin ollen sanoi rautateollisuuden työnantajain ryhtymä viime lokakuun 11 päivänä irti

kaikki helmik. 1 päivänä 1931 loppuvat työsopimukset. Tämä koski yhteensä n. 30.000 - 40.000 työläistä. Motiiviksi ilmoitettiin epävarmuus elinkeinoelämässä, tilausten väheneminen ja ulkomainen kilpailu. Tahdottiin seurata pulan kehitystä ja pitää kädet vapaina siltä varalta, ettei entisillä työpalkoilla enää voitaisi jatkaa tuotantoa. Kilpailijamaissa oli työpalkkain alentaminen jo tapahtunut; Tanska ei voisi kauan enää katsella tätä ryhtymättä itse vastaaviin toimenpiteisiin.

Rautateollisuudessa tapahtunutta irtisanomista seurasi uusia irtisanomisia miltei kaikilla teollisuuden aloilla. Tämä oli laita puu-, jalkine-, sementti-, sokeri-, kalkki- ja tiili-, öljy- ja suklaateollisuudessa. Kolmessa viimeksimainitussa teollisuudessa tuli kuitenkin irtisanominen työläisten puolelta. Yhteensä joutuivat n. 60.000 työläisen sopimukset uudistettaviksi.

Irtisanomisen johdosta kokoontuivat kuten luonnollista työläisjärjestöjen edustajat neuvotteluihin. Ennen joulua ei kuitenkaan voitu ryhtyä keskusteluihin

työnantajain liiton kanssa. Kumpikin puoli halusi sitäpaitsi odottaa niin kauan kuin mahdollista ja seurata tilanteen kehitystä.

Tammikuun 21 päivänä rautateollisuuden työnantajain yhtymä lähetti sitten ammattiliitoille tulevia palkkaneuvotteluja koskevan kiertokirjeen. Siinä mainittiin, että tilanteen kehitys maailman markkinoilla on vahvistanut yhtymän pahimmat epäilykset. Samalla lausuttiin ihmetys, etteivät ammattiliitot voi käsittää, että todella on jouduttu vakavaan pulakauteen. Huolimatta siitä, että teollisuustuotteita on tarjottu valmistushintoihin, ei tilauksia ole saatu riittävästi. Esim. vain parilla laivatelakalla on työtä koko vuodeksi; suurimmalla osalla vain vuoden puoliväliin. Edelleen osoitettiin, että samalla kuin Englannissa ja Saksassa on työpalkat, jotka eivät vastaa 1914 palkkatasoa, niin ovat Tanskassa, yli sen minkä kallisaika ja lyhennetty työpäivä ovat aiheuttaneet, esim. metallin valajat saavuttaneet 39% korotuksen, sepät 42%, tavalliset työläiset 32% ja naiset 59%. Kaavurien nykyinen ansio voisi olla 11%, seppien 12%, ammatit-

tomain työläisten 13% ja naisten 19% alle nykyisen ilman että ostokyky siitä tulisi heikommaksi kuin se oli v. 1926.

Saman kuun 26 päivänä alkoivat neuvottelut rauta- ja sokeriteollisuudessa. Ne eivät johtaneet tuloksiin. Työläiset vaativat palkkain pysyttämistä entisellä ja vielä lisäksi täysiä palkkaetuja kesälomain aikana. Kun työnantajat puolestaan pitävät ensimmäisenä ehtona palkkain pienentämistä, oli mahdotonta päästä sopimukseen. Sokeriteollisuudessa kävi samoin. Työnantajat pitivät 15-17 äyriä tuntipalkanalemmusta välttämättömänä, kun taas työläisten puolelta vaadittiin 13-16 äyriä lisää tuntipalkkaa.

Näitten ensimmäisten eri ammattien neuvottelujen katkeamisesta oli tuloksena se, että pääjärjestäjien tuli ryhtyä asiaan. Työnantajien ja De Samvirken de Fagforbund'in toimikunnat kokoontuivat siis neuvotteluihin t.k. 14 päivänä. Kuuden tunnin keskustelujen jälkeen osoittautui kuitenkin mahdottomaksi saada aikaan sopimusta. Työnantajain yhtymän puheenjohtajan Langkjær'in ilmoituksen mukaan olisivat pienemmät ryhmät erikseen

varmasti olleet suostuvaiset keskusteluihin palkkain alentamisesta. Olipa itse ammattiyhdistysten puheenjohtaja Nygaard, jota tätä nykyä pidetään Tanskan vaikutusvaltaisimpana miehenä sosialistien riveissä, henkilökohtaisesti puhunut 3% alentamisesta, mikä olisi ehkä mahdollista, mutta ei 10-12 %. Hän ei ollut uskaltanut tästä kuitenkaan julkisesti puhua, sillä joukoille oli niin jyrkästi saarnattu palkkojen pysyttämistä entisellään, että peräytyminen tuumankin vertaa olisi vaarallista.

Langkjarin ilmoituksen mukaan pääministeri Stauning ei uskalla tehdä mitään asiassa. Hän nähtävästi olisi halukas jättämään koko asemansa, koska hän ei voi vaikuttaa puolueeseensa enää niin suuressa määrässä kuin ennen. (Tämän hän on muuten kerran lausunut tri Moltesen'ille sotilaskysymyksen yhteydessä, kuten tämä minulle kertoi joku aika sitten.)

Kokouksen kuluessa ehdottivat työväen edustajat, että keskusteluja jatkettaisiin, sittenkun eri ammateista oli kutsuttu lisäedustajia. Työnantajat olivat kyllä tähän suostuvaiset, mutta vain ehdolla että palkkain

varmasti olleet suostuvaiset keskusteluihin palkkain alentamisesta. Olipa itse ammattiyhdistysten puheenjohtaja Nygaard, jota tätä nykyä pidetään Tanskan vaikutusvaltaisimpana miehenä sosialistien riveissä, henkilökohtaisesti puhunut 3% alentamisesta, mikä olisi ehkä mahdollista, mutta ei 10-12 %. Hän ei ollut uskaltanut tästä kuitenkaan julkisesti puhua, sillä joukoille oli niin jyrkästi saarnattu palkkojen pysyttämistä entisellään, että peräytyminen tuumankin vertaa olisi vaarallista.

Langkjarin ilmoituksen mukaan pääministeri Stauning ei uskalla tehdä mitään asiassa. Hän nähtävästi olisi halukas jättämään koko asemansa, koska hän ei voi vaikuttaa puolueeseensa enää niin suuressa määrässä kuin ennen. (Tämän hän on muuten kerran lausunut tri Moltesen'ille sotilaskysymyksen yhteydessä, kuten tämä minulle kertoi joku aika sitten.)

Kokouksen kuluessa ehdottivat työväen edustajat, että keskusteluja jatkettaisiin, sittenkun eri ammateista oli kutsuttu lisäedustajia. Työnantajat olivat kyllä tähän suostuvaiset, mutta vain ehdolla että palkkain

alennus olisi periaatteissa hyväksytty. He olisivat halunneet heti neuvotella läsnä olevien ammattikuntain edustajain kanssa yksitellen, mutta sitä hra Nygaard ei sallinut. Hänen intressissään on muuten voittaa aikaa niin paljon kuin mahdollista siinä toivossa että työnantajain lopulta olisi suostuttava. Tanskassa ei nim. ole mahdollista saada muuta työväkeä kuin järjestynyttä, kaikki kun ovat sidotut ammattiyhdistyksiin nuorinta työläistä myöden.

Kysyin hra Langkjæriltä mikä nyt on edessä ja onko asema hänen mielestään vakava. Tähän viimeksimainittuun hän heti vastasi myöntäväisesti. Tosin valtion sovintolautakunta, jonka puheenjohtajana on departementtipäällikkö Riis-Hansen, velvollisuutensa mukaisesti on koettava vielä sovittaa eri puolia, mutta tämä on oleva toivotonta. Aseman vakavuutta todistaa se, että työnantajain yhtymän yleiskokous on kutsuttu kokoon t.k. 20 päiväksi. Tältä 600 miestä käsittävältä kokoukselta on toimikunta pyytävä valtuuksia toimimaan vapaasti tilanteen vaatimusten mukaisesti aina työnsulun julistamista myöten. Koska tämä tapahtuu ensi ja toisella 7-

päivän irtisanomisella, niin on mahdollista, että ensi kuun alussa työtaistelu täällä jo on käynnissä. Toivottavasti ammattikuntain johtajat siihen mennessä kuitenkin keksivät keinon millä peittää peräytymistään liian uskalletuilta ja mahdottomilta asemiltaan.

Kööpenhamina, helmikuun 19 p:nä 1931.

J. A. Sjöström.

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähetystön
v.a.Asiainhoitajan raportti No 1-1931.

II.

Työttömyys.

Oikeastaan ei työttömyys Tanskassa ole ollut tänä talvena suurempi kuin entisinä vuosinakaan. Luvut ovat samat: kesällä noin 20.000, talvella noin 70.000 työlläistä. Tämä talvena on kuitenkin työttömyydestä puhuttu enemmän kuin ennen. Siihen on ollut syynä suureksi osaksi työttömäin toimenpanemat mielenosoitukset. Tällaisia on tosin esiintynyt ennenkin. Esim. 2 vuotta sitten kokoontui muutama sata kööptonta Jyllannissa muodostaen "de hjemløses Tog" Kööpenhaminassa. Yritys kuitenkin pysäytettiin, ennenkuin osanottajat ehtivät edes Själlantiin.

Tänä talvena ei ole jätetty käyttämättä yhtään tilaisuutta työttömäin puolelta. Kun sosialiministeri Steincke, joka muuten on tehnyt paljon työttömäin

hyväksi, esitti ennen joulua uuden sosialilakiehdotuksensa kansankäräjillä ammuttiin lehteriltä laukaus. Ampujaa pidätettäessä häneltä löytyi voimakaskaliiberinen revolveripistooli, jota ei mitenkään voitu ajatella vain pelotusvälikappaleeksi, kuten hallituksen puolelta selitettiin. Tosin kuula osui seinään, mutta ase oli ladattu kokonaan. Vähän myöhemmin heitettiin yöllä min. Steincken ikkunasta sisään suuri kivi. Ministeri koetti tälläkin kertaa selittää, että kyseessä oli vain mielipuoli eikä työtön. Tämä tuskin kuitenkaan pitää paikkansa. Sosialistisen ministerin oli vaikeaa tunnustaa, ettei hän ollut voinut suuremmassa määrässä tyydyttää omiaan huolimatta siitä, että hän m.m. henkilökohtaisesti oli käynyt heidän yömajassaan tiedustalemassa heidän olojaan ja toivomuksiaan.

Hallitusta on moitittu ankarasti siitä ettei se ole voinut lieventää työttömyyttä. Itse asiassa sillä ei ole tänä pulakautena ollut voimia siihen. Mutta suuremmoiset lupaukset vaaliaikana ja nykyisen hallituksen jäsenten ankarat arvostelut edellisen hallituksen aikana samallaisessa tilanteessa antavat asett

käteen oppositiolle. Eikä tämä jätä niitä käyttämättä. Kun hallitus vetosi yleiseen hyväntekeväisyyteen, otettiin ehdotus vastaan pilkalla, koska juuri sosialistit aina ovat saarnanneet yksityistä "porvarillista" armeliaisuutta vastaan. Samoin vastustuspuoleet äänestivät hallituksen väliaikaista pula-avustusta koskevaa ehdotusta vastaan, joten se hyväksyttiin vain sosialistien ja radikaalien äänillä. Miten ehdotuksen käy maakäräjillä, joilla oppositio on enemmistössä ei ole varmaa. Merkeistä päätäten täällä kuitenkin siostutaan väliaikaiseen avustukseen kaikesta huolimatta. Yksityisen avustustoiminnan ollessa siksi laajan, on nähtävästi vaikeaa maakäräjille asettua vastaan.

Sillä aikaa tapahtui levottomuuksia kautta maan. Ne alkoivat Odensessa. Nakskovissa ne kuitenkin saivat ensi kertaa vakavamman luonteen. Siellä nim. joukko työttömiä, joita johti eräs virastaan erotettu kaupungin kirjuri, tunkeutui kuluvan kuun alussa kaupungin valtuuston kokoukseen pakoittaen uhkauksilla, m.m. heittää pormestari ikkunasta kadulle, myöntämään työttömyyden lieventämiseksi 20.000 kruunua.

Tämä tapaus herätti suurta paheksumista kautta maan. Täytyipä Socialdemokraten'inkin, joka tähän asti oli julkaissut työttömäin mellasteluista vain mitättömiä uutisia, lausua paheksumisensa "provokaattorien hommista". Yksityinen hyväntekeväisyys lakkasi Naksokivissa heti ja porvarien ovet sulkeutuivat almunpyytäjiltä. Yleinen mielipide oli niin voimakas, että kaupungin sosialistisen valtuuston täytyi peruuttaa tämä "yksimielinen" päätöksensä.

Kodittomain mellastuksia toimeenpantiin Aarhus'issa, Aalborgissa, Esbjergissa, Holbakissa y.m. Poliisi oli kuitenkin varuillaan näissä kaupungeissa huolimatta siitä että monessa niistä on sosialistinen enemmistö valtuustossa, joten ei päästy sen pahempaa aikaansaamaan. Kansankäräjillä ja sittemmin maakäräjillä pulia-epuehdotusta käsiteltäessä esiintyi lehtereillä puhujia, jotka kuitenkin saatiin heti vaikenemaan. Kööpenhaminassa pidettiin myös työttömäin kokouksia, joissa esitettiin vaatimuksia hallitukselle ja päätettiin, että tulevana helmikuun 25 päivänä koko maassa pannaan toimeen mielenosoituksia yhdessä kommunistien kanssa, jotka Mos-

kovasta ovat saaneet käskyn tällöin ryhtyä maailmanvallankumoukseen.

Tästä viimeainitusta seikasta käy selvästi esille yhteistoiminta kommunistien ja työttömien välillä. Jo pari vuotta sitten väitettiin, että "den hjemløses Tog" oli kommunistien s.o. Moskovan rahoilla toimeenpantu. Nakskovin juttua tutkittaessa kävi ilmi että kommunistirahoja oli ollut liikkeellä. Samoin muilla paikkakunnilla. Itse Socialdemokratenkin esitti väitteen että kommunistit koettavat käyttää hyväkseen työttömien epätoivoista tilaa omaksi hyödyksensä ja varoitti työttömiä antautumasta näin vaarallisille teille. Tosin lehti eräänä päivänä suurin kirjaimin väitti, että oikeistoliike S.O.S. olisi antanut rahoja levottomuuksien toimeenpanemiseksi, mutta lehti nähtävästi ei itskään uskonut tätä, koskei asiasta ole sen enempää kuulunut.

Huomiota on herättänyt Kööpenhaminan pappien yhteinen kääntyminen piispansa johdolla maakarjain valioikunnan puoleen pyytäen sitä tekemään voitavansa pula-apulainsäädännön hyväksymiseksi. Samana päivänä kuin

pappien lähetystö kävi kaksi muutakin lähetystä maakäräjillä, nim. Kööpenhaminan ja Etelä-Jyllannin työttömien edustajat. Etenkin papiston toimenpide on vaikuttanut sen, että konservatiivit ja venstre nyt ovat suostuvaiset myöntämään väliaikaista apua täksi kerraksi sillä ehdolla että hallituspuolue suostuu kriisikassan perustamiseen, joka toimisi itsenäisenä, mutta valtion avustamana laitoksena. vastausuudessa. Kysymys ratkaistaneen piakkoin kun ehdotus tulee maakäräjään käsiteltäväksi. Varsinkin siinä tapauksessa, että avustusta myönnettään tulevat kommunistien yritykset saavuttaa tarkoituksiaan työttömien avulla raukeamaan ja Tanska on edelleen pysyvä Euroopan vähemmän kommunistisena maana.

Kööpenhamina, helmikuun 20 p:nä 1931.

J. A. J. J. J.

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähetystön
v.a.Asiainhoitajan raportti No 1-1931.

III.

Tasavallan Presidentin vaalit.

Tanskassa on seurattu
Tasavallan Presidentin vaalia harvinaisella mielenkiin-
nolla. Pienimpiä maaseutulehtiä myöten oli lehdissä milt'
ei päivittäin ennen vaalia uutisia valitsijamiesten
vaaleista ja eri kandidaattien mahdollisuuksista. Tal-
löin olivat Svinhufvud ja Ståhlberg ensin asetetut
vastakkain. Viime aikoina alkoi kuitenkin nykyisen
presidentin ehdokkuus hämmentää kokonaan vasta valitun
presidentin nimeä ja lopulta mainittiin vain nimet
Ståhlberg ja Relander.

Kun täällä odottamaton vaalin tulos sitte
julkaistiin herätti se paitsi yleistä ihmetystä suurta
tyydytystä. Sosialistit olivat luonnollisesti harmissaan
ja Socialdemokraten kirjoitti Svinhufvudin vaalin mer-

kitsevän sitä että Suomi oli luisumassa diktatuuriin ja että Skandinavian demokratiat huolestumisella ajattelivat Suomen tulevaisuutta. Lehden oma kirjeenvaihtaja kuitenkin kirjoitti Helsingistä, etteivät demokraatit ole masentuneet, sillä Svinhufvud voi kuten Hindenburg osoittautua mieheksi ratkaisevina hetkinä.

Yleensä olen saanut vastaanottaa onnentoivouksia monelta taholta vaalin johdosta. Kaikki sekä diplomaatit että kotoiset poliittiset henkilöt, joiden kanssa olen keskustellut asiasta ovat sanoneet olevansa vakuutetut siitä, että nykyoloissa Svinhufvudin vaali oli paras ratkaisu. Nyt on heidän mielestään rauhallisuus palaava Suomeen.

Mielenkiintoista oli nähdä, mitä päälehdet lausuvat vaalin tuloksesta. Politiken ei kirjoittanut johtavaa artikkelia vaan tyytyi etusivun uutiseen, joka oli hyvin näkyvä. Sen olikin vaikeaa lausua mitään koska se vasta päivää ennen pääkirjoituksessa oli arvellut, että mahdollisesti jotkut lapualaiset viime hetkessä yrittävät pakolla saada Svinhufvud valituksi ja että Ståhlberg ^{tämän johdosta/} tulee valituksi. Mutta tällöin ase-

ma on oleva täynnä jännitystä, koska ei voi tietää mitä perästäpäin seuraa. Mahdollisesti uusi terrorikausi. Ellei pian saada voimakasta miestä johon, on Suomen tulevaisuus oleva synkkä.

Tämä epäsuora tunnustus, että Svinhufvudin vaali oli onnellisin, on sangen kiintoisa. Nationaltidende tyytyy pääkirjoituksessaan kunnastuksella toteamaan, että ruotsalaiset ja agraarit yhdessä tukivat Svinhufvudia. Tämä on lehden mielestä tapahtunut etupäässä pelosta, että Lapuan tappio olisi aiheuttanut levottomuuksia. Berlingske Tidende kirjoittaa, että voi sanoa Svinhufvudia valituksi yhtähyvin Lapuasta huolimatta kuin kiitos sen. Lehti pitää vaalia Svinhufvudin henkilökohtaisena voittona. Hän oli sortovuosina peloton taistelija maansa oikeuksien puolesta, hän oli ensimmäinen jonka käsiin uuden yhteiskunnan kohtalo pantiin ja hänen uusi astumisensa vastuunalaiseen asemaan on oleva sopusointuisena loppuna poliittiselle uralle, jonka päämääränä aina on ollut isänmaan paras.

Venstren pää-mänenkannattaja Morgenbladet -

pitää Svinhufvudin vaalia nykyoloissa parhaimpina mahdollisena. Tosin Ståhlberg on etevä henkilö pohjolan vapaamielisten poliitikkojen seassa, mutta hänen vaalinsa olisi aiheuttanut kaikellaista levottomuutta. On vaikuttava rauhoittavasti, että presidentiksi saatiin mies, jota ei Lapua ilmeisesti vihaa jo etukäteen. Pääasia on, että Svinhufvudilla on oleva kyllin suora selkä.

Kaiken kaikkiaan voi sanoa että presidentti Svinhufvudin vaali on otettu tyydytyksellä vastaan täällä. Tietysti sosialistit ja radikaalit olisivat iloinneet Ståhlbergin valituksi tulemisesta, mutta kuten edelläolevasta näkyy, olisi ilo radikaalien taholla ollut yhtynyt pelkoon. Näin ollen kai hekin ovat myöhemmin myöntävät, että nykyoloissa vaalin tulos oli onnellisin mahdollinen.

Kööpenhamina, helmikuun 20 p:nä 1931.

J. Stenroos

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: _____

V. o. asiantuntija Nykytalon rap. N:o 2.

Rajonhamina,

26/6-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

N:o 634

Kööpenhaminassa, 26 pñä. kesäk. 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 11 / 67 / 31		
30/6-31	9	
RYHMÄ		
F	C3	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää raporttini N:o 2 - 1931, joka sisältää

Islannin vaalit.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

J. A. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Suomen Kööpenhaminassa olevan v. a. Asiainhoitajan raportti N:o 2 - 1931.

Islannin vaalit.

Nyt kun vaalien tulokset Islannissa ovat tunnetut ja poliittinen rauha toistaiseksi on palannut on syytä luoda silmäys kriisiin joka on ainutlaatuinen Islannin historiassa.

Viime huhtikuun 14 päivänä saapui Reykjavikistä odottamatta tieto, että pääministeri Thorhallsen oli hajoittanut Alting'in. Syyksi ilmoitettiin, että oppositio oli aikonut esittää epäluottamuslauseen hallitukselle ja että tämä välttääkseen kaatumista oli saanut kuninkaan suostumuksen hajoitukseen. Tämä olikin ainoa keino hallituksen aseman pelastamiseksi, sillä sosialistit olivat päivää ennen lähettäneet hallituspuolueelle tiedon, ettei se enää aikonut tukea hallitusta vaan että se oli yhtynyt oppositioon.

Puolueitten voimasuhteet Altingissa olivat seuraavat: talonpoikainpuolue (hallituspuolue) 20 jäsentä, konservatiivit (itsenäisyyspuolue) 17 jäsentä ja sosialistit 5 jäsentä. Kun nämät viimeainitut nyt päättivät jättää hallituksen oman onnensa nojaan, oli sen asema siis mahdoton.

Hajoitus herätti suurta suuttumusta ja pettymystä vastustuspuolueissa. Pääkaupungissa ja maaseudulla pidettiin kokouksia joissa vaadittiin pääministerin eroa. Väitettiin, että kuninkaalle oli annettu väärää tietoa ja että hajoitus oli laiton. Tämän viimeisen väitteen johdosta tarttuivat muutamat tanskalaiset lakitieteilijät m.m. tunnettu professori Knud Berlin kynään, selittäen pitkissä tutkielmissa, että hajoitus ei varmastikaan ollut ristiriidassa Islannin perustuslain kanssa, mutta että tällainen menettely oli vastoin parlamentaarista tapaa.

Pääministerin asema tuli sangen vakavaksi senkautta että muut kolmimiehisen hallituksen muut jäsenet, nim. oikeus- ja kirkkoministeri Jonas Jonsson

ja rahaministeri Einar Arnason erosivat. Etenkin Jonssonin ero oli suuri tappio, sillä häntä pidettiin hallituksen "vahvana miehenä", Islannin Mussolinina kutsun kuningas oli sanonut 1000 -vuotisjuhlien aikana.

Mielenosoituksia jatkui jonkun aikaa. Vastustuspuolueet sähköttivät Islannin kabinettisihteerille Kööpenhaminassa pyytäen hänen kauttaan kuninkaan suostumusta Altingin istuntojen jatkamiseen. Mentiinpä niin pitkälle, että kansanjoukko kävi osoittamassa mieltänsä Tanskan lähetystön edustalla, huutaen "alas Tanskanvalta". Tämä aiheutti välikysymyksen Tanskan Folketing'issä ja anteeksipyyntöä Islannin hallituksen edustajan puolelta.

Kun sitte tutkii opposition tyytymättömyyden syytä, käy esille seuraavaa:

Jo Altingin 1000-vuotisjuhlain aikana olivat poliittiset vastakohdat opposition ja hallituksen välillä mitä jyrkimmät. Tätä ei silloin vielä juhlain takia tahdottu näyttää, mutta varmaa on että moni oppositiomies pysyttäytyi poissa juhlilta. Näitten jälkeen

puhkesi riita ilmiliekkiin. Hallitus saattoi kuitenkin tyyneesti suhtautua tilanteeseen, koska sillä sosialistien tukemana oli enemmistö Altingissä.

Vastustuspuolue, jonka muodostavat etupäässä kaupunkien porvaristo, kauppiaat, kalastusyhtiöiden johtajat y.m., moittivat hallitusta ensi sijassa huonosta raha-asiaan hoidosta. Opposition johtaja Thorhallsson syytti kerran Altingissa hallitusta vieläpä väärin tilien esittämisestä. Veroja väitetään liian korkeiksi. Monopolisysteemi on liian epämukava ja valtion menot liian suuret. Oikeusministerin yritys muuttaa Islannin Korkeimman Oikeuden järjestely selitetään siten, että hallitus haluaa päästä kahdesta sen kolmesta jäsenestä, jotka ovat vastustuspuolueen jäseniä. Myöskin sitä, että oikeusministeri talvella eroitti Reykjavikin hulluinhuoneen ylilääkäriin, kun tämä julkisesti väitti ministeriä mielenvikaiseksi, käytetään aseena hallitusta vastaan. Näitä kah- ta viimeistä syytöstä olisi kai pidettävä liian mitättöminä muualla, mutta pienessä yhteiskunnassa kuten Islanti

henkilöseikat merkitsevät paljon enemmän kuin suurissa oloissa.

Edelleen on huono aika kalamarkkinoilla ja maatalousalalla aikaansaanut paljon vaikeuksia hallitukselle syksyn ja talven kuluessa. Islannin talous lepää miltei kokonaan kalastuksen ja maanviljelyksen tuotolla. Hintainlasku suolakala- sekä villa- ja lampaanlihamarkkinoilla on siis vaikuttanut suuressa määrässä lamauttavasti maan taloudelliseen asemaan. Opposition mielestä hallitus ei ole tehnyt kylliksi näitten vaikeuksien välttämiseksi.

Mutta vaaleissa oli myöskin kysymys Islannin ja Tanskan suhteesta hyvin tärkeä. Konservativit eli itsenäisyyspuoluelaiset ovat jo ennen tehneet ehdotuksen, että yhteys Tanskan kanssa koetettaisiin saada lopetuksi jo ennen määrääjän kuluttua (v. 1943) vaikkei Tanska olisi siihen halukaskaan. Sosialistit ovat nyt yhtyneet heihin käyden vieläkin pidemmälle vaatimalla tasavaltaista hallitusmuotoa. Jos siis nämät puolueet olisivat yhdessä saaneet enemmistön nyt tapahtuneissa

vaaleissa, olisi tämä kysymys tullut päiväjärjestykseen ja siitä olisi johtunut arvaamaton määrä ikävyyksiä sekä sisään- että ulospäin. Heidän mielestään olisi nyt sopivin tilaisuus tasavallan aikaansaamiseksi vallankumouksen kautta. Konservatiivien kanta eroaa tästä sikäli, että puolue ehdottomasti vaatii muutoksen toimeenpanoa yksinomaan laillista tietä.

Mutta vielä on tärkeä kysymys jossa oppositio ajaa yhteistä ohjelmaa, nim. vaalilaki. Altingin 42 jäsenestä on 6 n.s. landvalgte, s.o. he ovat valitut koko maan äänillä suhteellisella vaalitavalla. Näitten jäsenyys eduskunnassa kestää 8 vuotta. Nyt tapahtuneissa vaaleissa valittiin muut 36 jäsentä. Vaalit tapahtuvat niin että vain Reykjavikin kaupungin 4 edustajaa valitaan suhteellisella vaalitavalla. Muu maa on jaettu vaalipiireihin, joissa on enemmistövaalit. Täten on esim. nyt vaaleissa talonpoikaspuolueella yksi edustaja 560 valitsijaa kohden, itsenäisyyspuolueella yksi 1100 valitsijaa ja sosialisteilla yksi 1500 valitsijaa kohden. Tässä on epäkohta, johon oppositio tahtoo saada muutosta.

Hallituspuolue kävi vaaleihin viittaamalla siihen mitä se on tehnyt maatalouden hyväksi. Tämä elinkeino aina on ollut syrjäytetyssä asemassa kalastuksen rinnalla. Talonpoika-Puolue syntyi v. 1918 kun suhteet Tanskaan järjestettiin uudelleen ja sen synty tapahtui ta-
loudellisella pohjalla. Se on kuin kasvanut osuusliikkeen ympärillä maatalouden alalla. Kun puolue samalla oli taipuva valtionmonopooliin ja valtion kauppaan, niin se sai sosialistit tukemaan itseään itsenäisyyspuolueen kaupunkilaisporvareja vastaan.

Hallitus on edelleen voinut viitata siihen mitä se on tehnyt kulkuneuvojen parantamiseksi, opetuksen edistämiseksi ja työläisten olojen saattamiseksi paremmalle kannalle.

Vaalien tulos oli että Altingin 36 piirittäin valittavista edustajista hallituspuolueella nyt on 21 edustajaa, itsenäisyyspuolueella 12 ja sosialisteilla 3 edustajaa Altingissä. Itsenäisyyspuolue on siis menettänyt 2 ja sosialistit 2 edustajaa. Näin ollen hallituksella on enemmistö Altingin alahuoneessa eli nedri deild. Altingissa on kuitenkin myös n.s. ylähuone efri deild,

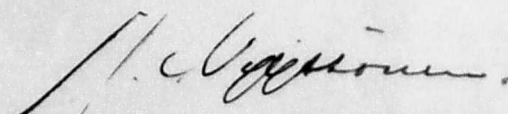
jonka jäseniä ovat, paitsi kuusi koko maan valitsemaa, kahdeksan Altingissa suhteellisella vaalitavalla valittua jäsentä. Edellämainitusta 6 jäsenestä on vain kaksi hallituspuolueeseen kuuluvaa, itsenäisyyspuolueella on ylähuoneessa kolme ja sosialisteilla yksi edustaja. Nyt ei hallituspuolue voi saada enempää kuin viisi niistä kahdeksasta, jotka on valittava, joten sen edustajamäärä on oleva seitsemän neljästätoista. Hallituksella ei siis ole ylähuoneessa enemmistöä. Se voi näin ollen kohdata paljon sabotagea täältäpäin, jos oppositio katsoo olevan syytä asettua vastehankaan oikein toden teolla.

Joka tapauksessa on selvää että uuden hallituksen muodostaa talonpoikapuolue. Todennäköistä on että Thorhallsson jää edelleen pääministeriksi. Jonas Jonssonista puhutaan myös hallituksen muodostajana. Tämä kysymys ratkaistaan kuitenkin vasta, kun Alting kokoontuu, mikä tapahtuu ensi heinäkuun 15 päivänä. Kuka muu astuu hallitukseen on tietenkin aivan epä-tietoista. Kiintoista on vain nähdä, jääkö hra Kristiansson, jonka Thorhallsson otti apulaisekseen muiden

hallitustoveriensa erottua hoitamaan rahaministerin salkkua, edelleen paikalleen. Min. Kristiansson on suuren islantilaisen osuusyhtymän johtaja. Kuvaavaa on että Jonsson on saman yhtymän esimies, joten hän täten on saattanut säilyttää vaikutusvaltaansa hallituksessa erostaan huolimatta.

Miten kävikään, varmaa on että ainakin kysymys Islannin ja Tanskan suhteen muuttamisesta ennen määräaikaa nyt jää lepäämään, mikä varmasti ei olisi ollut asianlaista, jos oppositio olisi päässyt voitolle ja et-
Islannin
tä sekä sisä- että ulkopoliittikka toistaiseksi säilyy kaikellisilta liioiltetuilta ja äkkikäänteiltä suuntaan tai toiseen. Tätä viimeistä todistaa puolestaan sekin seikka, että kommunistit, jotka nyt ensi kerran asettivat edustajaehdokkaita ottaen osaa vaalitaisteluun eivät ole saaneet sanottavaa kannatusta työväen taholta.

Kööpenhaminassa, 26 p:nä kesäkuuta 1931.

V. a. Asialinhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA:

V.a. Asiamiehittäjä Kemelinin rap. no 1.

Köpenhamina.

18/9-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINSKA BESKICKNINGEN

Köpenhamina, syyskuun 18 p. 1931.

No 926

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18/68 P. B. 19 31		
2/9-31	2	LII
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C3	

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää raporttini No 1, joka sisältää

1. Kommunismia Tanskan ylioppilasyhdistyksessä,
2. Suuret työsuunnitelmat Tanskan valtion rautateillä ja Tanskan laivaveistämöillä. Matkailupropagandaa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Ryömsä Munnally

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Suomen Ylioppilaisliiton Keskusto		
18/68 lae. 1931		
21/9-31	2	LI
FINLAND	OSASTO	ASIA
5	03	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
raportti No 1-1931.

I.

Kommunismia Tanskan ylioppilas-
yhdistyksessä.

Viime lauantai-iltana (12/9) sat-
tui merkillinen tapahtuma Tanskan ylioppilasyhdistyk-
sessä, joka todistaa ettei ainoastaan Norjan vaan
myöskin Tanskan ylioppilaspiireissä vallitsee aika pal-
jonkin kommunismia. Muistetaanhan, että kun Suomen
Tasavallan presidentti kävi Tanskan kuninkaan luona
syksyllä 1926, ja kun silloin sattui pieni kommunis-
mi-intermesso oopperassa, oli silloinkin ylioppilaita
mukana.

Ylioppilasyhdistyksellä oli viime lauantaina
"Akademisk Skytteforening" in vuosikokous, jolloin pi-
dettiin esitelmiä propagandatarkoituksessa. Tähän juh-
laan oli ampumayhdistys kutsunut kaikki tämän vuoden

ylioppilaat. Kello 9 illalla räjähti sitten yhtäkkiä kyynelpommi! Koko juhlasali oli heti täynnä savua. Pari minuuttia myöhemmin räjähti toinen ja kolmas pommi. Neljäs pommi löydettiin ylioppilastalon puistossa.

Mikäli voi päätätä, saattoivat ampumayhdistyksen ylioppilaat kuitenkin ylläpitää järjestystä ja poliisit saapuivat ~~muutama~~^{pari} minuuttia tapahtuman jälkeen ylioppilastaloon; myöskin poliisimestari itse.

Kävi ilmi, että ensimmäinen pommimies oli lak. yliopp. Jørgen Sindballe (tapahtuman jälkeen voisi sanoa häntä Sind-syg-balleksi) - isä Yliopiston professori. Ylioppilas Sindballe on ylioppilasyhdistyksen tunnetuimpia henkilöitä, johtokunnan jäsen ja "Danske Akademikeres Nationalraad" in jäsen. Ylioppilas Sindballella oli ollut pommi taskussaan ja oli se siellä räjähtynyt niin että pahasti ehti polttaa häntä. Toinen pommimies oli valtiotiet.yliopp. Henning Friis -- hänenkin isänsä professori -- joka myöskin sai palohaavan, kuitenkin ei yhtä pahan kuin Sindballe. Ylioppilas Friis on jo koulussa toimittanut kommunistilehteä, joka kuitenkin lakautettiin, ja on "Ylioppilasliiton" (melkein yksinomaan

kommunistinen) puheenjohtaja. Molemmat pommimiehet ovat toistaiseksi sairaalassa.

Kaikeksi onneksi vain pommimiehet itse haavoituivat, muuta onnettomuutta ei sattunut. Kokousta jatkettiin heti, orkesteri soitti ensin isänmaallisia kapaleita, ja jälkeempään puhui yliopiston rehtori professori Birck kahden ampumayhdistyksen jäsenen seisoessa katederin molemmalla puolella vartioina.

Tutkimuksissa on käynyt ilmi, että myöskin muita ylioppilaita on ollut mukana salaliitossa, mutta ei oltu -- toistaiseksi -- ajateltu muuta kuin mielenosoitusta.

Eräs huomattavassa asemassa oleva tanskalainen tiedemies, joka lauantaina oli läsnä ylioppilastalolla, kertoi minulle siitä kiusallisesta kohtauksesta, lisäten vaistomaisesti "niin, sellainen ei olisi mahdollista Teillä, missä ymmärretään kommunismivaara." Tietysti on tämän ylioppilaskommunismin takana paljon harhasuuntaista idealismia, mutta myöskin vaarallisempaa. Monelta taholta olen kuullut, että yliopp. Friisin yhdistys on yhteistyössä kansainvälisten järjestöjen

kanssa.

Kaikki porvarilliset lehdet ovat tietysti tuominneet tapauksen, oikeistolehdet hyvinkin ankarasti. Mutta Pölitiken esim. mainitsee, että koska professori Birckin esitelmän jälkeen näytettiin ampumayhdistyksen filmi, "der agressivt agiterer for Skyttebevægelsen, ventede man, at der skulde følge nye Bombe-Ekspllosioner, men de udeblev" (!) Sosialidemokraattiset lehdet ovat ainoastaan referoineet tapahtuman ilman omia kommentarioita. Yleensä on tästä puhuttu verrattain vähän, asia pidetään vähäpätöisenä -- kuvaavaa Tanskan optimistiselle, mutta myöskin hieman pintapuoliselle mentaliteetille.^{x)} Ulkoasiainministeriössäkin eräs osastopäällikkö, kun johdin puhetta tähän, sanoi, ettei sillä ole mitään merkitystä.

x) En voi tässä yhteydessä olla kertomatta pienestä lausunnosta, jonka - hämmästyneenä - kuulin eräässä, tosin ei politiikkaa harrastavassa, mutta hyvin sivistyneessä perheessä. Lausunto todistaa mitenkä Tanskan porvaristo elää ainoastaan omien intressipiirien sisäpuolella. Oli kysymys Ylioppilastalon tapahtumasta, jolloin isäntä minulle sanoi -- kuten monet tanskalaiset näinä päivinä -- että maassa missä on ollut Lapuan liike olisi tällaista ollut mahdotonta. Mutta samassa yhteydessä isäntä kysyi mitenkä oli mahdollista, että tämä liike syntyi Pohjois-Suomessa missä on niin vähän asukkaita. Huomautin, että Etelä-Pohjanmaan rannikkoseuduilla on tiheä asutus. Isäntä: "mutta alussa ainakin tähän oli lappalaisten liike". ("men oprindeligt var det jo en Lapp-Bevægelse") !!
 "Sprogets Magt over Tanken!"

Asia tulee lähitulevaisuudessa tuomioistui-
nessa esille .

Köpenhamina, syyskuun 17 päivänä 1931.

Ragnar Åkerberg

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
raportti No 1-1931.

II.

Suuret työsuunnitelmat Tanskan valtion
rautateilla ja Tanskan laivaveistämöillä.
Matkailupropagandaa.

Pari päivää sitten vihittiin, suurin juhlallisuuksin, Tanskan valtion rautateiden uusi Iso-Bältin moottori-lautta (linjalla Korsør - Nyborg). Tämän yhteydessä on kulkulaitosministeri Friis-Skotte viitannut suurenmoisiin rakennussuunnitelmiin Tanskan rautateilla, jotka tosiaankin ovat suurenmoisia varsinkin kun ottaa huomioon pulakauden ja sen johdosta toimeenpantavat rajoitukset.

Äskettäin on aloitettu suuret rakennustyöt Tanskan suurimman rautatiesillan aikaansaamiseksi Vähä-Bältin yli (Middelfart - Kollvad^{und}). Silta, joka valmistuu vuonna 1933, tulee olemaan lähes 2 kilometriä pitkä - ja salmi on syvä.

Tämän lisäksi rakennetaan luultavasti -- kulkulaitosministeri on ainakin pyytänyt varoja sitä varten ja mikäli olen kuullut ei tule olemaan vaikeata eduskunnassa -- kolme uutta moottorilauttaa ja kaksi uutta laivaa Kalundborgin ja Aarhusin reitille. Ja par'aikaa rakentaa yhtyneet laivayhtiöt (Det forenede Dampskibsselskab) neljännen moottorilaivan Esbjerg - Parkestonin reittiä varten.

Nämä rakennustyöt todistavat että valtiolla ja yksityisosakeyhtiöillä on varoja. Tämä tietysti myöskin on keino työttömyyden helpottamiseksi.

Mainittakoon, että esim. Iso-Bältin uudessa moottorilautassa, joka on maksanut 2,9 milj. Tanskan kruunua, on ulkomaille mennyt ainoastaan 400.000 kruunua, kaikki muu edustaa tanskalaista työtä. Kun nyt rakennetaan uusia lauttoja, suunnitellaan tätä ulkomaan osuutta vielä pienemmäksi.

Tämä suurenmoinen kulkulaitosohjelma -- ja se on jo enemmän kuin ohjelma -- sisältää myöskin paljon matkailuintressiä. Heti sodan jälkeen ryhtyi Tanska kilpailemaan Ruotsin kanssa n.s. Euroopanliikenteestä. Noin

30 vuotta sitten meni suurin osa etelä-pohjois - liikennettä Tanskan kautta (Gjedser-Warnemünde, Kiel - Korsør), mutta kun Ruotsi sitten rakensi suuret Träl-laborg-Sassnitzin lautat oli tämä kova isku Tanskalle. Nyt on Tanska taas alkanut kilpailla Ruotsin kanssa. Juutinrauman yli on kymmenen kertaa vuorokaudessa sekä lautta että laivayhteys, Gjedser-Warnemünden reitillä melkein yhtä mahtavia lauttoja kuin Ruotsin linjalla ja nyt Iso ja Vähä-Bältin yhteys nykyaikaistutetaan. Iso-Bältin uusi yhteys merkitsee jo 3/4 tunnin voittamista Själlannin ja Jyllannin välillä; sittenkun Vähä-Bältin silta on valmis 1½ tunnin.

Tässä yhteydessä tahdon alleviivata miten tehokkaasti Tanskassa tehdään työtä kansainvälisen matkailun johtamiseksi Tanskaan. Varsinkin Tanskan rautatiet ja laivayhtiöt! Ulkomaalla usein näkee Tanskan samoin kuin Ruotsin ja Norjan reklaameja. Olen viime keväänä niin pienissä kaupungeissa kuin Avignon, Dijon ja Grenoble nähnyt Tanskan hyvin koreat reklaamit. Ja nyt on otettava huomioon että Tanskassa, jos kohta se on "et yndigt Land", ei ole erikoista mahtavaa luonnonkau-

nautta -- kaikki on liian tasaista ja sen vuoksi yksitokkoista.

Mutta tästä riippumatta nousee täällä ulkomaan matkailu vuodelta vuoteen. Esbjerginlaivat ovat kolme kesäkuukauden aikana täynnä englantilaisia matkustajia. Saksan matkailu on tänä vuonna tunnetuista syistä, oliut melko pienempi. Mutta muista Euroopan maista tämä on kasvanut. Ja ruotsalaisiakin matkustaa nyt melko paljon Tanskassa. Matkailumiljoonat virtailevat maahan. Tanska ansaitsee nyt ulkomaan turismista melkein yhtä paljon kuin matkailumaa Norja !

Tämän kautta tahtoisin osoittaa, että olisi hyödyllistä jos me ulkomailla, varsinkin nyt, voisimme tehdä enemmän mainosta Suomesta matkailumaana, ei ainoastaan lentokirjasten levittämällä, vaan varsinkin mainosilmoitusten muodossa matkailutoimistoissa, hotelleissa, laivoissa, asemilla j.n.e. Hyvin harvoin näkyy toistaiseksi ulkomailla Suomen reklaameja vebrattuina mitä esim. on Skandinaviasta. Koska Suomessa nyt löytyy erikoinen organisatio tätä varten, Suomen Matkat, olisi ehkä syytä jo ensi keväksi koettaa ajatella tehokkaam-

paa propagandaa. Sillä Suomessa matkailu- ja hotelli-
olot ovat nyt niin hyvässä kunnossa että voimme ottaa
vaativammankin matkailutulvan vastaan. Meillä on ensiluok-
kaiset laivat -- myöskin sisävesistöillämme -- (varsinkin
Saimaalla), ensiluokkaiset makuuvaunut, siistejä ja hyviä
maaseutu-hotelleja. Viipurin, Tampereen, Kuopion uudet ho-
tellit ovat ainakin yhtä hyviä kuin Tanskan maaseutu-
hotellit -- jotka kesällä ovat täynnä englantilaisia ja
saksalaisia -- sitä paitsi meidän Kolin, Vaalan ja Lapin
majat ovat aivan eri ja korkeassa luokassa. (Savonlin-
naan olisi saatava uusi hotelli.)

Ensi keväällä pidetään täällä (ainakin) pohjois-
maiden matkanäyttely, johon toivottavasti Suomi voisi ot-
taa osaa. Palaan tähän asiaan myöhemmin.

Köpenhamina, syyskuun 18 päivänä 1931.

Ragnar Munclij

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA:

U.a. Asiantuntija Numelinin rap. no 2.

Köpenhamina

22/9-81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

Köpenhamina, syyskuun 23 p. 1931.

No 959

26/9-31	9/68	Pa	31
	5	C3	

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaan lähettää

raporttini No 2-1931, joka sisältää

1. Grönlannin kysymys. Grönlanti ja Islanti y.m. siv. 1,
2. Islannin lähettiläs konsuli Elfvingin kalastajalaivueesta. " 8.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-

vimmän kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Arnved

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki .

	19/68 he.	B. D. 31
26/9.31		
RYHMÄ		ALIA
5	03.	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 2-1931.

I.

Grönlannin kysymys .

(Grönlanti ja Islanti y.m.)

Islannin pääministeri on nyt ole skellut Köpenhaminassa melkein kolme viikkoa. Viime viikolla alkoi täällä "den dansk-islandske Nævd" in istunto. Tavallisesti tällä komissionilla on pari päivää kestävä vuosikokous syksyllä. Tällä kertaa komissioni jo on istunut yli viikon. Lehdissä ei ole ollut uutisia neuvotteluista, mutta kaikesta päätään on ollut vaikeita kysymyksiä. Mikäli olen kuullut ei Grönlannin kysymystä toistaiseksi ainakaan virallisesti ole käsitelty. Tämän tiedon vahvisti minulle myöskin Ruotsin tšekäläinen lähettiläs.

Olin viime viikolla, juuri kun neuvottelut olivat alkaneet, kutsuttu Islannin tšekäläisen lähettilään

luo, jonka tunnen ennestään. Ministeri Sveinbjörnson kertoi, että Islannin hallitus oli loppukesällä Haagista saanut virallisen ilmoituksen, että Tanskan-Norjan-Grönlannin asia tulee esille Haagissa. Islanti oli silloin ainoastaan tunnustanut ilmoituksen vastaanoton. Islannin lähettiläs mainitsi, että Tanskan-Norjan riita (okkupatio j.n.e.) alkoi niin äkkiä, että se tuli Islannille hieman yllätyksenä. Mutta kun riita kerran oli alkanut, sanoi herra Sveinbjörnson, huomasivat Islannin viranomaiset, että Islannilla myöskin oli ainakin taloudellisia intresseja Itägrönlannissa, jotka olivat otettava huomioon, kun asia käsiteltäisiin Haagissa. Sitäpaitsi on Islannilla myöskin oma poliittinen mielipiteensä, s.e. katsotaan, että Islanti, josta käsin aikoinaan Grönlannin asutus oli alkanut ja joka Norjan kanssa ainakin Tanskan-Norjan liiton solmimiseen saakka (v.1385) omisti Grönlannin, katsotaan, että Islannilla on myöskin aluevartimuksia Grönlannissa.

Kaikesta päättäen tulee Islanti virallisesti esiintuomaan vaatimuksiaan Haagissa, tulevatko nämä sitten olemaan vain taloudellisia tai myöskin poliittisia

on vielä vaikea sanoa.

Huomasin selvästi keskustelussani Islannin lähettilään kanssa -- ja sen huomaa kaikkialla -- että valitsee verrattain kylmät välit Islannin ja Tanskan kanssa. (Eräs Köpenhaminan yliopiston professori sanoi minulle "me vihaamme Norjaa mutta enemmän vielä Islantia".) Islanti kyllä itsetietoisesti valmistaa itsensä syyttään vuonna 1943 ja Grönlannin kysymys vaikuttaa kylmä jossain määrin myöskin tähän suuntaan. Islannin lähettiläs mainitsi, että Islannilla on ollut aikomus perustaa oma lähetystö Osloon, mutta on Tanska toistaiseksi pannut vastaan.

Ulkoasiainministeriön sanomalehtiosaston päällikkö huomautti minulle, puhuessamme Grönlannin asioista, mitenkö rauhallisesti Tanska suhtautuu kysymykseen, jota vastoin Norjan sanomalehdistö kesän kuluessa melkein hermostuneessa ääninlajissa alituisesti kirjoittaa Norjan vaatimuksesta. Tämä on minusta vaan jossain määrin oikein. En ole voinut tarkkaan seurata Norjan sanomalehtiä. Mitä Tanskan lehtiin tulee, on tosin myönnettävä, että kesän noottienvaihdon jälkeen täällä kirjoitetaan

verrattain vähän. Mutta Tanska tekee kyllä määrätietoisesti propagandaa ulkomaan sanomalehdistössä. Kuulin, että "Danish Foreign Office Journal" nimisen lehden elokuun numerosta, missä johtavana artikkelina oli esitys Grönlannin kysymyksestä, otettiin tavallista suurempi painos. Grönlannin paviljonki Parisin siirtomaannäyttelyssä on ollut hyvä propaganda. Nyt on Politiken-lehden "Grönlannin auto" kolmen viikon aikana kulkenut Keskieuroopan läpi (Grönlannin kartta katon päällä!) ja nyt tulee Tanska myöskin ottamaan osaa Rooman siirtomaannäyttelyyn, järjestäen sielläkin Grönlannin paviljongin.

On muuten merkillistä miten suuren painon Tanskan eduksi Grönlannin kysymyksessä tanskalaiset panevat Tanskan Grönlannissa suorittamaan asutus- ja tieteelliseen työhön. Tietysti Tanska siellä on tehnyt paljon. Mainittakoon 50 osaa käsittävä teos "Meddelelser om Grønland", mainittakoon Holmin, Mylius Ericsenin, Knud Rasmussenin y.m. tutkimukset. Rasmussenin sihteeri, tunnettu sosiologi tri Birket-Smith, joka muuten on pitänyt luentoja Suomessa, vakuutti minulle, että tässä tieteelli-

sessä työssä on Tanskalle suuri ja ylimääräinen valtti. Että tämä ei ole ainoastaan tiedemiesten käsitys todistaa se seikka, että ulkoasiainministeriön Grönlannin asian valmistelevan komitean sihteeri Gustaf Rasmussen -- muuten asiainhoitaja Bernissä -- painosti samaa seikkaa, joka myöskin selvästi tulee esille mainitsemassani artikkelissa "The Danish Foreign Office Journal"issa. Rohkenen omasta puolestani olla skeptillinen, että tällä seikalla on suurempi merkitys.

Puhumattakaan ulkoasiainministeriön kannasta saatäällä kun keskustelelee tanskalaisten kanssa sen käsityksen, että Tanska pitää voittonsa Haagissa verrattain varmaana. "Der er ikke stor Mulighed for Norge at gjøre sig gjældende." Tämä on verrattain yleinen käsitys.

Jos kohta omasta puolestani myönnän, että Tanskalla on hyvinkin painavia argumentteja -- Kielin rauhan sopimus, suurlähettiläiden konferenssin päätös 1919 ja miksei jossain määrin asutus- ja tieteellinen tutkimus -- olen asiaa tutkiessani tullut siihen, että Norjallakin on aika hyviä vastatodisteita: Grönlanti oli ainakin vuoteen 1385 Norjan suvereniteetin alaisena

ja Tanskan-Norjan liiton aikana enemmän Norjasta käsin hoidettu. Jos Haagin tuomioistuin tulee siihen tulokseen, että Grönlannissa vielä (viime kesällä) oli no-mans-land alueita, ja de facto Tanska ei koskaan ole omistanut muuta kuin osaa Grönlantia -- silloin Itägrönlanti "Tanskan alueena" on hyvinkin epävarma. Olen hieman ihmetellyt, että Ruotsin sanomalehdistö -- joka ainakin keskikesällä ja välistä nytkin usein puhuu tästä kysymyksestä -- on niin yksimielisesti ja ilman vastalauseita Tanskan puolella -- selitys lienee siinä, että Ruotsilla on hieman vahingoniltoa Norjan menettelytavoista vuodelta 1905 !

Toinen asia on, että Tanska Haagissa ehkä voi esiintyä paljon diplomaattisemmin kuin Norja, joka neuvotteluissa usein häviää röyhkeän menettelytavan vuoksi. En tunne Norjan valtuuskunnan jäseniä, mutta Tanskan valtuuskunnassa, puhumattakaan jäsenistä, on siis sellainen sihteeri kuin Gustaf Rasmussen -- varmasti noin 10 à 20 vuoden jälkeen hyvin suuri poliittinen nimi Tanskassa -- joka tuntee kaikki arktiset kysymykset ja varsinkin Grönlannin ja Huippuvuorten -- niin perinpohjai-

sesti ettei tuskin löydy parempaa asiantuntija --
ja samalla asianajajaa.

Qui vivra verra .

Köpenhamina, syyskuun 22 päivänä 1931.

Ragnor Munksgaard

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 2-1931.

II.

Islannin lähettiläsKonsuli Elfvingin kalastajalaivueesta.

Keskustelussa Islannin tšekäläisen lähettilään kanssa Grönlannin kysymyksestä, josta siis edellisessä osassa olen tehnyt selkoa, rupeesi ministeri Sveinbjörnson myöskin puhumaan Elfvingin kalastajalaivueesta, sanoen että ihailtiin, että varsinkin tällaisena aikana oli mahdollista varustaa niin suurenmoisia laivueita. Kysyin, pitävätkö islantilaiset tätä kilpailuna heidän kanssaan, johon ministeri Sveinbjörnson vastasi "ei millään tavalla, päinvastoin olemme onnellisia, että Islannin kalalla on menestys myöskin Suomessa." "Ja tahdon lisätä," sanoi ministeri, "että tiedämme miten lojalisesti konsuli Elfvingin laivue on suhtautunut Islantiin; kalastushan tapahtuu vapaas-

sa meressä. Mutta kun laivue on käynyt Islannin satamissa on meillä aina ollut mitä paras käsitys kaikkien ensiluokkaisesta esiintymisestä.

Köpenhamina, syyskuun 22 päivänä 1931.

Ragn Nunch

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Y. a. Asianhoitaja Numelinin rap. no 3:

Köpenhamina.

26/9-31.

Köpenhamina, syyskuun 26 p. 1931.

No 991

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 3-1931.

20	169	Sal	1931
4/10-31			
RYHMÄ			
5	C3		

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää ra-
porttini No 3 - 1931, joka sisältää

1. Tanskan kruunukurssi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Nurmi

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	/	D. IS
	N:o	LIIT.
ASIA	OSASTO	ASIA

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 3-1931.

I.

Tanskan kruunu-kurssi.

Päättynyt viikko on taloudellisesti ollut aika jännittävä Tanskassa. Heti maanantaina, syyskuun 21 päivänä, kun tuli tietoa Lontoon pörssin sulkemisesta, suljettiin täällä, kuten muualakin, Köpenhaminan pörssi, joka toistaiseksi on ollut sulettuna, ja Tanskan kruunu rupesi heilahtamaan.

Heti alussa kiellettiin kullan maastavienti, josta Ulkoasiainministeriölle sähköitin (sähkö No 44). Viimemainittu määräys on kyllä katsottava enemmän suojelukeinoksi, sillä mitään paniikkia täällä ei ole ollut niinkuin elokuussa 1914. Tietysti pankit saivat vaihtaa aika paljon, mutta mistään pankkien piiritystilasta ei voida puhua. Hallituksen äänenkannattajat huomauttivat heti, että, koska Tanskan kruunu näin

läheisesti on sidottu puntaan, on ihan luonnollista, että kruunun kurssi seuraa puntaa. Niin sidottu kuin Tanskan vienti on Englantiin tuntuukin tämä luonnolliselta. Tanskan kruunu onkin sen stabilisoinnin jälkeen vuonna 1924 seurannut puntaa.^{x)}

Kun Tanska pari päivää koetti pitää kiinni tavallisesta punnan kurssista kävi pian ilmi, että Parisissa kruunu laski punnan kanssa. Ja lehdet huomauttivat kyllä, että tanskalaisilla oli suuria vaikeuksia saada Parisissa vaihtaa rahansa.

Myöskin Berlingske Tidende, joka syytti Poliitikoita siitä epäisänmaallisesta kielestä kun tämä oli sanonut Tanskan kruunun olevan punnan perävaunun, myöskin Berlingske Tidende on täytynyt todeta, että niin on asian laita.

Syyskuun 21 ja 22 päivinä ei noteerattu yhtään, 23 päivänä ensin 18:15, sitten hyvin pian 17:50. Mutta 25 päivänä 16:50 ja tänään 16.

Etelä-Ruotsin lehdet, kuten Malmön suurin lehti "Sydsvenska Dagbladet" kirjoitti eilen, että "Danmark

x) Sianliha viedään, kuten tunnettua, melkein yksinomaan Englantiin, Tanskan suurin voin- ja munanvienti myöskin Englantiin kohdistuu.

får i dessa dagar en k nnbar f rnimmelse av hur dess n ringsliv  r beroende av Englands ekonomiska situation, ty i samma  gonblick pundet vacklar, ber res den danska noteringen av samma olycka."

Hinnankorotus tuntuu jo n in  p ivini : voin ja juuston hinnat ovat nousseet, samoin vihanneksien. Arvellaan, ett  ensi viikolla tapahtuu yleinen hinnannousu. Tanskan kruunua ei en   oteta vastaan Malm ssa ja H lsingborgissa samanarvoisena rahana kuin Ruotsin kruunu kuten muuten j.n.e.

Perjantaina 25. IX. klo 14 ilmoitettiin, ett  Nationalbanken oli korottanut diskonton $4\frac{1}{2}$ prosentista 6 prosenttiin. Punta oli silloin 16,50. J nnitys Nationalbankenin ulkopuolella oli perjantaina aika suuri. K vi siis ilmi, ett  viranomaiset koettavat saada kruunun tasa-arvoon. Korotetulla diskontolla on Tanska siis p ssyt samaan tasoon kuin Englanti sek  Ruotsin valtiopankin kanssa, joka maanantaina korosi 4:sta 5:teen ja torstaina (24.IX) 6:teen, ja Norjan p nkin, jossa my skin korotettiin 6:lla. On otettava huomioon, ett  Tanskan diskonto vielä alkukes ll  oli vaan $3\frac{1}{2}$; koro-

tettiin sitten vähitellen Saksan kriisin johdosta. Hallituksen ja Nationalbankenin välillä ei ole oltu eri mieltä diskonttoon nähden. Mainittakoon, että samana päivänä, jolloin päätös tapahtui, oli Tanskan valtiovarainministeri Bramsnæs tullut Tukholmasta mihin hän pari päivää aikaisemmin oli lähtenyt incognito neuvotellakseen Ruotsin valtiovarainministerin kanssa. Folketingetissa taas kuultiin jo perjantaina ääniä, jotka viittasivat siihen, että jos hallitus ^{tulevaisuudessa/} todellakin pitää kiinni kulta-tasa-arvosta on hallituskriisi verrattain lähellä, sillä Folketingetin enemmistö ei tule kannattamaan sitä. Industriraadet tuntuu hermostuneelta ja lähetti perjantaina (25/IX) seuraavan kommunikation lehdille : "Industriraadet har paa et Møde i Gaar drøftet den foreliggende Valutásituation og har foretaget følgende. Nationalbanken har en uafviselig Pligt til at holde Landets Møntsystem sundt og sikkert, og Industriraadet mener, at Industrien maa kunne forlange, at de dertil nødvendige Foranstaltninger træffes, saaledes at de for Erhvervslivet ødelæggende Vanskeligheder, der følger af den i Landets Pengevæsen for Tiden herskende Usikkerhed, snarest fjernes." Maataloushallitus

(Landbrugsraadet) taas on sitä mieltä, että Tanskan kruunun täytyy seurata puntaa ja viittaa siihen, että maanviljelys saa kärsiä suunnattomasti jos kruunu sidotaan dollariin. Tuotantovälineet maksettaisiin kalleilla dollareilla, mutta Tanskan tavarat halvilla punnila. Ei käy laatuun, sanoo maataloushallitus. Sønderjyllannista tulee lakkouhkauksia ja hallitus pitää kiinni kultapolitiikasta ja Randersin miehet ovat eilen Frederician kokouksessa päättäneet toimia samaan suuntaan.

Tanskan lehdet ovat suhtautuneet verrattain rauhallisesti kruunun laskemiseen, jos kohta ne ovat hieman katkerasti todenneet, että Tanskan kruunu on ollut heikompi kuin Ruotsin ja Norjan^{x)}

Tanskalaisten herttainen optimistinen luonne tulee tänäkin aikana esille. On kyllä kuvaavaa mitä Politiken eilen kirjoitti: "Livet gaar sin Gang og man marker hverken Uro eller Nervositet. Tvertimod breder den Følelse sig, at denne Uges Begivenheder danner Indledningen til

x) Että Tukholman Enskilda Bankenin pääjohtaja Jacob Wallenberg on lähtenyt Ranskaan järjestämään luottoa dollarin tasa-arvon tueksi Ruotsissa, on myöskin lehdissä kommentoitu. Berl.Tid. puolustaa tasa-arvokurssin, "Samfundsinteressen og Respekt for Ejendom kræver dette"; Soc.Dem. kanta on wait-and-see.

til en bedre Tilstande."

Jos Englanti, sanotaan täällä, ei toistaiseksi voi ostaa elintarpeita Tanskasta niinkuin ennen -- "saa maa vi spise dem selv inden Landets Grenser". Tästä voi tulla vaikea taloudellinen tilanne, mutta emme kuole nälkään, sanoo Politiken! Pääministerin puheessa valtiopäivien avajaisissa (jonka lähetin U.M:lle t.k. 25 p:nä No 965) ei ollut mitään määrättyä kruunukurssista. Kuninkaan syntymäpäivällä (26/IX) keskusteltiin linnassa melkein yksinomaan kruunukurssista. "Koetamme pitää kruunun tasa-arvossa," oli melkein kaikkien viiranomaisten käsitys. Kaikki viittaakin siihen, että hallitus ja sosialidemokraatit pitävät kiinni kultakruunusta jota vastoin "Venstre", päättäen tämän päivän lehdistä, melkein vaatii kruunun halventamista.

Nationalbankenilla on monen vuoden aikana ollut $2\frac{1}{2}$ miljonan dollarin luotto (Takningskredit) New Yorkin Garanty Trust Companylla, jota toistaiseksi ei ole käytetty. Tämä voidaan siis nyt käyttää ja ~~valtiopankki~~ koettaa par'aikaa, ilman valtion takuuta, saada uusia lainoja. Mahdollista on että osa kullasta vapaute-

taan turvallisuudeksi, koska tämä on mahdollista. Luottosupistus tulee tietysti olemaan vielä ankarampi.

Tänään lehdet viittaavat siihen, että Nationalbanken, "under disse alvorlige Forhold", saisi vähentää kultavarastonsa maksamalla 5% koron valtiolle. Lopullinen käsitys nyt päättyneestä viikosta on, että Tanska ei ole -- niinkuin esim. Ruotsi -- hallinnut tilannetta. Ei ole ollut mitään johdonmukaista tasa-arvopolitiikkaa, eikä puntapolitiikkaa. Kaikki hyvin "schwebend".

Oheenliitän täten muutetut määräykset kultakatteesta sekä Berlingske Tidenden kirjoituksen syyskuun 21 p:ltä ja prof. Thalbitzerin kirjoituksen samasta asiasta.

Köpenhamina, syyskuun 26 päivänä 1931.

Kajus Munde

Berlingske Tidende

Sindssygevæsenet.

Ved kgl. Resolution af 16. September er der meddelt Bogholder under Statens Sindssygevæsen G. R. Herstrøm Afsked efter Ansøgning i Naade fra Udgangen af December Maaned med Pension.

er over jer, I kæmper med Ryggen mod Muren. Det er den Kamp, I skal kæmpe. Det er den, I skal sejre. Det var rene Ord, og Haigs Soldater tog ham paa Ordet.

Englands Time —

HVAD der siges ude og hjemme om Standsningen af den engelske Guldindløsning, er i overvejende Grad præget af Optimisme. Det er den Stemning, vi forsøgte at anskueliggøre i en ledende Artikel i Morgen, der bryder stærkt igennem; nu er Grænsen naaet, det engelske Faresignal kan en Verden med Selvo-pholdelsesdrift ikke sidde overhørig, det er i selve det internationale Pengevæsens Grundvold, Minnen er sprunget.

„Det engelske Marked har,“ siger den tyske Rigsbanks tidligere Præsident, *Hj. von Schacht*, „altid været Grundlaget for det internationale Valuta-System.“ Naar den engelske Guldindløsning nu har maattet opgives, maa en Revision af det internationale Gældsforhold blive Følgen. Voldelige politiske Foranstaltninger har skabt det, men de vil komme til kort over for Grundlovene for Verdens økonomiske Struktur.

Dette er en tysk Stemme og, kan man sige, tysk Agitation. Men det er ikke Tyskland alene, der lider, og Følelsen af, at en Verdens-Sanering forudsætter Verdens-Ening, og at *Guldets* franske og amerikanske Beherskere nu ser *Nabovæggene brænde* og derfor maa gaa ind i Slukningsarbejdet — denne Følelse, og dette Haab, ligefrem paatvinger sig overalt.

Men desuden giver *Tilliden til England selv* sig stærke Udtryk — her i Landet maaske endda stærkere end andre Steder. Man ser Udtalelser, der virker som et Ekko af de engelske Blades næsten begejstrede Morgenhilsener til deres Læsere: nu stiger et nyfødt England op af Trængslernes Kaos, nu stunder det mod Genoprettelsen af *Tilliden til Englands økonomiske Magt!* Der er ogsaa *danske* Vurderinger, der gaar ud paa, at England nærmest har tabt *Taalmodigheden*, har villet have en Ende paa det og med velberaad Hu har stillet Verden over for et fait accompli, der skulde tvinge den til at bringe sine økonomiske Anliggender i Orden.

Det turde dog være rigtigst at forlade sig paa *Sir Josiah Stamp*, den fungerende Førstedirektør for Englands Bank. Hans Ord falder saaledes:

ledes:

„Følgerne af Regeringens Bestemmelser med Hensyn til at sætte Guld-Indløseligheden ud af Kraft vil i høj Grad blive afhængige af, hvor stort et Maal af Tillid Verden fremtidigt nærer til England.

Det er de enorme Udtræk, som har fundet Sted i sidste Uge, og som faktisk var et *run* paa Banken, der har tvunget Regeringen til at gaa bort fra Guld-Standarden. Dette *run* maatte standses for enhver Pris, simpelthen fordi vi ikke kunde undvære mere Guld.“

Det er Ord uden al Tilsøring og Besmykkelse. Det er simpelthen gaaet *Bank of England*, som det — vi kan her i Landet tale med derom af Erfaring — har kunnet gaa meget mindre Banker: den har ikke kunnet tage et *run*. Og her drejede det sig om et *run* paa Englands Seddelbank, paa Bærepillen i „Grundlaget for det internationale Valuta-System“. En morderisk Samsø lig har Verdenskrisen, ogsaa kaldet Verdens-Mistilliden, fattet om denne Søjle med sine Jættenever. Og Taget ryster over Filistrene.

Det forekommer os imidlertid, at en nøgtern, ligefrem Oprigtighed som Sir Josiah Stamp's paa én Gang giver Situationens uhyre Alvor, hvad der tilkommer den, og giver Tilliden til britisk Koldblodighed og Styrke et langt værdifuldere Holdpunkt end 'e, der kan serveres af en optimistisk Vanedyrkelse af Englands Storhed.

Man husker en Dagsbefaling fra Marskal *Haig* under Verdenskrigen. Han sagde til sine Soldater: Fjenden

Den engelske Sterling-Krise.

Af Carl Thalbitzer.

AKURAT tre Maaneder efter, at Hoover havde udsendt sit Moratoriumsbudskab, kommer Ulykkesbudskabet fra England om Sterling-krisen og Børsens Lukning. Hoovers Plan om for et Tidsrum af et Aar at ophæve de interallierede Gældsbetalinger og give Tyskland Henstand med sine Erstatninger, vakte en befriende Optimisme, som dog kort Tid efter slog om i sin Modsætning, da man saa, hvilke praktiske Vanskeligheder der navnlig fra Frankrigs Side rejstes mod Planen. Derefter har Verden oplevet først den tyske Bank- og Kreditkatastrofe, der indlededes med Danatbankens Lukning den 13. Juli, og nu den engelske Valutakrise paa Tremaanedersdagen for Hoovers Budskab.

At en saadan Sensation i første Øjeblik maa virke overvældende, kan ikke undre. Siden Verdenskrigens Udbrud i 1914 er der ikke sket en saa skæbnesvanger Begivenhed, og Indtrykket af den forstærkes ved den Uklarhed, den spreder over Rækkevidde og Konsekvenser, men Spørgsmaalet er alligevel, om det ikke vil gaa saaledes, at den ved nærmere Bedømmelse viser sig mindre foruroligende end nu. Naturligvis er den Situation, England i disse Maaneder har staaet i, et Svaghestegn, og det kan tænkes, at England for at kæmpe sig ud af Vanskelighederne griber til haardhændede Midler, der særlig vil kunne berøre de Lande, for hvem det engelske Marked er af vital Betydning, men man kan ogsaa tage det skete som en resolut Handling, den

gordiske Knudes Overhugning, hvis Resultat vil blive en Udfrielse af Depressionens Uføre.

Naar det engelske Pund har løsrevet sig fra sin Guldstandard, er Døren aaben for en Inflation, som muligvis kan faa Følgeskab fra nær og fjern og saaledes svarer til, hvad Macmillan Kommissionen i sin Rapport har krævet, nemlig den internationale Inflation. Det engelske Imperium og de fleste europæiske Lande vil sikkert vedblivende bestræbe sig paa at holde deres Valutaer saa nær ind til Sterlingen som muligt; men ikke mindst gælder det for Danmarks Vedkommende, hvor en Forskydning i Priseniveauet, svarende til en „Nedskæring af Kronen“, som bekendt har mange Fortalere. Men ogsaa for Amerikas Vedkommende maatte en Inflationsbevægelse have sine Fordele; Tanken om ved en stærkere Udnyttelse af sin Kreditmagt at skabe en Prisstigning, har i den sidste Tid staaet paa Programmet i Amerika og er altsaa ikke noget nyt for amerikansk Tankegang.

Man vender imidlertid Blikket mod Frankrig, som har forskanset sig bag sine Gulddrynger. En ny Pengepolitik, som gaar andre Veje end dem, det med stort Besvær er lykkedes at træde, da de europæiske Landes Valutaer efter Krigen stabiliseredes, kan ikke stemme med Frankrigs Interesser. Baade fra Frankrigs og fra Amerikas Side maa man derfor forvente, at der foretages Skridt til at støtte England, saa at dets Valutapolitik kan udvikle sig efter en vis Plan.

Det er kun en halv Snes Dage si-

den, at jeg her i Bladet pegede paa Muligheden af at lukke Fondsbørsen. Dengang kunde ingen forudse, hvad nu er sket, men Problemet laa i Luften og var i andre Lande ved at drages frem i Diskussionen. Naar man da har skyndt sig med at lukke Københavns Børs i umiddelbar Tilslutning til Lukningen i London, endnu før der forelaa autentiske Meddelelser om andre Børsers Foranstaltninger, vidner det om, hvor stærk Refleksvirkningen af Verdenskrisen har berørt Københavns Børs. Lukningen maa, som Forholdene nu er, anses for heldig, for saa vidt som den tager et Uromoment væk, der kunde virke skadeligt.

Nogen umiddelbar Grund til Uro er der formentlig ikke for Danmarks Vedkommende. Det er ofte nok betonet, saa uberørt Danmark hidtil er gaaet igennem Krisen; den officielle Statistik er et talende Vidnesbyrd om, at de finansielle Vanskeligheder, Landet lider under, for en væsentlig Del er et indre Fordelingspørgsmaal. Betalingsbalancen er, sammenlignet med andre Landes, ikke daarlig; Landets Økonomi har en sund Basis.

Faremomentet i den nuværende engelske Krise er den Omlægning af den engelske Handelspolitik, den eventuelt kan føre til. Men hvorfor tage Hatten af, før vi ser Manden? Altfor længe har England staaet famlende i sin økonomiske Indstilling og har lagt et Tryk paa hele Verdenshusholdningen ved sin Ubeslutsomhed. Der er Momenter i den Dristighed, England nu viser, som peger frem mod en klarere og fastere Ordning. Det Prestigetab, England kan have lidt ved sin Sterlingkrise, vil det tilbageerobre, naar det forener sine mægtige Ressourcer med sin aarhundredgamle kommercielle og finansielle Kultur; en hel Verdens Velfærd er knyttet til den Kurs, England nu styrer.

Carl Thalbitzer.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA: _____

U.a. Asuinkehoja Kumpulisiin rap. no 4.

Köpenhamina.

2/10-31.

Köpenhamina, lokakuun 7 p. 1931.

No 1043

Lähetystön v.a. asiainhoitajan
raportti No 4 - 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
R. 21 / 69 ne. D. 13 21		
10/10 - 31/10	LEH	
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C3	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia täten lähettää

raporttini No 4 - 1931, joka sisältää seuraavaa :

1. Tanskan kultakannan poiston jälkeen, siv.1
2. Fäärsaarten lippukysymys " 7

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-

vimmän kunnioitukseni vakuutus.

R. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 21/69 ae.		D. 13. 31
10/10-31	2	LEH.
KYLLÄ	UUSI	ACIA
5	03	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
raportti No 4 - 1931.

I.

Tanskan kultakannan pois-
ton jälkeen .

Suomen lehdet ovat viime aikoina verrattain laajasti käsitelleet Tanskan taloudellista tilannetta kultakannan poiston jälkeen, jotta voimme tässä siirtyä tämän poiston seurauksiin.

On merkillistä miten äkkiä hinnat täällä nousivat sen jälkeen kuin Tanskan kurssi hieman oli laskenut. Viranomaiset ovat kyllä koettaneet, kaikin keinoin, estää suurempaa hinnan nousua. Niin ovat esim. "Industriraadet" in, "De samvirkende Købmandsforeninger" ja "Manufakturhandlerforeningen" nimisten yhdistysten johtokunnat koettaneet taistella hinnan nousuja vastaan ja on myöskin yleisesti kehoitettu ettei korotettaisi ai-

kaisempien varastojen hintoja. Pääministeri Stauning on Folketingetissa varoittanut hintojen nostosta, samoin oikeisto-edustaja Korsgaard. "Berlingske Tidende", joka koko ajan on ollut kultatasa-arvon poistoa vastaan, taistelee inokkaasti nyt inflatiota vastaan. Mutta hinnat kohoavat automaattisesti. Mainittakoon, että munien hinta on kahden viikon aikana noussut 9 äyrillä kapaleelta, voin hinta 0,70 kilolta, lihan hinta 0,90 kilolta. Täällä on kyllä todettu mitä Tanskan talouspolitiikan grand old man, yliopistonrehtori Birck Eskettain lausui, että jos valuutta laskee 20% nousee hintataso 33 1/3 %.

Ja samalla kun valtion edustajat varoittavat hinnan nostosta korottaa kuitenkin valtio itse heti sähkösanoma- ja puhelinmaksut ulkomaille. "Staten er nok hurtig at satte Prisene op," vahvistaa "Berlingske Tidende" jo viikko sitten.

Oheenliitän Politiken-lehden hinnannousua koskevan kirjoituksen tämän kuun 3 p:ltä.

x x x
x

Viime päivinä on liikkunut kaikenlaisia huhuja

sesta, lausui eräillä päivällisillä ei ainoastaan allekirjoittaneelle vaan parille kymmenelle tanskalaiselle liikemiehelle ihastuksensa Suomenmatkastaan ja siitä tarmokkaasta tavasta, jolla Suomi hoitaa taloutensa. Suomi on tuttunut säästäväisyyteen ja siitä syystä Suomessa ei kärsitä niin paljon pulakaudesta kuin meillä, puhumattakaan Ruotsista, sanoi herra Meyer, lisäten, että hänellä oli hyvin positiivinen vaikutus Suomen taloudellisesta kyvystä ja johdosta. Tämän hän oli saanut vielä vahvistetuksi keskustelussaan Tasavallan presidentin kanssa.

x x x

Hallituksen uusi finanssilaki, joka täten ristiteenä lähetetään Ulkoasiainministeriölle, käsiteltiin tänään ensi kerran Folketingetissa. Merkillistä kyllä ensi käsittely oli hyvin rauhallinen. Eri puolueitten päämiehet kritisoivat sitä hyvin varovaisessa muodossa. Hallituksen kimppuun ei käyty pahasti, ainoastaan Madsen-Mygdal kritisoi hallituksen epämääräistä valuuttapolitiikkaa. Mutta hyvin epävarmaa oli keskustelu Folketingetissa. Selitys lienee kyllä siinä, että koko nykyinen tilanne

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
raportti No 4 - 1931.

II.

Fäärisaarten lippukysymys.

Juuri kun Tanskassa, kuten
kaikkialla, on suurtaloudellisia vaikeuksia, on kau-
kaisilla Fäärisaarten asukkailla ollut aikaa taas aja-
tella itsenäisyyttään ainakin lippuasiassaan.

Eräs Fäärisaarten hoitokomitea, johon kuuluvat
herrat Kallsøy (itsenäisyyspuolue), Dam (sosialisti) ja
Joensen (yhteistoimintapuolue, joka työskentelee Tanskan
kanssa) on lokakuun 1 päivänä päättänyt että Fäärisaarilla
tulee olemaan oma lippunsa. Lagtingetin itse-
näisyyspuolue katsoo luonnolliseksi, että Fäärisaarilla
"som en særegen Nation" on oma lippunsa. Sosialistit
kannattavat tätä ajatusta siinä määrin kun se koskee
Fäärisaaria n.s. sisäpoliittisesti, mutta kannattavat,

puolueena, ulospäin Tanskan lippua. Yhteistoiminta - puolue on jyrkästi pitänyt kiinni Dannebrogista, huomauttaen, että tällaisena kriisiaikana "on pakko käsitellä enemmän käytännöllisiä asioita kuin lippukysymystä." Tuntuu siltä kun Fäärsaarten itsenäisyyskysymys on hieman syrjässä nyt. Vanha Patursonkin on rauhoittunut. Fäärsaarten liittymisestä Norjaan ei nyt kuulu mitään. Ja Norja itse ajaa pääasiassa Grönlannin asiaa, viimeksi prof. Castbergin hyvin asiallisella esitelmällä Tukholmassa.

Köpenhamina, lokakuun 7 päivänä 1931.

R. Niemi

Beklagelige Misforstaaelser.

Det har ikke helt kunnet undgaas, at visse Handelsbrancher har vist sig lidt for energiske til at gribe Chancen. De sidste Dage har bragt ikke faa Klager fra Detailhandelens Side over Grossister, som ikke har tøvet en Dag med at skrue deres Priser i Vejret.

Man maatte være forberedt paa, at Priserne paa Varer, der importeres fra Lande med Guldvaluta, maatte gaa op. Men det kan ikke anerkendes, at Stigningerne behøvede at komme saa omgaaende. Nogen Tid vil da i hvert Fald hengaa, før de gamle Lagre er udsolgt. Men hvad ser man! Selv Varer, der ellers reklameres som vellagrede - Ost og Vin f. Eks. - farer til Tops.

Endnu mere overraskende er det imidlertid, at Uroen ikke blot har grebet Importvarerne, men tillige de rent danske Varer. Efter Detailkøbmænds Opgivelser har dansk Mel endog taget Tøten fra amerikansk og viser en procentvis større Stigning. Her er vi ude i det helt urimelige. Prisforskydningerne paa Grund af Guld-Valutaernes Stigning skulde have givet dansk Produktion en Chance. Men ser man den gribe Chancen? Nej, den kaster sig ud i Kapløbet med konkurrerende udenlandske Varer, og kommer i visse Tilfælde endog ind som en flot Nr.1.

Grosserer-Societetets har ikke villet undlade at lade sin Røst høre sammen med de øvrige Erhvervsorganisationer. Den ærverdige Grosserer-Sammenlutning kommer sent med, men den er dog kommet.

Man lægger imidlertid med nogen Forundring Mærke til, at den ikke udtrykker sig nær saa kategorisk som f. Eks. Købmændsforeningernes Formand og Industriraadet. Ordene i Grosserer-Udtalelsen er underligt vage og ubestemte. I Stedet for som de andre klart og skarpt at tage Afstand fra Prisstigninger paa allerede indkøbte Lagre, svaver den i ubestemte Vendinger rundt i "Verdenskonjunkturer" og "Svingninger i Kronens internationale Værdi". Man begriber ikke ret Meningen i Ordene. For det er vel ikke Hensigten, at der skal være frit Slag med Forhøjelser paa allerede indkøbte Varer?

Det kan maaske falde lidt vanskeligt at skelne, men Grossisterne bør gøre sig klart, at der er Forskel paa almindelige Prisbevægelser, som gaar i begge Retninger, og saa den Prisforskydning, der skyldes en Forandring i Pengeværdien. Hvad der kan være god Handelssædvane under normale Forhold, er absolut forkasteligt under de nuværende Omstændigheder.

Den Maanedsbalance, som Handelsbanken just i disse Dage har offentliggjort, viser, at der i September kun er havet 4,2 Mill.Kr. paa Bankbog og 1,3 Mill.Kr. paa Folio, og til Gengæld er Konto Kurant Indlaanene steget med 2,4 Mill.Kr. Den samlede Nedgang i Indlaansmidlerne er da kun lidt over 3 Mill.Kr. Banken der har en Aktiekapital paa 50 Mill.Kr. og Reserver paa 34 Mill.Kr., har Indlaan paa ialt 300 Mill.Kr., som fordeles sig med 14 Mill. paa Folio, 105 Mill. paa Konto Kurant, 68 Mill. paa Bankbog og 113 Mill. Kr. paa Tid eller Opsigelse. Den samlede Balance er 488 Mill. Kroner.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

V.a. Asiantuntija Numelinin rap. no 5.

Köpenhamina.

14/10-31.

Köpenhamina, lokakuun 14 p. 1931.

No 1068

Lähetystön v.a.asiainhoitajan
raportti No 5-1931.

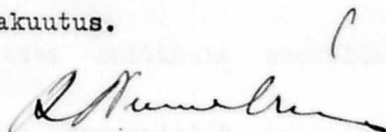
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22/69 SalD. 1931		
17/10-31	9 -	LV -
USA	OSASTO	ASIA
5.	83	

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää
raporttini No 5 - 1931, joka sisältää seuraavaa :

1. Kommunistimeteliä Köpenhaminassa .

Vastaanottakaa, Herra Ministeri ,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki .

KÖPENHAMINASSA OLEVAAN V.A. ASIAINHOITAJAN		
22 / 69 Sal D. 31		
17/10-31	2 -	ETI -
LA	CASTO	ASIA
5.	63.	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 5 - 1931.

I.

Kommunistimeteliä Köpenhaminassa.

Viime päivinä on Köpenhaminassa säännöllisesti ollut kommunistimielenosoituksia, jotka ovat välistä aiheuttaneet pahaakin meteliä. Niin on esim. Köpenhaminan poliisimestari pahasti lyöty, kun hän eräänä päivänä koetti ylläpitää järjestystä Kork.oikeuden talon ulkopuolella.

Esihistoria on se, että Lollannin saarella olevan Nakskov nimisen kaupungin kommunistit tahtoivat viime toukokuun 1 päivänä toimeenpanna tavallisia kommunistimielenosoituksia. Nakskovin poliisimestari kielsi tämän. (Merkillistä kyllä hallituksen lehti "Politiken" kirjoitti tästä pari päivää sitten, että vika ehkä oli tässä kiellossa, koska "det efterhaanden blevet en af Arbejdernes hævdevundne Rettigheder (sic!) at demonstrere

den 1 maj. Politiets Sag hade varet ikke at genere eller irriteret". Ja Politiken-lehti väittää siis, että koko juttu on poliisiviranomaisten syy.)

Oli miten oli: kun kommunistit eivät saaneet demonstroida Nakskovissa -- missä on paljon työttömiä -- tunkeutuivat he "Byraadet"iin ja kaupungin lainakassaan ja vaativat -- uhaten muuten väkivaltaisuuksia -- lainakassan johtokuntaa maksamaan suuria avustuksia, toisin sanoen ottivat itse kassasta mitä kassassa oli. Samassa yhteydessä valloitettiin Nakskovin poliisilaitos.

Kesän jälkeen on asia nyt näinä päivinä, Landsret'in kautta, joutunut Kork.oikeuteen. Siitä johdettiin Köpenhaminan kommunistien mielenosoitukset kolmen, neljän päivän aikana Christiansborgin ulkopuolella, missä oikeus istuu ja par'aikaa silloin käsitteli kommunistiasiaa. Landsret'in tuomiot, on Korkein Oikeus ~~on~~ hieman koventanut kuuden kuukauden ja vuoden kuritushuonerangaistukseksi. Melkein kaikki porvarilliset lehdet, "Politikenia" lukuunottamatta, myöntävät ne oikeaksi, sillä niinkuin "Berlingske Tidende" kirjoitti

"oli asettava varoittava esimerkki, ettei koko Tanskasta tulisi Nakskov". Köpenhaminan kommunistit pyrkivät Korkeimman oikeuden saliinkin. Se estettiin. Mutta kun Köpenhaminan poliisivoimat koettivat hajoittaa kommunistijoukkoa Højbropladsilla, sattui väkivaltaisuuksia poliisin ja kommunistien välillä. Silloin eräs kommunisti kapulallaan löi poliisimestaria niin, että tämä kaatui maahan ja oli sairasvaunulla vietävä kotiin.

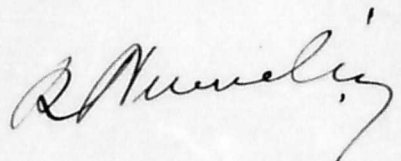
Köpenhaminassa tavaksi tullut professorin poika oli tietysti mukana: vanha tuttava myöskin Suomelle presidentti Relanderin vierailun ajalta, lak.yliopp. Arne Munck-Petersen. Yhteensä vangittiin 57 henkeä ja toisten taskuista löydettiin taas kyynelkaasupommeja kuten pari viikkoa sitten kommunistimielenosoituksissa Ylioppilastalolla (katso raporttini No 1, syyskuun 18 p:ltä).

On myönnettävä, että Köpenhaminan poliisi myöskin nyt on toiminut hyvin tarmokkaasti. Kun Korkeioikeudella lauantaina (10/X) oli viimeinen istuntonsa asiassa, oli oikeudensalin ulkopuolella 30 aseilla varustettua poliisia ja tori täynnä poliiseja. Satuain kulkemaan

torin poikki juuri kun tämä oli täynnä väkeä ja täytyy myöntää, että järjestys oli hyvä. Tuntuu siltä kun viranomaiset Tanskan rauhallisessa maassa vihdoin huomaisivat että, joll'ei nyt pidetä järjestystä ja kommunisteja silmällä, niin Tanska -- kuten "Berlingske Tidende" sanoo -- "en Gang kan staa for en ganske alvorlig Situation".

Täytyy tunnustaa, että sosialidemokraattiset lehdetkin pääasiassa ovat vain referoineet tapahtumat -- kritiikkiä Kork.oikeutta vastaan ei ole pahasti näkynyt. Mutta Politiken-lehti puhuu johtavissa kirjoituksissa Kork.oikeuden "hyvin ankarista tuomioista".

Köpenhamina, lokakuun 12 päivänä. 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA:

V.a. Asiantuntija Numelinin rap. no 6.

Riipenhamina.

15/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINSKA BESKICKNINGEN

No 1070

Köpenhamina, lokakuun 15 p. 1931.

Lähetystön v.a.asiainhoitajan
raportti No 6 - 1931.

23 / 69 Sal. 1931		
12/10-31	9 -	1 -
ASA	GRABTO	ASIA
5	CS	

Herra Ministeri,

Saan täten lähettää raporttini

No 6-1931, joka sisältää seuraavaa :

1. Keskustelu ulkoasiainministeri
Munchin kanssa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,

syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

R. Munch

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki .

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No 23	69 Sal . 31
19/10-31	? - -

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 6 - 1931.

I.

Keskustelu ulkoministeri Munchin
kanssa.

Kävin eilen ulkoasiainministeri
Munchin tavallisella keskiviikon vastaanotolla, jol-
loin olin tilaisuudessa selittämään hänelle, Ulkoasiah-
ministeriömme lähettämän kommunikkeen mukaan, Suomen
kultakannan luopumisen syitä. Ministeri Munch sanoi
Tanskan viranomaisten hyvin ymmärtävän tämän ja tie-
tävänsä, että Suomen valuuttapolitiikkaa hoidetaan tar-
mokkaasti. Ministeri Munch, joka tavallisesti on hyvin
harvapuheinen, puhui tällä kertaa pitkään ja avonai-
sesti Pohjoismaiden ja maailman taloudellisista vai-
keuksista, ollen verrattain pessimistinen mitä Tanskaan
tuli. "Meidän maataloudellamme on hyvin suuria vai-

keuksia juuri nyt, työttömiä on paljon," sanoi ministeri. Huomautin, että Tanska kuitenkin on verrattain rikas maa. "Olemme enemmän kuin Te riippuvaisia Englannista, Teillä on, paitsi maataloutta, Suomen metsät, meillä nyt maatalous ja laivaliike huonosta kannattavat." Sulkumerkkien välillä mainitsen, että mikäli kaupungilla kuulin on suurella "Østasiatisk Kompagni"lla varsin suuria vaikeuksia nyt. Tämän vahvisti myöskin pääkonsulimme, ajattelen kuitenkin, että yhtiö ainakin vielä kestäisi tämän.

Keskustelussa myöskin kauppaosaston päällikön kanssa sain vahvistetuksi käsitykseni, että Tanskan Helsingin lähetystö ei ainakaan nyt ole lähettänyt epäedullisia raportteja Helsingistä ja että seikka, että Suomi ainakin jonkun aikaa on pitänyt kiinni kullasta -- eikä, kuten Skandinavia, melkein heti Englannin vana-vedessä luopunut tästä -- on tehnyt edullisen vaikutuksen. Melkein samaa sanoi minulle Sveitsin lähettiläs Lardy, joka eilen kävi lähetystössä.^{x)} Sitä vastoin

x) Ministeri Lardy muuten keskustelussa vaistomaisesti sanoi: "niin meidän (Sveitsin) tulee nyt vakavasti ajatella poliittista edustustamme Suomessa, mutta Skandinavian edustuksemme yhteydessä tämä ei käy, minulla on jo kolme maata; olen syksyllä Bernissä puhunut viranomaisten kanssa."

Ruotsin lähettiläs Ewerlöf eilen ulkoasiainministeriössä vähän niinkuin vahingonilolla totesi, että Suomen nyt on täytynyt seurata Skandinaviaa. Selitin, että tämä ei ollut välttämätöntä, mutta tehtiin varovaisuuden vuoksi.

Täällä kuuluu muuten, varsinkin liikemiesten taholta, huhuja, että Yhdysvallat verrattain pian luopuisivat kultakannasta.

X X X
X

Haastattelin ministeri Munchia myöskin Venäjän asiassa suunnitellun non-agressiosopimuksen johdosta, josta lähetystö aikaisemmin on Ulkoasiainministeriölle ilmoittanut (kirjeissä No 847, 31/VIII ja 869, 7/IX) ja vahvisti ministeri, että sen jälkeen kuin Venäjän Köpenhaminan lähettiläs oli täällä kesällä neuvotellut ulkoasiainministerin kanssa neuvotteluja ei ole käyty; Genèvessä ei keskusteltu Venäjän kanssa tästä. Ministeri Munch kertoi, että kesällä ei oltu päästy yksimielisyyteen "sovintotekstistä" (om Forligningsteksten) -- non-agressio muuten ei kohtaisi vaikeuksia, mutta luuli

tri Munch että niinpian kuin Ranskan-Venäjän ja Puolan-Venäjän hyökkäämättömyyssopimukset ovat valmiit tulee Skandinavian vuoro. "Kylläkai mekin silloin pääsemme yksimielisyyteen," sanoi tri Munch, lisäten, että Venäjä tahtoi samalla kertaa tehdä samanlaiset sopimukset Ruotsin ja Norjan kanssa.

Köpenhamina, lokakuun 15 päivänä 1931.

S. Munch

P.S.

Jalkapallovoitosta ulkoasiainministerikin pyysi saada onnitella, kuten ovat tehneet kaikki täällä. Lehdetkin ovat kirjoittaneet hyvin lojaalisesti tästä. Tahdon lisätä, että kaikilla, sekä suomalaisilla että tanskalaisilla oli mitä paras käsitys Suomen urheilumiesten esiintymisestä täällä.

R.M.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA: _____

Os. Asiantuntija Kemelinin raportti no 7.

Röfoentamina.

9/10-31.

Köpenhamina, lokakuun 19 p. 1931.

No 1078

Lähetystön v.a. asiainhoitajan
raportti No 7 - 1931.

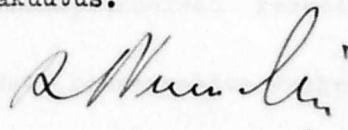
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
24/10/31		D. 10 31
23/10-31	5	LM
FINNA	OSASTO	ACIA
5	03	

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää
raporttini No 7-1931, joka sisältää

1. Tanskan pulakausimenoarvio.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
24/69 Re. D. E. 36		
23/10-36	2	Liik
EUROPA	ASIA	ASIA
5	C3	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 7-1931.

Tanskan pulakausimenoarvio.

Tanskan pulakausimenoarvio, joka viime viikolla käsiteltiin Tanskan Folketinget'issa, hyväksyttiin tänään suurella enemmistöllä Lands-tingetissa. Viimeinen käsittely on enemmän muodollinen. Tärkein vaihe oli nytkin Folketingetissa, jossa mainingit, varsinkin viime lauantaina, kävivät korkeina.

Käsiteltävänä oli "Det konservative Folkparti" nimisen puolueen, sosialidemokraattien ja radikaalien kompromissipulakausiohjelma.

Venstre niminen puolue, jonka johtajana on ent. pääministeri Madsen-Mygdal ja johon kuuluu melkein yksinomaan maanviljelijöitä, on ankarasti ollut ohjelmaa vastaan.

Pääkohdat kompromississa olivat:

30 miljoonaa myönnettään lainoina, eikä kuten hallituksen ehdotuksessa oli, pelkkänä avustuksena, pulakaudesta kärsiville maanviljelijöille. Nämä lainat ovat takaisin suoritettavat määrättyjen vuosien kuluttua, jos voin ja sianlihan myyntihinnat paranevat 25 %:lla. Maataloudelle koituu helpotus myöskin siinä, että 15% lää-
nien sairashoitomaksuista siirretään kunnilta valtiolle.

Työttömyysavustukseksi annetaan 11 miljoonaa kruunua. Siis avustuksia ja lainoja 41 miljoonaa. Näiden peittämiseksi kannetaan :

Ylimääräinen, ~~kahdessa osassa maksettava~~ vuosineljännes-tulovero valtiolle jokaisesta tuloerästä. Tästä verosta vapautuvat ainoastaan ne, joiden vuosineljännesvero ei nouse yli 3 kruunun. Valtio laskee saavansa tästä lisäverosta 17½ miljoonaa kruunua. Hallituksen ohjelmassa koski tämä vuosineljännesvero ainoastaan 5000 kruunun ja sitä suurempia vuosituloja.

Omaisuusvero ^hkorotetaan 2 miljoonalla hallituksen alkuperäisen ehdotuksen mukaan.

Bensiinimaksu korotetaan 2 äyrillä litralta .

Lasketaan, että valtio tästä ansaitsee 6 miljoonaa kruunua. Olutvero korotetaan 4 kruunulla hehtolitralta, siis noin äyrillä $3/8$ litralta (tav. tansk. olutpullo), josta korotuksesta valtio ansaitsee noin 4 miljoonaa.

Silkkitulli korotetaan miljoonalla kruunulla. Hedelmätulli (ulkom. omenille) korotetaan; lasketaan, että tämä tuottaa 1 - 2 miljoonaa.

~~Muissa tuloissa huomataan, että puolustus-~~
menoarvio taas on supistettu 2,3 miljoonalla siten, että yhtä vuosiluokkaa (1925) ei enää kutsuta palvelukseen (säästö 800.000 kruunua) ja ^{että} sotatarpeiden osto^a supistetaan (1,5 milj. kruunua).

Pääministeri Stauning oli jo ennen lopullista käsittelyä Folketingetissa ilmoittanut katsovansa kompromissiehdotuksen huomattavaksi poliittiseksi tapahtumaksi ja samalla arvokkaaksi avuksi maanviljelijöille ja työväelle ja arveli pääministeri, että Tanskan maatalous nyt selvisi ainakin pahimmasta pulasta. Pääministeri oli myöskin lausunut tyydytyksensä siitä, että konservatiivit ovat olleet mukana myöntämässä avustuksia työttömille.

Jos kohta konservatiivinen puolue on ollut mukana hyväksymässä ohjelmaa, ovat kuitenkin muutamat yksityisjäsenet ~~lausuneet~~ ^{esittäneet} eroavia mielipiteitään, kuten esim. Folketingetin jäsen Povl Drachmann, joka jo piti hallituksen menoarvioehdotusta "som nationalekonomisk Kvaksalveri og politisk Bondfangeri". Herra Drachmann valitti jo ensi käsittelyssä, että hänen oma puolueensa on ollut mukana hyväksymässä ohjelmaa. Epävarma valuutatilanne ei olisi sallinut, korke^ampien verojen avulla, 30 miljoonan myöntämistä maanviljelijöille, jotka itse ovat vaatineet kruunun arvon alentamista. Insinööri Rud. Christiani, joka myöskin kuuluu konservatiiviseen puolueeseen, oli myöskin myönnettyjä avustuksia vastaan, väittäen, että Englanti ja Saksa viime aikoina ovat hukanneet avustuksiin. Hra Christiani valitti, että puolustusbudjetti on supistettu ja omaisuusverot korotetut.

Toiselta puolelta Folketingetin jäsen Fibiger, joka on oikeiston puolesta johtanut neuvotteluja vasemmiston kanssa, huomautti, että kriisi Tanskassa on pääasiallisesti maatalouskriisi ja, jos kohta nykyinen

menoarvio ei, kuten venstre huomauttaa, ratkaisisi maatalouspulaa, merkitsivät avustukset kuitenkin suurta helpotusta. Tällaisena aikana, sanoi herra Fibiger, oli jokaisen hieman luovuttava omista periaatteistaan. Industriraadetin puheenjohtaja, johtaja Overgaard huomautti "Berlingske Tidende"lle, että teollisuudella tietysti ei ollut mitään sitä vastaan, että Tanskan maataloutta nyt autettaisiin suurilla avustuksilla, mutta avustusten ^{mitä} tarvitsisi tarkoittaa tuotannon kannattavuutta vähentämällä maksuja ja siitä syystä johtaja Overgaard ei uskonut, että nykyisestä ohjelmasta oli ^{mt} paljon hyötyä. Hän huomautti myöskin teollisuuden suurista vaikeuksista, jotka nyt tulisivat vaikeammiksi verojen korotuksen kautta.

"Politiken" on koko ajan ollut tyytyväinen kompromissiehdotuksesta huomauttaen, että tulos oli parempi kuin mitä olisi voitu odottaa. Että kolme puoluetta, konservatiivinen puolue, radikaalit ja sosialidemokraatit, ovat aikaansaaneet yhteisen ohjelman oli ^{ny} lahduuttava. Tulos todistaa selvästi, sanoo "Politiken", "Rigsdagens Evne til Handling". Kaikki parlamentaarisen

hallinnon ystävät voivat olla iloisia siitä, etteivät eri puolueet ole tukkanuotasilla, vaan voivat yhtyä tärkeään ohjelmaan.

Myöskin "Socialdemokraten" on ollut varsin iloinen siitä, että nyt on ehdotettu työttömyysavustuksia. Nyt valtio auttaa, ^{mikä} ~~mitä~~ viime talvena täytyi tapahtua yksityistä tietä. Lehti huomautti, että vasemmisto puolue (Madsen-Mygdalin puolue) on ollut enemmän taantumuksellinen kuin oikeisto. Lehden sävy ^{on} ~~muuten~~ melkein sama kuin "Politiken" in.

Oikeiston suurin lehti "Dagens Nyheder" on ollut hieman katkera oikeiston ja sosialidemokraattien yhteisymmärryksestä ja vaatinut nytkin "en bred borgerlig Front" radikaaleja ja sosialisteja vastaan. Tietysti täytyy antaa tunnustus, ^{triumfin} sanoo lehti, sille ~~teen~~ rohkudelle, joka on elähdyttänyt myöskin konservatiivisen puolueen johtoa, mutta lehti epäili menoarvion asiallista merkitystä ja kompromissien poliittista puolta.

"Berlingske Tidende" olisi tahtonut nähdä, ^{miten} ~~mis-~~ ~~pitkälle valuuttakriisissä joudutaan ja miten~~ ~~se~~ valuuttakriisi loppuu, ~~nähdä jos kruunu vielä laskee~~, ennenkuin maatalousavustukset ~~olisivat~~ lopullisesti

^{huu}hyväksytyt. Olisi ollut syytä, sanoi lehti, nähdä mitenkä kruunun laskeminen (jota vastaan "Berlingske Tidende" juuri on taistellut) vaikuttaa maatalouden velkataakkaan ja kannattavuuteen.

"Roskilde Dagblad" moitti oikeit^o puolustusmenojen supistamisesta, josta muuten on kirjoitettu hyvin vähän.

Lauantaipäivä^{na} (17/X) oli Folketingetissa tämän syksyn pisin istunto, joka muodostui suureksi poliittiseksi tapahtumaksi. Kolmetoista tuntia kesti istunto, 23 jäsentä lausui mielipiteensä. Suurella enemmistöllä hyväksyttiin kuitenkin klo 1 yöllä kompromissiehdotus; ainoa muutos oli se, että uusi olutvero-aika kestäisi 14 kuukautta, eikä 12 kuten ^{suunniteltiin} ehdotuksessa.

Venstre-puolue kritisoi ankarasti menoarviota; Madsen-Mygdal ja tri Krag hyökkäsivät kiivaasti oikeiston kimppuun. Venstre olisi tahtonut paljon suurempaa avustusta maataloudelle -- pääministeri Stauning kysyi muuten retorisesti mainiossa puheessa, mistä ne rahat otettaisiin --, venstre ei hyväksynyt puolustusmenojen supistamista, eikä verojen lisäämistä.

Olin pari tuntia kuuntelemassa keskustelua, joka ei nytkään ollut vailla sitä tyypillistä tanskalaista espritä ja huumoria, mutta joka enemmän muodostui välien selvittelyksi venstren ja konservetiivisten välillä (paras oikeistopuhuja oli Christmas Møller, venstren puolesta ei Madsen-Mygdal vaan tri Krag) kuin asialliseksi keskusteluksi ohjelmasta.

Lauantaipäivä^v istunnon jälkeen oli vähällä, että tri Krag olisi nostanut oikeisjutun hra Christmas Møllerin vastaan kunnialoukkauksesta, kun viimemainittu Kragista oli väittänyt ettei hänellä eikä hänen sanoillaan ollut sellaista luottamusta Kamarissa, "at han kan sette det op imod mit". Mutta tästä sitten ei tullut sen enempää kuin sanomalehtipolemiikkaⁱ.

Ymmärretään kyllä, että venstre on katkera tappiostaan ja sillä on ^{sitten} täysi syy. Puolue seisoo tällä hetkellä eristettynä. Uusi yhdistelmä - oikeisto, sosialidemokraatit ja radikaalit - on kyllä merkillinen. Tietysti porvarillinen ^{sten yhtyminen} yhteys olisi ollut luonnollisempi, mutta tuntuu siltä kuin ^{olis} ~~olisi~~ ^{laman yhä suuremista} ~~olisi~~ ^{olisi} siitä mitään ~~omistunut~~, ^{johtunut} johtuu osaksi venstren omasta yksipuolisesta po-

litiikasta ja osaksi oikeiston (ja varsinkin hra
Christmas Møllerin) puuttuvasta tahdosta yhteistyön ai-
kaansaamiseksi hra Madsen-Mygdalin kanssa.

Köpenhamina, lokakuun 19 päivänä 1931.

L. Madsen-Mygdal

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA:

V. a. Asiantuntija Numelinin rap. no 8,

Köpenhamina.

23/10-31.

Köpenhamina, lokakuun 23 9. 1931.

No 1090.

Lähetystön v.a. asiainhoitajan
raportti No 8-1931.

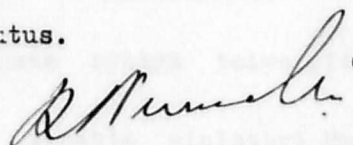
25/70 Sal 1931		
26/10-31	1 -	111 -
RYHÄ	Uusi	AKA
5	C3	

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää
raporttini No 8-1931, joka sisältää seuraavaa:

1. Kiinan-Japanin riita siv. 1,
2. Keskustelu ent. ministeri Solf'in
kanssa " 3.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri ,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n ,
Helsinki.

ULKOASIA		310
No 25 / 70	Pal	31
26/10-31	?	-
5.	83.	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 8-1931.

I.

Kiinan - Japanin riita.

Ulkoasiainministeriön kierto-
sähkösanoman johdosta No C 72 otsakeasiassa, käännyin
heti, samana päivänä, ulkoasiainministerin puoleen,
joka -- kuten salasähkötin No 48 -- oli sitä mieltä,
että Tanska ainoastaan oli saanut ilmoituksen Briand'
in suunnitelmasta eikä kehoitusta ryhtyä toimenpitei-
siin. Huomasin selvästi, että ainakin ministeri Munch
oli tyytyväisempi tästä kuin jos olisi ollut kysymys
interventio-pyyntöistä.

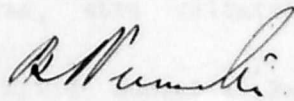
Ulkodepartementissa tapasin Ruotsin lähettiläs
Ewerlöfin, joka oli siellä samassa asiassa. Ewerlöf
oli myöskin samana päivänä Ruotsin ulkodepartementilta,
puhelimitse, saanut määräyksen tiedustella Tanskan kan-

taa ja totesi Ewerlöf, että Ruotsi oli saanut samantyyppisen ilmoituksen kuin Suomi, mutta oli ihmeissään siitä, että Hollanti, Ruotsin Haagin lähetystön ilmoituksen mukaan, ^{kuin Tanska/} samoin /oli ainoastaan saanut ilmoituksen Briandin suunnitelmasta.

Eilen soitti Udenrigsministerietin kabinettipäällikkö tänne ja vahvisti, että ainakin mitä Tanskaan tuli, oli vain kysymys ilmoituksesta ja että Tanska siis jää ryhtymättä toimenpiteisiin. Salasähkötin No 51. Kabinettipäällikkö oli keskustelussa Ranskan tšekäläisen lähettiläs Hermite'n kanssa saanut käsityksen, että yleensä oli ollut vain kysymys ilmoituksesta eikä pyynnöstä ryhtyä toimenpiteisiin ja lisännyt, että hänestä tuntui kuin Ranskan lähettiläät Helsingissä ja Tukholmassa eivät olisi käsittäneet heille antamia ohjeita aivan oikein.

Relata refero.

Köpenhamina, lokakuun 23 päivänä 1931.

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a.asiainhoitajan
raportti No 8-1931.

II.

Keskustelu ent. ulkoministeri
Solfin kanssa.

Tapasin eilen tri Solfin, joka on täällä tšekäläisen Saksan lähettilään vieraana, ja olin tilaisuudessa pitkästikin keskustelemaan hänen kanssaan. Tri Solf, Saksan sodanajan siirtomaanministeri, orientalisti ja ulkoministerikautensa jälkeen lähettiläs Tokyossa, rupesi heti puhumaan Saksan - Ranskan suhteista. Tri Solf on lehdistöllekin lausunut, että, hänestä, yleisen maailman rauhan tie käy saksalais-ranskalaisen rauhan kautta. Tämän johdosta tri Solf huomautti, että hän tosin oli vakuutettu siitä, että voitaisiin asiallisella pohjalla aikaansaada hyviä suhteita Ranskaan. Tämä ei merkitsisi Saksan alistumista kaikkiin Ranskan

vaatimuksiin, mutta tri Solf arveli, ettei Ranska asettaisi Saksan kannettavaksi taakkoja, joita Saksa ei kestäisi kantaa. Jos minun käsitykseni Ranskasta ja Saksan-Ranskan suhteista, sanoi tri Solf, olisi enemmän yleinen Saksassa ja jos epäluottamus Saksassa Ranskaa kohti häviäisi, ja päinvastoin, luulen, että olisi paljon voitettu.

Puhuessaan Saksan oloista oli tri Solf aika optimistinen, hän toivoi, että Brüning pysyisi vallassaan, huomauttaen samalla, että hänen (Solfin) käsityksen mukaan Hitler epäilemättä kyllä oli kunnan mies -- taistellessaan Brüningia vastaan oli Hitler aina käyttänyt lojaalisia mallikeinoja --, mutta olisi hyvin vaarallista jos Hitlerin miehet ja Nazisten-partei pääsisivät hallitukseen ja valtaan, sillä niiden joukossa on hyvinkin vaarallisia kommunisteja.

Saksan - Venäjän oloista huomautti tri Solf, että Neuvosto-Venäjä ja Saksan kommunistit tietysti odottavat oikeistokaappausta, joka valmistaisi tien vastavallankumoukseen, mutta tri Solf ei uskonut, että oli paljon mahdollisuuksia olemassa.

Japanin-Kiinan taistelusta tri Solf ei tahtonut lausua mielipidettensä, mutta huomasin, että hän arvosteli sen täysin japanilaisilla silmillä. Tanskan-Saksan seurassa Köpenhaminassa piti hän pari päivää sitten esitelmän Japanin taloudellisista kysymyksistä.

Köpenhamina, lokakuun 23 päivänä 1931.

S. M. S.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA:

V. a. Kriisinhoidaja Kuvastuun Rap. no 9.

Köpenhamina.

29/10.31.

Köpenhamina, lokakuun 29 p. 1931.

No 1100

Lähetystön v.a. asiainhoitajan
raportti No 9 - 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
26/10 lok. 1931		
4/11/31		
FINLAND		
5	03	

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää
raporttini No 9-1931, joka sisältää seuraavaa:

1. Haderslevin kokous siv. 1,
2. Englannin vaalit ja Tanskan
ulkomaankauppa " 6,
3. Grönlannin kysymys " 8.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

R. M. S. S.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,
Helsinki .

L. S. A. H. I. S. T. O. R. I. A.		
26/20 pae. 1931		
2/11-31	?	1931
FINIA	ASIA	ASIA
5	03	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.s. asiainhoitajan
raportti No 9 - 1931.

I.

Haderslevin kokous.

Viime sunnuntaina (25/X) pitivät Etelä-Jyllannin talonpojat ja maanviljelijät Haderslevissa suuria protestikokouksia, jotka olivat tähdätyt Jyllamin Luottoyhdistystä (Kreditforening) ja hallituksen luottopolitiikkaa vastaan. Mainittu yhdistys on näet varsin huonossa maineessa talonpoikais- ja maanviljelijäpiirien keskuudessa, koska luotto on pulakauden johdosta luonnollisesti kiristynyt ja koska monet maanviljelijät, jotka eivät ole voineet maksaa korkojansa, ovat eroitetut Luottoyhdistyksestä. Haderslevin kokoukseen, jonka olivat toimeenpanneet n.s. Randersinmiehet, otti osaa noin 1000 henkeä ja kesti se koko päivän.

Kokouksessa tapahtui kaksi mielenosoitusta, toinen rauhallisempi, jota johti maanviljelijä Petersen Gramby'sta ja toinen levottoman maanviljelijä Kyllingin johdolla.

Kokous oli aika uhkaava ja monta puhujaa ehdotti, että käytettäisiin kaikkia mahtikeinoja (Magtmidler) ellei hallitus suostuisi lankeavien lainojen ja korkojen moratoriumiin, kaikkien pakkohuutokauppojen lakkauttamiseen siksi kunnes pulakausi oli ohi ja Tanskan maatalous taas tuot-

taisi korkoja. Toiset vaativat komissionin asettamista, joka tutkisi perusteellisesti nykyisiä maatalousoloja.

Kuitenkin huomauttivat samat puhujat, että "vi har ikke Oprørstanker, men vor Færd er presset frem af Hjemstavnsfølelse".

On turhaa selostaa yksityisiä lausuntoja; mainittakoon vaan johtomiesten, koska niissä on, siellä ja täällä, joko sisä- tai poliittinen luonne ja aika selväkin Tanskan rauhallisessa maassa. Maatalouskand. Nissen, Eteläjyllannin tunnettu "Hitler"-puhujaksi, sanoi äskettäin hyväksytyä pultausmenoaarviota (josta olen tehnyt selkoa raportissani No 7) keinotteluksi. Eteläjyllannin ei pitäisi lähettää edustajia Valtiopäiville, jotka hyväksyvät tällaisia lakeja. "Me vaadimme," sanoi Nissen, "lainojen 20 prosentin arvonalentamista ja me vaadimme vuoden 1924 valuuttajärjestelyä, tahdomme takaisin mitä olemme liikaa maksaneet korkoina.^{x)}

Toiselta puolelta on merkittävä, että kokouksen puheenjohtaja, mainittu Petersen painosti, ettei minkäänlaisia epälaillisia keinoja saataisi käyttää ja että Eduskunnan myöntämä avustus maanviljelijöille (30 milj. kruunua) kuitenkin merkitsee aika paljon.

Yllämainitun tilanomistajan Kyllingin lausunnossa oli ulkopoliittinenkin vivahdus, siksi silmäänpistävä, etteivät muut Köpenhaminan-lehdet kuin "Politiken" ole maininneet siitä (ulkodepartementin ulkopoliittinen järjestys!). "Me olemme," sanoi Kylling, "nyt eläneet viisikymmentäviisi vuotta vieraan vallan alaisena, mutta nämä kymmenen vuotta Tanskan hirmuvaltaa (Rædselsherredømme), jotka seurasivat Saksan valtakautta,

x) Mainittakoon myöskin, että Nissen aika ankarasti kävi Tanskan sanomalehdistön kimppuun: "Tanskan lehtiä kiinnostaa enemmän Hollywood kuin oman maan maatalous."

olivat vaikeampia kuin Saksan vuodet. On häpeä, että meillä täällä on sellaisia virkamiehiä kuin meillä on. Asianajajamme ovat rosvojoukkoa j.n.e." "Der skal gøres op med hele det herskende System og jeg er den Djævel der skal gøre det, fordi ingen andre tør. Niels Ebbesen var ikke bange, der er vi heller ikke. Han halshuggede den kullede Greve og vi vil hugge Hovedet af Parlamentarismen." Hra Kylling huomautti sitten, ettei Tanska yhtä vähän kuin Saksa ymmärrä hallita Etelä-Jyllantia ja että sen on vaadittava itsehallintoa.

Kylling (jonka nimi on kuvaava luonteelleen - Kylling = Kananpoika), ei kuitenkaan saanut paljon kannatusta; puheenjohtaja huomautti, että on seurattava Tanskan lakia, ja ettei kukaan ajattele mitään itsenäisyyttä (Kylling: "ei irti Tanskasta, mutta itsehallinto Eteläjyllannille!"). Mikäli olen kuullut Kyllingin lausunnossa ei olekaan mitään saksalaista propagandaa, vaan pelkkää itseperäisyyttä ja on hän, kuten kuuluisa Cornelius Petersen, vakuutettu itsehallinnon välttämättömyydestä Eteläjyllannissa, mutta kovinkaan paljon kannatusta hänellä ei ole.

Kokous loppui rauhallisemmassa tahdissa kuin alku-soitto oli ollut ja päätti se alistaa hallituksen harkittavaksi, että 1) jokainen maanviljelijä Etelä-Jyllannissa, joka välttävasti (forsvarligt) hoitaa tilaansa, saisi pysyä tilallaan -- riippumatta siitä, jaksako hän suorittaa velkojansa ja korkojansa kunnes pulakausi oli yli, 2) asetettaisiin komissioni, joka vahvistaisi minkä koron Etelä-Jyllannin maatilat jaksavat maksaa ja että sitten vaadittaisiin ainoastaan tämä korko, 3) Eteläjyllannin luottoyhdistys yhdessä hallituksen kanssa estäisi maatilojen pakkohuuto-kauppoja.

Kokous koetti kyllä ryhtyä mielenosoituksiin kun

Eteläjyllannin Luottoyhdistys, samana päivänä, piti kokouksensa Haderslevissa, mutta mahtava poliisijoukkue ja ankara sade estivät aikeen.

Puhutaan siitä, että Haderslevin "rauhallinen" päätös kyllä merkitsisi ainoastaan lyhytaikaista "wait-and-see"tä mitenkä hallitus reageeraa, ja että marraskuun ensi puoliskolla pidetään uusi suarkokous. Köpenhaminassa pelätään, että Randersin aktiivisempi mieliala vähitellen voittaa Etelä-Jyllannissa - joten mainittu maakunta muodostuu aika levottomaksi kolkaksi. Tuskinpa hallitus voi aikaansaada suurempaa avustusta kuin mitä nyt Eduskunnassa on myönnetty, mutta uusi ja helpompi luottopolitiikka Luottoyhdistyksen taholta voi tietysti rauhoittaa mielialaa.

"Berlingske Tidende", joka hieman levottomana toteaa, että Eteläjyllannin liike kasvaa, huomauttaa samalla, ettei sillä sittenkään ole mitään määrätietoista johtoa ja että mieliala muutenkin on hajaantunut.

Mutta toiselta puolelta täytyy todeta, että hallituksen pulakausimenoarvio ei ole voinut rauhoittaa mielialaa ainakaan Etelä-Jyllannissa. Ei ole ensi kertaa, jolloin voidaan todeta, että Etelä-Jyllantilaisten luonne sittenkin on jotain toista kuin emätanskalaisten. Ne 55 vuotta

Saksan vallan alaisena ja entisen rajaseudun vaihtuvat kohtalot ovat aiheuttaneet epävarmuutta ja kiivautta ja kovuutta, jota ei ilmene tavallisessa tanskalaisessa menttaliiteetissa. Tietysti Etelä-Jyllannin maataloudella nyt on suurempia vaikeuksia kuin maanviljelijöillä muualla Tanskassa, mutta toiselta puolelta ne, jotka nyt eniten moittivat hallitusta, unohtavat, että kun Etelä-Jyllanti jälleenliitettiin Tanskaan vuonna 1919, korvasi juuri Tanskan hallitus (Länsi-Intian rahoilla!) kaikki ne tappiot, jotka etelä-

Jyllantilaiset olivat kärsineet Saksan inflation johdosta.

Olisi onnetonta Tanskalle, jos Etelä-Jyllannin talonpojat ja tilanomistajat, pulakauden painostamina, antaisivat houkutella itseään hätäiseen tekoon. Mutta vaaraa on olemassa.

Köpenhamina, lokakuun 28 päivänä 1931.

A. M. Munksgaard

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
raportti No 9 - 1931.

II.

Englannin vaalit ja
Tanskan ulkomaakauppa.

Lokakuun 27 päivä merkitsee vapaa-
kaupan häviämistä viimeisessä Euroopan valtiossa, joka vie-
lä oli säilyttänyt XIX vuosisadan vapaamieliset aatteet .
Tulli marssi nyt hyvää vauhtia eteenpäin Englannissakin .
Tullikysymyksethän esiintyivät hyvin selvästi kaikissa vaali-
puheissa.

Pienelle maalle, jonka taloudellinen rakenne on
tehnyt vapaakaupan johtavaksi poliittiseksi periaatteeksi,
merkitsee tämä seikka tietysti paljon. Mutta vielä enem-
män: minkälainen tulee Suur-Britannian tullimuurien suojaa-
ma alue olemaan ja minkälaiset ovat vaikutukset Tanskan
Englannin kauppaan nähdessä ?

Merkillistä kyllä Tanskan lehdet eivät ole juuri
yhtään vielä tästä kirjoittaneet. "Berlingske Tidende" huo-
mauttaa lyhyesti ja rauhallisesti, että mikäli tiedetään
ei kukaan konservatiivinen poliitikko vaalitaistelussa ole
suositellut elintarpeiden tulleja. Yleensä täällä luullaan,
ettei Englannin vaalitulos merkitse mitään ihan läheltä

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
raportti No 9 - 1931.

III.

Grönlannin kysymys.

Sekä Tanskan että Norjan lehdissä on viime päivinä ollut uutisia tanskalais-norjalaisesta Grönlannin kompromissista ennen Haagia. Tanskalaiset syyttävät norjalaisia näistä huhuista ja päinvastoin. Sekä Tanskan että Norjan ulkoasiainministerit ovat dementoineet huhun. Ja Tanskan ulkodepartementissa kerrottiin, ettei ole keskusteltukaan mistään sovinnosta. Päinvastoin on juuri viime päivinä valmisteltu Tanskan Haagin promemoria, joka nyttemmin on sinne lähetetty. Tämän ovat pääasiallisesti valmistaneet -- sen sanoi minulle herra Friis (Tanskan ent. lähetystösihteeri Helsingissä) -- tri Cohn ja Bernin asiainhoitaja Gustaf Rasmussen. Mitenkä tärkeänä Tanska pitää sen todistaa seikka, että ennenkuin promemoria esitettiin hallitukselle, tarkasti sen, viikon aikana, eräs ulkodepartementin komitea, johon kuuluivat, paitsi Munchia ja asiantuntija, kabinettipäällikkö ja kaikki osastopäälliköt. Onkin viikon aikana ollut melkein mahdotonta tavata muita kuin sihteerejä koko talossa. "The great events cast their shadows beforehand", huomautti minulle Kiinan humoristinen lähettäjä Lo,

kun kerroin mistä tämä miespuute johtui.^{x)}

Pari päivää sitten oli Tanskan ylioppilasyhdistys järjestänyt suuren Grönlannin illan, jossa pääministeri Stauning, prof. Nørlund (Geodeettisen laitoksen päällikkö) ja Grönlannin tutkija tri Lauge Koch pitivät pitkiä puheita. Mainituista huhuista huomautti pääministeri, ettei niissä ollut sanaakaan perää, ja että Haagia voitaisiin välttää ainoastaan jos Tanskan suvereniteetti koko Grönlantiin tunnustetaan! — Sitä Norja tietysti yhtä vähää nyt kuin ennenkään tulee tekemään, eikä Norjalla olisi syytäkään siihen, koska -- siitä en pääse -- Grönlannissa epäilemättä on no-mansland alueita. Voidaan tietysti olla eri mieltä okkupation sopivaisuudesta ja taktiikasta -- kahden pohjoismaiden valtioiden välillä -- mutta, jos kohta katson, että Tanskalla tulee olemaan aika hyvä asema Haagissa, olen Norjan mahdollisuuksista yhä enemmän tullut vakuutetuksi, josta kirjoitin raportissani No 2.

Köpenhamina, lokakuun 28 päivänä 1931.

x) Mainittu lähettäjä, joka on ollut Köpenhaminassa vuodesta 1926, on nyt pari kuukauden aikana kaikkialla syönyt jäähyväisaterioita ja myynyt melkein koko kotinsa. Heidän piti lähteä - arvellaan - syystä, ettei Kiina maksanut mitään rahaa. Eilen raha nähtävästi tuli ja on hän nyt virallisesti ilmoittanut jäävänsä Köpenhaminaan!

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA:

U.a. Asiamiehittäjä Numelinin rap. no 10.

Wärsenhamina.

14/12 1931.

Köpenhamina, joulukuun 16 p. 1931.

No1447.

31/12/31 Re. C. 31		
19/12/31		
5	C3	

Lähetystön v.a. asiainhoitajan
raportti No 10-1931.

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää
raporttini No 10-1931, joka sisältää

1. Pääministeri Stauning maailman talous-
pulakaudesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Nurminen

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
31/31 he. p. 1931		
19/12.31	3	121
R/HELA		
5	CB	

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
raportti No 10-1931.

Pääministeri Stauning maailman
talouspulakaudesta.

Eilen pidetyssä Tanskan sanomalehtimies-
ten juhlassa puhui m.m. pääministeri Stauning talouskriisistä.
Alkuosa pääministerin puheessa oli aika pessimistinen ja
loppuosa hyvinkin sosialistinen, melkein kommunistinen. Tästä
ei kannattaisi sen enempää mainita joll'ei pääministeri eri-
koisesti olisi puhunut Venäjän oloista.

Pääministeri mainitsi ensin, ettei kukaan poliitik-
ko nyt uskalla sanoa mitään varmaa lähimmästä tulevaisuu-
desta, joka näyttää aika synkältä. Tanskassa ainakin tilan-
omistajat varmasti vaihtaisivat asemansa nyt suosittujen
luokkien kanssa: se on työttömien ja kodittomien kanssa,
joista viimeksimainitut saavat valtiolta ja tilanomistajilta
huomattavia avustuksia.

Pääministeri huomautti sitten, että ne, jotka kolme-
toista vuotta sitten, liittolainina, lopettivat maailmansodan,
nyt ovat tulleet vihollisiksi keskenään maailman taloudelli-
sessa sodassa j.n.e. Nykyinen pulakausi, joka alkoi heti
maailmansodan jälkeen, muistuttaa kriisiä 1870-1871 / ^{sodan} jälkeen,
mutta silloin saattoi vielä kapitalistinen systeemi auttaa

kriisin seurauksia, nyt samaa systeemia on jo sodassa niin räsitetty, ettei sillä ole mitään voimaa. Kapitalistinen yhteiskunta horjuu j.n.e.

Paljon riippuu siitä, sanoi pääministeri, miten korvaus- ja lainakysymykset ratkaistaan. Mutta varmasti ovat aivan uudet systeemit tulossa, yksityiskapitalismin jälkeen. Työttömyys on saatava poistetuksi uusilla tuotantoperiaatteilla, alaluokkien on marssittava ylöspäin. Yksityisvoimien sijaan on saatava yhteiskunnalliset. Sosialismin on astuttava esille. Jos kohta kuullaan puhuttavan sosialismin pienentyneestä merkityksestä -- tämä, sanoi herra Stauning, ei kuitenkaan ole koskenut Tanskaa -- niin voidaan tähän huomauttaa, että tällaiset laskelmat ovat ihan väärät. Saksassa ovat ja myöskin Englannissa tulevat sosialistit olemaan en marche (tässä yhteydessä oli kai hieman arkaluontoista puhua Englannista).

Venäjän taloudellinen systeemi, jota Tanskan johtavat teollisuusmiehet ihailevat ("fremkalt Beundring") tulee varmasti myöskin Stauningin mukaan muissa maissa astumaan vanhan kapitalistisen systeemin sijaan. Ajatelkoon mitä tahansa, lisäsi herra Stauning, Venäjän politiikasta ja Venäjän diktatuurista, "men man kan ikke nære Tvivl om at det russiske økonomiske System vil trange frem og afløse Kapitalismens System". Melkein samalla tavalla kuin Tanskan ylioppilasyhdistyksen kommunistit lausuisiis Tanskan pääministeri moribundus'ensa kapitalismille.

Berlingske Tidende, joka verrattain lievästi kritiseeraa Stauningin puhetta, kirjoittaa tästä kuitenkin otsakkeella "Ved Moder Ruslands Bryst", huomauttaen, että Stauning selvästi toteaa Venäjän taloudellisessa systeemissä näkevänsä kapitalismin vaihdon. "Hra Stauning haluaa Venäjän systeemia, luonnollisesti ilman Venäjän kokeilua."

Toinen kysymys on, allekirjoittaako johtaja Blanche (Burmeister & Wain, jossa s/s Petsamo Eskettäin korjattiin), joka

oli Tanskan teollisuusvaltuuskunnan puheenjohtajana Venäjän matkalla, mitä herra Stauning puhui tämän matkan saavutuksista. Mutta Berlingske Tidende, jona kohta lehti toteaa, että herra Stauning "er kommet til at se rødere", myöntää kuitenkin, että pääministerin puhe sisältää taloudellisen ohjelman, jonka hallitus ja sosialidemokratia kai koettaa toteuttaa, "i Overbevisning om, at nu ringer det russiske System med Kapitalismens Dødsflokker". Mutta Tanskassa tämä ei sovellu. Oikeiston suurin lehti Dagens Nyheder kirjoittaa "Til Moskva"-nimisessä johtavassa kirjoituksessa hyvinkin ironisesti Stauningia vastaan, huomauttaen, että jos Venäjän systeemit toteutetaan Tanskassa, silloin ei herra Stauningia kutsuta sanomalehti-
miesten juhlaan; on epävarmaakin saako hän rauhassa istua kotona radiossa niitä tapahtumia seuraamassa. Jos herra Stauning tahtoo tietää mitä Venäjän sosialisteille oli sallittu lukea Venäjän vallankumouksen johtoaatteet. "Ikke heller under Lenin var det en sentimental Rejse til Peter Paul; uden mange Spørgsmaal blev de russiske Socialdemokrater et Hoved kortere."

Lehti taas menee liian pitkälle, väittäen talouskriisin johtuvan ei kapitalistisesta systeemistä, mutta demokraattisesta politiikasta maailmansodan jälkeen.

Vasemmistolehdet pääasiallisesti vain refereeraavat puheen ja Socialdemokraten huomauttaa, että herra Stauning ainoastaan puhuu periaatteista.

Olen Tanskan ulkoasiainministeriössä, tuttavani piirissä, kuullut aika paljon kritiikkiä Stauningin puhetta vastaan, mutta yleensä on tähän kiinnitetty varsin vähän huomiota. Minulla oli muuten marraskuussa, eräänä iltana, tilaisuus keskustella pääministerin kanssa Malmön-lautalla (matkalla Luntiin, maantieteellisen seuran juhlaan). Herra Stauning puhui silloin verrattain varovaisesti ja kriittisesti Venäjän oloista sekä optimistisesti Tanskan pulakaudesta, huomauttaen,

että tilanne Tanskassa nyt on melkein sama kuin varmasti oli vuonna 1873. Mutta nyt on Tanskan taloudessa hyvä järjestys ja Tanskan maassa (i den danske Jord) on hyvät tuotantoedellytykset ja Tanskalla on hyvä ja terve työväestö. Siitä syystä pulakausi ei ole niin paha Tanskassa kuin monessa muussa maassa.

Nyt, sanomalehtimiesten kokouksessa, oli sävy hieman pessimistisempi.

Köpenhamina, joulukuun 14 päivänä 1931.

Eugen Neuvonen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA: _____

V.a. Asuinhoitaja Neuvolin rap. 11.

Köpenhamina

18/12. 31.

Köpenhamina, joulukuun 18 p. 1931.

No 1456

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
32/21 he		E. 19 31
21/12.31	9	LEH
FINLAND	U. S. A.	ASIA
5	03	

Lähetystön v.a. asiainhoitajan
raportti No 11 - 1931.

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää ra-
porttini No 11 - 1931, joka sisältää seuraavaa :

1. Tanskan valtion rautateiden suuret
työsuunnitelmat.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Nurminen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki.

32 81 ac. D. L. 31
 21/12.37
 5 03

Suomen Köpenhaminassa olevan v.a. asiainhoitajan
 raportti No 11 - 1931.

Tanskan valtion rautateiden
 suuret työsuunnitelmat.

 Raportissani No 1,2 olen kosketellut eräitä suuria Tanskan valtion rautateiden töitä. Mainitsin m.m. Vähä-Beltin sillasta, jossa rakennustyöt par'aikaa ovat täydessä käynnissä. Noin 300 metriä on jo rakennettu Middelfart'in puolella.

 Sitä paitsi on askettiin rakennettu kaksi uutta moottorilauttaa -- toinen ainoastaan automobiililautta -- Korsør-Nyborgin reitille ja suuremoinen uusi laiva Själlannin - Jyllannin reitille.

 Että Tanska ei sittenkään, huolimatta maataloudesta, kärsi niin paljon pulakaudesta ja että Tanskan valtiolla on varoja, todistaa seikka, että juuri näinä päivinä kulkulaitosministeri Friis-Skotte on Folketinget'ille esittänyt ohjelmansa kolmen uuden sillan rakentamisesta. Ohjelma, joka edustaa 40 miljoonaa kruunua, sisältää sillan rakentamisen Limfjordin läntisen osan yli (n.k. Oddesund) ja kaksi yhdistettyä siltaa Själlannin ja Falsterin välillä (n.k. Storstrømmen). Viimeksi mainittu yhdistetty silta, joka tulisi olemaan Euroopan pisin, yli 3 kilometriä, merkitsisi paljon Tanskan-Saksan liikenteelle. Kuten tunnettua välittää nyt kaksi lauttaa liikennettä linjalla

Kööpenhamina-Pohjois Saksa ((Masnedssundin lautta ja Gjedser-Warnemündin lautta). Tanska ryhtyi heti maailmansodan jälkeen tarmokkaasti kilpailemaan Ruotsin kanssa n.s. Euroopan liikenteestä. Kun Ruotsin-Saksan linjalle nyt suunnitellaan Rügenin siltaa, täytyy Tanskan myöskin kilpailla.

Storstrømmenin silta merkitsisi 3/4 tunnin voittamista Tanskan ja Saksan välillä. Ja tämän linjan liikenne kasvaa vuosi vuodelta. Mainittakoon, että 28 vuoden aikana, jolloin Gjedser-Warnemündin reitti on ollut käynnissä, on matkustajien lukumäärä noussut 190.000:sta 420.000 henkilöön ja tonnimäärä 110.000 tonnista 390.000 tonniin.

Siltakysymyksellä on siis suuri merkitys Tanskan kansainvälisen rautatieliikenteen kilpailulle. Sitä paitsi on automobiililiikenne yhä kasvamassa.

Kulkulaitosministeri on jo saanut tehtäväkseen ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin -- siis ohjelma on enemmän kuin suunnitelma. -- Storstrømmenin molemmille puolille rakennetaan uudet maantiet ja rautatieverkot, uudet asemapaikat.

Kyseessä oleva Limfjordin silta tulee maksamaan 5,7 milj., Storstrømmenin 33,6 milj. kruunua.

Viimeksi mainittu tulee olemaan yhdistetty yksiraiteinen rautatie- ja automobiilisilta (viimeksi mainittu osa 5,6 m. leveinen), ja sillassa -- joka olisi 25 m. korkea -- kolme ja neljä kääntösilta-aukkoa. Storstrømmenin silta tulee olemaan kolme kertaa pitempi kuin Vähä-Beltin silta.

Kaikki siltapylväät ovat täyteliästä betonkirakennetta. Sillan rakenne tekee mahdolliseksi junien 70 km:n kulkunopeuden. Mainitut uudet siltarakennuskustannukset lasketaan suoritettavan näin: Mitä ensin Storstrømmeniä siltaan tulee, ovat Preston ja Maribon läänit sitoutuneet maksamaan maantierakennustöistä Själlannin ja Falsterin puolilla 2,9 miljoo-

naa kruunua, edellytyksellä, että nämä läänit saavat osansa tiemaksuista. Valtion rautatiet suorittaisivat Storstrømmenin sillan rakentamiseen 15,7 milj. kruunua. Jäännössumman peittämisen ajatellaan tapahtuvan siten, että siitä asti kun työt aloitetaan ja siihen saakka kun silta vihittään (lasketaan että jos ensi vuoden alussa ryhdytään rakennustöihin, silta valmistuu 1939 tai 1940) kannetaan kaikkialla Tanskassa yhden äyren lisämaksu bensinilitralta.

Mitä Jyllannin Oddesalmen siltaan tulee -- lasketaan, että tämä tulee maksamaan 5,7 miljoonaa -- suorittaa valtio ainoastaan 1,9miljoona; asiainomaiset läänit loppuosan.

On merkille pantava, että ainakin melkein kaikki pääkaupungin lehdet suhtautuvat hyvin myönteisesti kulkulaitosministerin ohjelmaan, oikeiston suurin lehti Dagens Nyheder kirjoitti eilen johtavan kirjoituksen ohjelmasta, vilkkaasti puoltaen sitä.

Ainoastaan moottorimiesten taholta on ehdotusta negatiivisesti arvosteltu, sillä he pitävät tulevansa maksamaan liian paljon, jos kohta myönnetään, että koko yhteiskunta tulee hyötymään siltarakennuksista. Moottorimiehet pitävät vääränä, että heidän noin 8 vuoden aikana täytyy maksaa suurempi bensinivero uusien rakennusten takia, joista heidän jälkeläisillään tulee olemaan yhtä paljon hyötyä kuin tällä sukupolvella. Moottorimiesten osuus olisi yhtä hyvin saatava obligatiolainoilla. Mutta tämä kritiikki on, kuten sanottu, verrattain lievä ja Tanskassa lasketaan, että, huolimatta pulakaudesta, kulkulaitosministerin ohjelma toteutetaan -- hyvä merkki Tanskan taloudellisesta kyvystä.

Kööpenhamina, joulukuun 18n päivänä 1931

Ragnar Nansen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ:

5.

OSASTO:

63.

ASIA:

1931.

Min. Talas 1-11 (23/3-25/8, 25/11-11/12-31)

V.a. asiantuntija Kumelin 1-11 (18/9-29/10, 14/12-18/12)

- " - Nyqvist 1-2 (20/2, 26/6)

Yht. 24 rap.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA: _____

Ministeri Palaan raportti no 1.

Röpsuhauina.

23/3 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

Köpenhamina, maaliskuun 23 p. 1931.

No 332

3/65 be: 37		
27/3.31		
FINLAND	CHINA	INDIA
5	es	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia taten lähettää raporttini No 1 - 1931, joka sisältää

1. Tuloni Unkariin, valtakirjan antaminen valtionhoitajalle ja käynnit unkarilais-ten viranomaisten ja diplomaattikunnan jäsenten luona.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Chundakos

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

LLK.	31
2 9 65 he. 31	31
28/3. 31	LLK.
5	03

Suomen Kööpenhaminassa ja Budapestissa olevan
lähettilään raportti No 1 - 1931.

I.

Tuloni Unkariin, valtakirjan antaminen
valtionhoitajalle ja käynnit unkarilais-
ten viranomaisten ja diplomaattikunnan
jäsenten luona.

Läksin Kööpenhaminasta suunnultaina maaliskuun 1 päivänä illalla ja saavuin Budapestiin aamulla 3 päivänä maaliskuuta. Asemalla oli minua vastassa pääkonsuli Saxlehner ja konsuli Liipola sekä Turanilaisen seuran puolesta tohtori Aladár Bán ja Endre Spur. Edellinen lausui minut edustamansa seuran puolesta tervetulleeksi, johon minä muutamia sanoja vastasin.

Hotelliin tultua saapui heti tiedusteluja, milloin voisin ottaa sanomalehtimiehiä vastaan. Päivän kuluessa saapuivatkin Pester Lloydin, Ujságin ja Pesti Hirlapin edustajat. Haastattelut oheenliitetään ja unkarinkielisistä myöskin suomalainen käännös. Että en

ole kaikkea lausunut juuri niinkuin unkarinkieliset haastattelijat esittävät, lienee sanomattakin selvää. Niinpä en koskaan ole uskaltanut väittää aikovani oppia täydellisesti unkarin kieltä, muista erehdyksistä puhumatta.

Seuraavana päivänä, maaliskuun 4 päivänä, olin ulkoasiainministerin, kreivi Márolyn puheella. Kreivi Mároly otti minut vallan yllättävän ystävällisesti vastaan puristaen molemmin käsin kättäni ja lausuen ilonsa siitä että Suomen lähettilästoimi jälleen oli vakituisesti täytetty. Kreivi valitti että valtionhoitaja vasta seuraavalla viikolla voisi ottaa minut vastaan. Seuraavana päivänä sain kutsun saapua kreivin luo päivällisille maaliskuun 7 päivänä. Päivällisillä, joilla minulla oli kunnia viedä talon emännän pöytään, oli saapuvilla kolmatta kymmentä henkilöä etupäässä Budapestin korkeimpia virkamiehiä rouvineen. Oli hauskaa todeta kuinka läheisiksi suhteet Suomen ja Unkarin välillä ovat muodostuneet. Useat läsnäolevista olivat käyneet Suomessa ja toiset taasen olivat Unkarissa tavanneet suomalaisia. Päivällisten jälkeen oli minulla

pitkä keskustelu kreivi Károlyin kanssa. Kreivi tiedusteli etupäässä Suomen oloja varsinkin Lapuan liikettä ja toimenpiteitämmme kommunismin vastustamiseksi. Siitä kääntyi puhe Venäjän oloihin ja kreivi pyysi että kertoisin, mitä Suomessa varmuudella tiedetään Venäjän työoloista. Kerroin erityisesti minkälaisissa olosuhteissa metsätyöt Itä-Karjalassa tapahtuvat.

Päivällisten kestäessä sain epävirallisen ja seuraavana päivänä virallisen tiedon että valtionhoitaja ottaisi minut vastaan perjantaina maaliskuun 13 päivänä. Samalla ilmoitettiin että ajan voittamiseksi pääministeri oli valmis ottamaan minut puheilleen jo ennen valtakirjan jättämistä ja tapahtuikin tämä audienssi tiistaina maaliskuun 17 päivänä. Vaihdettuamme tavaramukaiset kohteliaisuudet siirsi pääministeri heti puheen Venäjän oloihin. Hänellekin sain tehdä selkoa työoloista Itä-Karjalassa. Kreivi Bethlen oli täysin selvillä siitä, mikä suuri vaara saattaa uhata koko Eurooppaa Venäjän dumping-myyntin kautta ja toisti monta kertaa että Euroopan valtioiden tulisi yksimielisesti ryhtyä sitä vastustamaan pontevin keinoin nim.

siten, ettei yksikään maa ostaisi tällaisia Venäjän tuotteita. Kun pääministeri lopuksi antoi verrattain selvän viittauksen siihen että Suomi voisi ryhtyä jonkinlaiseen alotteeseen, niin huomautin että Suomi ei voi olla alotteentekijänä jo senkään takia, että sen kansainvälinen merkitys ei ole riittävän suuri, jota paitsi Suomen alotetta heti heikontaisi se seikka, että voitaisiin käsittää että alote olisi lähtenyt vain kilpailuhalusta puutavaran alalla. Kreivi Bethlen ei tahtonut tätä kieltää, mutta kysyi vielä ovatko Suomen ja Venäjän väliset liikesuhteet ehkä niin tärkeät Suomelle, ettei Suomi siitäkään syystä olisi valmis pontevampaan esiintymiseen Venäjätä vastaan taloudellisella alalla. Ilmoitin tämän johdosta että Suomen ja Venäjän välinen kauppa on miltei merkityksetön ja että Venäjän alihintoihin tapahtuva puutavaran myynti vahingoittaa Suomea paljon suuremmissa määrin kuin pieni tuonti Suomesta maata hyödyttää.

Kuultuansa tämän pääministeri useampaan kertaan palasi ajatukseen että Eurooppa vain yhteis-

toimin voidaan pelastaa Venäjän taholta uhkaavasta vaarasta.

Maaliskuun 13 päivänä otti valtionhoitaja minut vastaan juhlallisessa audienssissa. Saapuvilla olivat ulkoasiainministeri Károlyi ja valtionhoitajan kabinettipäällikkö Vértessy. Kun olin tervehtinyt valtionhoitajaa, jolle jo käydessäni aikaisemmin Budapestissa olin esitetty, pidin seuraavan ranskankielisen puheen :

"Altesse Sérénissime,

J'ai l'honneur de remettre à Votre Altesse Sérénissime la lettre de créance par laquelle le Président de la République de Finlande m'accrédite auprès de Votre Altesse Sérénissime en qualité d'envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire.

En remettant cette lettre de créance, j'ai l'agréable devoir d'exprimer la grande joie qui me remplit en procédant à l'accomplissement de ma charge. Déjà dans ma première jeunesse j'avais l'occasion de connaître la Hongrie et le noble peuple hongrois, et je reçus alors, à l'époque où les nuages menaçants couvraient l'avenir de la Finlande, des plus éclatantes preuves de la sympathie avec laquelle on suivait dans Votre patrie notre lutte pour sauvegarder notre autonomie assez modeste. Et ces impressions de ma jeunesse ont été rendues de plus en plus fortes et profondes lors de mes nombreux voyages en Hongrie et des occasions que j'ai eu de recevoir des visiteurs hongrois dans mon pays. La Finlande n'était à l'époque de mon premier voyage

en Hongrie qu'un parent lointain, pauvre et opprimé, mais le noble peuple hongrois n'hésitait pas à reconnaître la parenté ni à aider par sa compassion les frères lointains à supporter les grandes épreuves et difficultés. Se tenant fermement à son droit et ayant une foi inébranlable dans la victoire finale de la justice, le peuple finnois parvint à conserver sa modeste position politique durant les temps si durs jusqu'à l'heure où aussi ce peuple enfin se trouvait dans la possibilité d'atteindre l'indépendance à laquelle chaque nation forte et saine a le droit incontestable.

Un proverbe hongrois dit: "Isten malma lassen öröl, de biztosan." Le peuple finnois a bien eu l'occasion d'en constater la vérité, et il a appris par conséquence à avoir confiance en la victoire de la justice dans toutes les adversités et prospérités de la vie.

L'amitié des peuples hongrois et finnois est devenue tradition. Je suis convaincu que cette amitié, qui émane des motifs si nobles, contribuera au bonheur des deux nations. Tous mes efforts tendront à faire développer de plus en plus cette amitié et j'ai la ferme conviction que je peux compter, dans l'accomplissement de cette tâche, sur le précieux appui de Votre Altesse Sérénissime ainsi que du Gouvernement Royal. Par conséquent c'est dans une collaboration amicale et fructueuse que j'espère pouvoir travailler à raffermir les liens unissant les deux peuples et à les étendre à tous les domaines de la vie. En agissant ainsi je suis sûr de remplir les vœux les plus chaleureux de mon Gouvernement et du peuple finnois.

Je prie Votre Altesse Sérénissime de croire aux soins sincères que j'apporterai à mériter son haute bienveillance et approbation. "

Tämän jälkeen annoin valtakirjani, jonka vastaanotettuansa valtionehoitaja lausui :

" Monsieur le Ministre,

C'est avec un vif plaisir que je reçois de Vos mains la lettre par laquelle Son Excellence Monsieur le Président de la République de Finlande Vous accrédite en qualité d'Envoyé Extraordinaire et Ministre plénipotentiaire auprès de ma personne.

En saluant bien cordialement Votre Excellence je tiens à l'assurer que j'éprouve une sincère satisfaction à voir cette mission confiée à Votre Excellence qui au cours de ses voyages antérieurs a eu déjà l'occasion de connaître de près le peuple hongrois et de se convaincre personnellement des sentiments de sincère amitié qui l'animent à l'égard du noble peuple finnois.

Ces sentiments qui ont leurs racines dans l'origine commune de nos races ont été affermis encore par l'admiration profonde que la lutte héroïque menée par la nation finnoise pour son indépendance, a éveillée en Hongrie. Le Gouvernement et le peuple hongrois souhaitent de tout coeur que les sympathies qui unissent nos deux pays continuent à former à l'avenir une base inébranlable pour le développement de nos relations intellectuelles et économique.

Il m'a été particulièrement agréable d'entendre exprimer les excellentes intentions qui Vous animent et je suis heureux de pouvoir déclarer à Votre Excellence que ses efforts tendant à resserrer davantage les liens d'amitié existant entre la Hongrie et la Finlande, Elle pourra toujours compter sur mon bienveillant appui ainsi que sur le concours empressé du Gouvernement Royal Hongrois.

Soyez le bienvenu parmi nous ! "

Tämän jälkeen valtionehoitaja käyttäen saksan-kieltä, jota sanoi paremmin hallitsevansa kuin ranskaa, keskusteli hyvin ystävällisesti kanssani muistellen viime tapaamistamme. Vihdoin ilmoitti valtionehoitaja haluvansa yksityisesti keskustella kanssani ja pyysi minua saapumaan hänen luoksensa samana päivänä kello 1/6.

Audienssin loputtua saatettiin minut tavanmukaisin juhlamenoin hotelliini.

Kello 1/6 saavuin siis uudestaan linnaan ja johdettiin minut suoraan valtionehoitajan työhuoneeseen. Valtionehoitaja tervehti minua erinomaisen ystävällisesti ja keskusteli toista tuntia kahden kesken kanssani. Keskustelusta kävi ilmi että valtionehoitajaa elvytti suorastaan liikuttava rakkaus Suomen kansaan -- sukulaiskansaan, kuten valtionehoitaja useampaan kertaan huomautti. Valtionehoitaja tiedusteli hyvin tarkalleen oloja Suomessa ja erityisesti Suomen ja Venäjän välisiä suhteita. Keskustelun lopussa valtionehoitaja kuultuansa että tällä kertaa viipyisin Budapestissa vain senverran että ehtisin saada kaikki viralliset käynnit suoritetuiksi tiedusteli milloin tarkoitukseni oli saapua uudestaan. Ilmoitin

että Suomen ulkoasiainministerin kanssa oli sovittu että viettäisin toukokuun Budapestissa. Tämän kuultuansa valtionhoitaja sanoi silloin mielellänsä jatkavansa keskustelun kanssani.

Heti seuraavana päivänä ryhdyin virallisiin vieraskäynteihin, joista mainittakoon aluksi käynnit arkkiherttua Josefin ja hänen puolisonsa Augustan, arkkiherttua Josef Fransin ja hänen puolisonsa Annan sekä arkkiherttuatar Isabellan luona. Kun näiltä kaikilta kuitenkin etukäteen ulkoasiainministeriön kautta oli saatava tieto ajasta, jolloin olivat tilaisuudessa vastaanottamaan minut, jakautuivat vieraskäynnit useampaan päivään. Vastaanotto oli kaikkialla varsin ystävällistä ja kesti jokainen käynti puolisen tuntia. Sain kaikkialla tehdä selkoa Suomen oloista, mutta kysymyksistä päätäten havaitsin että Suomen olojen tuntemus näissä piireissä oli suhteellisesti pieni. Erityisesti hämmästytti minua toisinaan se vaillinainen ja osittain virheellinenkin käsitys, mikä kysyjillä oli Suomen asemasta Venäjän valtakunnassa. Sain melkein joka paikassa pitää lyhyemmän valtio-oikeudellisen esitelmän. Arkkiherttuatar

Isabellan suosion taisin vallan erityisesti saavuttaa kun tulin maininneeksi olleeni kaksi vuotta Suomen edustajana Espanjassa, jonka kuningas, kuten tunnetaan, on arkkiherttuattaren läheinen sukulainen. Viimeksimainittu kertoi myöskin miten Habsburgin suvun yksityisomaisuuskin oli takavarikoitu kaikissa muissa maissa paitsi Unkarissa, vieläpä Itävallassakin. "Ungarn ist das einzige anständige Land gewesen", sanoi arkkiherttuatar.

Käynneistäni Unkarin korkeimpain viranomaisten sekä diplomaattikunnan jäsenten luona on tuskin muuta kerrottavaa kuin että keskeisin kysymys aina oli venäläinen vaara ja suhtautuminen siihen. Oli ilmeinen eroavaisuus olemassa Unkarissa ja Tanskassa vallitsevan käsityksen välillä tässä kysymyksessä -- niin unkarilaiset viranomaiset kuin diplomaatitkin -- näkivät venäläisessä vaarassa Euroopan politiikan keskeisimmän kysymyksen. Suomen voimakas esiintyminen kommunismia vastaan oli aivan yleisesti herättänyt kunnioitusta maamme kohtaan. Myöskin Lapuan liikkeestä haluttiin yksityiskohtaisempia tietoja ja olin minä tilaisuudessa jättämään m.m. paavin nuntiolle sanottua liikettä koskevan kirjasen. Diplomaatti-

kunnan jäsenten luona tapahtuneista vieraskäynneistä mainitsen vielä että sekä Turkin että Bulgarian lähettiläät muistattivat heidän kansansa ja Suomen kansan välisestä sukulaisuudesta. Viimeksimainittu erityisesti huomautti Bulgariassa kiitollisuudella muistettavan että Suomen kaarti vuodatti vertansa Bulgarian vapauttamiseksi ja valitti ettei siitä ole mitään muistomerkkiä Bulgariassa vaan ainoastaan venäläisille yleensä omistettu. Keskustelun kuluessa lähettiläs myöskin huomautti siitä, ettei Bulgarialla ja Suomella ole diplomaattisia edustajia toistensa maassa. Tämä tapahtui kuitenkin ikäänkuin ohimennen, joten sitä tuskin voitaneen pitää minään Bulgarian hallituksen antamana viittauksena tällaisten suhteitten muodostamisen toivottavuudesta.

Muista vieraskäynneistä mainittakoon vielä käynnit kultusministerin, kreivi K. v. Klebelsbergin ja parlamentin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan, ent. ministeri v. Pekarin luona, jotka molemmat olivat minulle vanhastaan tuttuja. Ministeri v. Klebelsberg valitti ettei hän voitulla suomalais-unkarilaiseen kongressiin Helsinkiin, kun hän vuosi sitten maassamme kävi, mutta ilmoitti anta-

neensa valtiosihteerille Petrille, joka kongressiin saapuu, tehtäväksi edustaa ministeriä. Ministeri Pekar taasen, ilmoittaen että toukokuussa pidetään Budapestissa Kansainliiton yhdistyksen kongressi, pyysi että koettaisin vaikuttaa siihen, että kongressiin tulisi Suomestakin edustaja.

Lopuksi saanen vielä esittää muutamia pieniä tapauksia, jotka osoittavat, miten ystävyys Suomea kohtaan on Unkarissa tunkeutunut keskiluokkaan ja työväestöönkin. Sunnuntaina maaliskuun 8 päivänä oli eräällä kulttuuriseuralla, jonka jäsenet etupäässä kuuluvat keskisäätöön ja työväestöön, ohjelmallinen iltama, johon minut oli pyydetty saapumaan. Saapuessani juhlahuoneustoon, johon oli kokoontunut 2-300 ihmistä, otettiin minut vastaan voimakkailla ja kauan kestäville eljenhuudoilla ja kättentaputuksilla, jotka jälleen uudistuvat seuran puheenjohtajan lausuttua minut tervetulleeksi. Juhlan alussa esittivät Ylioppilaskunnan Laulajat "Maamme"-laulun, joka seisten kuultiin, sekä sen jälkeen Suomen Laulun. Muusta ohjelmistosta mainittakoon everstinrouvan Vegh'in unkariksi kääntämän näytelmäkappaleen

"Pahassa pulassa" esittäminen ja lehtori Ispanovitsin esittämät ja selittämät maisemakuvat Suomesta. Ohjelman loputtua pidin minä lyhyen puheen, jossa kiitin yhdistystä ja läsnäolevia heidän osoittamastansa suuresta harrastuksesta Suomea kohtaan.

Toinen tilaisuus, jossa samallinen innostunut mieliala Suomea kohtaan esiintyi, oli yksityisperheessä. Olin kutsuttu päivällisille Unkarin valtiopankin erään johtajan, tohtori Madai'n luokse. Kun oli isännän syntymäpäivä saapui pankin setelipainon työstäväestön muodostama kuoro laulutervehdykselle. Laulettiin ensin erään unkarilaisen laulun, kaikuivat ukkiä "Suomen Laulun" tutut säveleet. Isäntäväki ilmoitti minulle, että tämä tapahtui heidän tietämättänsä ja kokonaan laulukuoron omasta aloitteesta. Laulukuoron johtaja oli sattumalta saanut tiedon tulostani.

Suurella innolla valmistellaan Unkarissa osanottoa suomalais-unkarilaiseen kongressiin. Ahtaasta taloudellisesta tilasta huolimatta arveli tohtori Bán että yksin Unkarista olisi tulijoita 4 - 500. Kun unkarilaiset aina ovat osoittaneet niin vallan suurem-

moista ystävällisyyttä ja vieraanvaraisuutta Unkarissa käyneitä suomalaisia kohtaan, olisi erittäin toivottavaa että myöskin unkarilaiset samalla tavalla vastaanotettaisiin. Olisi varsin ikävää, jos osakaan palasi pettynein mielin.

Kööpenhaminassa, maaliskuun 22 p:nä 1931.

W. W. W. W.
1

Mittwoch, 4. März 1931

Eine Unterredung mit dem neuen finnischen
Gesandten in Budapest.

Der neue Gesandte von Finnland, Herr Onni Talas, ist heute in Budapest eingetroffen, um sein Beglaubigungsschreiben in feierlicher Audienz dem Reichsverweser zu überreichen. Herr Talas ist der Gesandte Finnlands in Kopenhagen, wurde aber zugleich mit der diplomatischen Vertretung seiner Heimat in Ungarn betraut, und beabsichtigt, dem Wunsche seiner Regierung gemäß, in Hinkunft einen Teil des Jahres in Budapest zu verbringen. Der Herr Gesandte ist ein typischer Finne, von stämmiger und gedrungener Gestalt, mit sehr lebhaften Augen, und war wie sein Vorgänger, Minister Setälä, lange Jahre Universitätsprofessor gewesen. Er beteiligte sich seit seiner frühen Jugend an der finnischen Politik, gehörte der Gesetzgebung seit 1909 an, vertrat Finnland von 1919 bis 1921 als Gesandter in Madrid und war Justizminister im Kabinett Svinhufvud, der ersten finnischen Regierung nach der Wiedererlangung der Unabhängigkeit. Im Herbst vorigen Jahres zum Gesandten in Kopenhagen ernannt, wurde er vor kurzem mit der diplomatischen Vertretung der nordischen Republik bei der ungarischen Regierung betraut.

Der Herr Gesandte hatte die Liebenswürdigkeit, in den Abendstunden einen unserer Redakteure zu empfangen und folgendes zu erklären:

— Ich bin sehr glücklich, daß ich als finnischer Gesandter jetzt nach Budapest kommen kann. Ich habe Ungarn früher schon wiederholt besucht und habe Ihre wunderschöne Stadt und Ungarn vom ersten Augenblick an liebgewonnen. Genau dreißig Jahre sind seit meinem ersten Besuch in Ungarn vergangen. Ich war auf meiner Hochzeitsreise, doch auf diese glückliche Zeit legte einen traurigen Schleier die schwere Zeit, die mein Vaterland damals durchleben mußte. Es war die Zeit der schwersten politischen Unterdrückung. Das russische Zarenreich versuchte die anspruchslose finnische Autonomie zu zerstören, und das finnische Volk konnte sich nur durch passive Resistenz verteidigen. Da war es für uns von größter Bedeutung, zu fühlen, daß man in Europa unseren Kampf verstand und billigte. Und wo hätten wir größere Teilnahme erwarten können als im Bruderlande Ungarn. So besuchte ich auf meiner Hochzeitsreise einige Redaktionen in Budapest, um sie über die Lage in Finnland zu informieren, und wurde überall auf das herzlichste empfangen. Auch hatte ich Gelegenheit, in einigen Zeitungen Artikel über Finnland zu veröffentlichen.

— Später habe ich dann Ungarn öfter besucht. Zuletzt war ich hier, als der dritte finnisch-ungarische Kongreß tagte, wo ich auch einen Vortrag hielt. Nach dem Kongreß blieb ich als Mitglied des finnischen Reichstags noch zu dem einige Tage später erfolgten Besuche der finnischen Reichstagsmitglieder hier und habe mir damals viel gute Freunde erworben. Der vierte finnisch-ungarische Kongreß wird jetzt in der Zeit vom 16. bis 18. Juni in Helsinki abgehalten werden. Es sind jetzt zehn Jahre seit dem ersten finnisch-ungarischen Kongreß vergangen, der ja im Sommer 1921 in Helsinki stattfand. Diese zehn Jahre sind sehr bedeutungsvoll für die Beziehungen zwischen Ungarn und Finnland gewesen. Früher gab es nur einzelne Personen, die sich für die näheren Verbindungen zwischen den beiden Völkern interessierten. Jetzt scheint es mir, daß die Liebe der beiden Völker zueinander sozusagen Gemeingut geworden ist. So hoffe ich denn auch auf einen recht regen Besuch des bevorstehenden Kongresses im Sommer. Man ist in Finnland schon eifrig bemüht, alles zu tun, damit die Teilnehmer eine angenehme

und lehrreiche Zeit in Finnland erleben können. Nach dem Kongresse werden mehrere Ausflüge gemacht, kürzere und längere, um den Teilnehmern Gelegenheit zu bieten, doch etwas von den Naturschönheiten Finnlands zu genießen. Der längste Ausflug wird bis Petsamo gehen, also bis zum Eismeere.

— Was die politische Situation in Finnland angeht, hatten wir im vorigen Jahre Parlamentswahlen und die bürgerlichen Parteien erhielten eine große Mehrheit; sie verfügen heute über 137 von 200 Stimmen. Von großer Bedeutung ist aber, daß kein einziger Kommunist gewählt wurde, obwohl ihre Teilnahme an der Wahl nicht verhindert worden war. Nach den Wahlen wurde eine bürgerliche Regierung gebildet, die sich auf allen bürgerlichen Parteien stützt. An der Spitze dieser Regierung stand Finnlands größter Mann, P. E. Svinhufvud, der ja 1917 die Selbständigkeit Finnlands proklamierte und der sozusagen die Selbständigkeit Finnlands verkörpert. Am 16. Februar wurde Svinhufvud zum Präsidenten der Republik gewählt. Die Präsidentenwahl wird von 300 vom Volke direkt gewählten Wahlmännern oder Elektoren vorgenommen. Ich war selber zum Elektor gewählt worden und nahm also teil an der Wahl. Da es mehrere Kandidaten gab, war die Wahl sehr spannend. Als schließlich doch Svinhufvud gewählt worden sei, wurde dieses Resultat mit einer Begeisterung aufgenommen, die man in unserem nordischen Lande selten sieht.

— Was die wirtschaftliche Lage in Finnland angeht, so leidet meine Heimat schwer unter der Weltwirtschaftskrise, wie ja alle Länder, die von dem Ertrag der Landwirtschaft leben. Die Hauptausfuhrwaren Finnlands sind bekanntlich Holz und Holzprodukte, dann aber im allgemeinen Erzeugnisse unserer Landwirtschaft. In beiden Warengruppen ist in dem vergangenen Jahr ein bisher unbekannter Preissturz eingetreten, der natürlicherweise auf die Gestaltung unseres wirtschaftlichen Schicksals einen sehr ungünstigen Einfluß ausgeübt hat. Vorerst sind aber katastrophale Folgen nicht eingetreten, und besonders der Staatshaushalt selbst konnte unter den ungünstigen Verhältnissen im Gleichgewicht gehalten werden.

— Ich freue mich ganz außerordentlich, erklärte der Herr Gesandte vor dem Abschiednehmen, einige Wochen wieder einmal in Ungarn erleben zu können. Im Mai komme ich wieder auf einige Wochen nach Budapest und habe die feste Absicht, auch den schönen ungarischen Herbst hier zu verbringen.

Budapestre érkezett az új finn követ

Onni Talas a finn-magyar barátságról

Onni Talas, Finnország új magyarországi követe legnap Budapestre érkezett. A magyar főváros érdekes vendégét dunaparti szállóbeli lakásán kerestem fel. Négy órára volt megbeszélve a találkozó és pontosan négy órakor egyszerre léptünk be a szálló halljába. Nevetve mondja: — Most úgy illenék, hogy kölcsönösen gratuláljunk egymásnak pontosságunkhoz, de mivel mindkettőnk érdeme egyforma, hát ezt nyugodtan elhagyhatjuk. A pontosság olyan erény, amit csak negatív formájában veszünk észre: akkor, ha valaki pontatlan.

Hunyorítva nevet, mintha valami csintalan viccet mondott volna. A beszélgetés folyamán később is állandóan nevelgél, olyan derűs kedély napsugaras világszemlélete ez, amilyen csak a ködös, hosszú éjszakájú északon teremhet az emberek lelkében. A lelkükbe varázsolják ott azt a napot, ami annyira hiányzik országuk szürke égboltozatáról.

— Legjobban a napnak örülök Pesten — mondja —, mostanáig Kopenhágában tartózkodtam, az örökös köd és eső után boldog vagyok, hogy megint kék eget láthatok. Milyen kedélytelenek tudnak lenni a pestiek a kék ég és napsütés ellenére is!

— Kegyelmes uram Dániában és Magyarországon képviseli Finnországot. Mi annak az oka, hogy éppen két ilyen egymástól távol eső országban csináltak közös követséget? — kérdezem.

— Azt, sajnos, pénzügyi okokból nem tehetjük meg, hogy Magyarországon külön követséget tartunk fenn. A legcélszerűbb persze az lett volna, ha Magyarországon és Ausztriában állítunk fel közös követséget; ez azonban azért nem volt lehetséges, mert ausztriai képviselőnkkel németországi ügyvivőnköt bízták meg. A többi szomszédos államokkal való közös követség felállításának tervét azért vetették el, mert bizonyos érdekkelteték feimerülése esetében egy ilyen közös követség igen kínos helyzetbe kerülne. Magyarországot és Dániát között aligha merülhetnek fel viszályok és ezért egyforma lelki ismeretességgel teljesíthetem kötelességem mind a két országban.

— Kegyelmes uram először van Magyarországon?

— Hivatalos minőségben most először. De

már harminc évvel ezelőtt ismertem meg szép országukat nászutam alkalmával. Sajnos, azok nem voltak zavartalanul szép idők. Az orosz elnyomás akkoriban utolsó kísérletét tette, hogy a finn népet összezuza és megmaradt autonómiáját elrabolja. Népünk passzív ellenállásával tudott védekezni, de az a tudat, hogy egész Európa megértette küzdelmünk jogosságát, új erőt öntött a lelkekbe. *És sehol másutt olyan rokonszenovel nem találkoztunk, mint Magyarországon, a testvérházában.*

Mikor ezt a szót, *testvérháza*, kimondja, meghatottság fog el. Átutazó idegenektől annyiszor hallottuk dicsérni Budapestet, a jánoshegyi kilátót, a gulyást stb., hogy az ember szkeptikussá lesz. De olyan végtelenül jóleső gondolat, hogy európai nagy városunkban egy nép testvérnemzetnek tekint bennünket. Hogy a tudósok által kiderített rokonság eszméje ennyire átment egy nép gondolkodásába. Hogy őszintén szeretnek minket.

— Kegyelmes uramnak első ittlétekor csakugyan megvolt az a benyomása, hogy rokon nemzet körében van?

— Sokat utaztam már életemben, sok barátom van a világ minden tájékán, de se hova se fűznek olyan benső baráti szálak, mint Magyarországhoz. Mikor először itt jártam Magyarországon, úgy éreztem, mintha rég nem látott ismerősökkel találkoztam volna újra, mintha rég nem látott tájakat láttam volna viszont. Valami különös érzés fogta el a szívemet, magam sem tudom, öröm vagy szomorúság. Azelőtt sohasem hallott nevű vidéki városkákban az utcán majdnem köszöntem a járókelőknek és csak azután kaptam észbe, hogy itt senkit sem ismerhetek.

— Gondolja, kegyelmes uram, hogy a két nyelv között a laikus is észrevehet bizonyos hasonlóságot.

— Hát én például, ha a másik szobában beszélnek magyarul, mindig meg vagyok róla győződve, hogy finnül beszélnek; viszont, ha közvetlenül mellettem beszélnek magyarul, akkor szomorúan konstátalom, hogy egy szót sem értek belőle. Hogy ugy mondjam, a másik szobában nagyon rokonnak hangzik a magyar, a saját szobám-ban már idegenebbül.

— Főként az kölcsönöz hasonló hangzást a két nyelvnek, hogy a finnben is az első szótagon van a hangsúly, akárcsak a magyarban. De hát a szavak, valljuk be, távolról sem hasonlítanak abban a mértékben, mint például a német a hollandhoz, vagy a svéd a dánhoz. Különben mi magának a nyelvi kérdésnek nem tulajdonítunk olyan nagy jelentőséget, mint Közép-Európában. Erre vezethető talán vissza az a körülmény, hogy Finnország kezeli nemzeti kisebbségeit az egész világon a *legliberálisabban*. A lakosság tíz percentjét kitevő svédeknek speciális iskoláik vannak, ahol még *tantárgyként sem szerepel az államnyelve, a finn*. A parlamentben is kétnyelvűek a tanácskozások, ott ezen senki sem ütközik meg. Eppen ugy külpolitikánkban sem játszik szerepet a nemzetiségi kérdés. Norvégiában és Svédországban évszázadok óta élnek nagyobb tömegekben finnek, de e két országhoz való viszonyunk a lehető

legbaturalorad, ott le tudna mert kötele — külpe ezen A csen ilyen földi lom maga nuni propz ionbe válas beho maga

hang- legbarátságosabb. Érdekes, hogy az orosz
is az uralomnak semmi maradványa sem ma-
csak a radi, ami a nyelvi kérdést illeti; csak itt-
k be, ott lehet olyanokra akadni, akik valamit
nérték tudnak oroszul. Ez annál csodálatosabb,
ndhoz, mert a cári uralom alatt az orosz nyelv
magá- kötelező tantárgy volt.

— Tehát a lappómozgalomnak sincsen
Közép- külpolitikailag aggresszív jellege? — kér-
sza az ezem.

A lappómozgalomnak *egyáltalán nin-*
i nem- csen külpolitikai jellege — feleli. — Az
leglibe- ilyen nézeteket egyes rosszul informált kül-
kitevő földi lapok terjesztették el. A lappómozga-
ahol lom kizárólag belpolitikai célokat tűzött
állam maga elé, mint tudjuk, elsősorban a kom-
étnyel- munisták megfékezését. A kommunisták
i sem propagandamunkája az utóbbi időben kü-
nkban iönben is megnehezült, mióta a legutóbbi
kérdés választáson nem sikerült *egy jelöltjüket sem*
szadok *behozni és ezáltal, hogy ugy fejezzem ki*
t, de e lehető magam, bizonyos tekintetben törvényelle-

nessé vált mozgólódásuk. A kommunista
propaganda nálunk különben sem veszé-
lyes, ugyanugy, mint önök, mi is átértük a
bolsevizmus „áldásait.“ Esetleges katonai
meglepetéstől sem kell tartani, mert az
orosz- finn határ azon része, amely hadmű-
veletekre alkalmas, aránylag rövid és ki-
tűnően meg van erősítve. Természetesen
azért állandóan el kell készülnünk minden-
féle meglepetésre.

Az ablakon keresztül a napfényben uszó
Gellérthegyre tekint.

— Ne gondoljunk most a ködre és a ső-
tétiségre, örüljünk a napnak. És én nagyon
nagyon örülök, hogy Magyarországon lehe-
tek. A maguk országában legjobban ezt a
gyönyörű napfényt csodálom...

Csak az emberek lelkére ne nehezedne
olyan sötét köd. Csak mi is tudnánk ugy
kacagni minden semmiségen, mint északi
atyafiaink.

(l. n. e.)

Suomen uusi lähettiläs saapunut Budapestiin.

Onni Talas suomalais-unkarilaisesta ystävyydestä.

Onni Talas, uusi Suomen lähettiläs saapui eilen Budapestiin ja minä lähdin tervehtimään kiinnostavaa vierastamme Tonavan rannalla olevaan hotelliin. Kohtaus aika oli määrätty kello neljäksi ja täsmälleen määrättyyn aikaan astuimme yhtäaikaan hotellin halliin. - Nyt sopisi oikeastaan - hän hymyilee - toivottaa onnea toisillemme täsmällisyydestä, mutta koska se on samassa määrässä molempien ansio, voimme sen huoletta jättää. Täsmällisyys on hyve, jonka vain negatiivisessa muodossa huomaamme - kun ei olla täsmällisiä.

Hän hymyilee silmiään siristellen aivan kuin olisi maukkaan vitsin kertonut. Puhelumme kestessä hän hymyilee edelleenkin. Se osoittaa sellaista aurinkoista maailmankatsomusta, jonka vain sumuisen pohjolan pitkät yöt voivat ihmisen sieluun luoda. He taikovat sieluunsa sen auringon, joka harvoin valaisee heidän pohjoisen maansa harmaan taivaan.

- Paraiten iloitsen täällä auringosta - sanoo hän - oleskelin tähän asti Kööpenhaminassa ja ikuisen sumun ja sateen jälkeen tuntuu suloiselta nähdä taas sinistä taivasta.

- Teidän Ylhäisyytenne edustaa maataan Tanskassa ja Unkarissa. Miksi on kaksi näin kaukana toisistaan olevaa maata saanut saman lähetystön?

- Ikävä kyllä emme voi aineellisista syistä pitää Unkarissa erikoista lähetystä. Sopivinta tietysti olisi pitää täällä ja Itävallassa yhteistä lähetystä, mutta Saksan lähettiläsemme on jo nimitetty Itävaltaan. Ajatus naapurimaitten kanssa yhteisestä lähetystä taas ei voi tulla kysymykseen, koska silloin voisi syntyä vaikeita tilanteita. Unkarin ja Tanskan välillä ei ole mitään selkkauksia ajateltavissa ja siksi voin omantunnon mukaisesti täyttää kummassakin maassa velvollisuuteni.

- Onko Teidän Ylhäisyytenne ensi kertaa Unkarissa?

- Virallisesti tämä on ensi kertaa, mutta jo hämmäskälläni kolmekymmentä vuotta sitten tulin tuntemaan kauniin maan. Ne ajat eivät olleet mitään huolettomia kauniita aikoja, sillä siihen aikaan ~~suuri~~ Venäjä pyrki tuhoamaan Suomen kansan ja autonomian. Voimme puolustautua vai passiivisella vastarinnalla, mutta tieto siitä että Euroopa kärsitti meidän taistelumme oikeuden, antoi meille uutta voimaa ja missään emme saaneet tuntea sellaista myötätuntoa kuin Unkarin veljesmaassa. Hän lausuu liikutuksella sanan veljesmaa. Ulkomalaiset ylistelivät monasti Budapestiä, sen näköaloja y.m. niin että siitä tulee vaan skeptilliseksi. Mutta tuntuu niin suloiselta ajatus, että orpona Euroopan kansojen joukossa yksi kansakunta nimittää meitä veljeskansaksi ja että tiedemiesten todistama sukulaisuusaste on painunut näin vahvasti kansan ajatusmaailmaan. Ja että he rakastavat meitä.

- Oliko Teidän Ylhäisyydellänne jo ensi kerralla täällä ollessanne se tunne että olette sukulaiskansan keskuudessa?

- Olen matkustellut maailmassa paljon, mutta en missään hankkinut sellaisia ystäviä kuin täällä. Ensi kertaa Unkarissa ollessani tuntui kuin olisin aikoja sitten nähnyt vanhoja tuttuja tavannut ja tuttuja seutuja nähnyt. Sydämeni täytti omituinen tunne, josta en itsekään tiennyt, oliko se iloa vai surua. Aivan tuntemattomissa pienissä maaseutukaupungeissa olin vähällä tervehtiä kadulla vastaan tulijoita, kunnes yhtäkkiä huomasin etten täällä ketään tunnekaan.

- Luuletteko että muutkin kuin kielimiehet huomaavat kielissä olevan sukulaisuuden?

- Jos minä esimerkiksi kuulen viereisessä huoneessa unkaria puhuttavan, olen vakuutettu että siellä puhutaan suomea, mutta kun sitä puhutaan viereisessä, täytyy surullisena tunnustaa, etten ymmärrä sanaakaan. Ääntäminen tuntuu tutulta varsinkin siitä syystä, että kummassakin kielessä on korkea ensi tavulla. Mutta sanat eivät ole läheskään niin läheistä sukua kuin esim. Saksan ja Hollannin kieli tai Ruotsin ja Tanskan kieli. Me emme muuten yleensä pane kieliasialle niin suurta painoa kuin Keski-Euroopassa. Suomi käsittelee kansallisia vähemmistöjään suuremmalla vapaamielisyydellä kuin mikään muu maa maailmassa. Kymmenen prosenttia tekevällä ruotsalaisella vähemmistöllä on erikoisia kouluja, joissa valtion pääkieli, suomenkieli ei kuulu edes opetusaineihinkaan. Eduskunnan keskustelutkin käyvät kahdella kielellä eikä siitä pidä kukaan sopimattomana. Kansallisuuskysymykset eivät vaikuta ulkopoliittikkaan. Ruotsissa ja Norjassa elää suuremmat määrät suomalaisia, mutta suhteemme niihin maihin on mitä parhain. Tuntuu kiinnostavalta ettei Venäjän

vaikutusta tunnu kieliasioissa vähemmällä, vain harva henkilö ymmärtää ven-
nättä. Tämä on sitä merkittävämpää, sillä Venäjän vallan aikana oli venäjän-
kielen oppiaine kouluissa pakollista.

- Eikö Lapuan-liikkeelläkään ole mitään ulkopoliittista agres-
siivista tar leimaa?

- Lapuan-liikkeellä ei ole mitään ulkopoliittista tarkoitusta -
kuului vastaus - sellaisia uutisia levittelivät vain huonosti orienteeratut
ulkolaiset lehdet. Lapuan-liike pyrki puhtaasti sisäpoliittisiin päämaa-
leihin, ensi sijassa, kuten tiedämme, kommunistikihoituksen vastustamiseen.
Kommunistien propagandatyö on viime aikoina tullut yhä vaikeammaksi, varsin-
kin kun viime vaaleissa ei yksikään heidän ehdokkaistaan joutunut eduskun-
taan ja tällä tavalla on heidän työnsä tavallaan muuttunut lainvastaiseksi.
Kommunistipropagandaa ei pidetä meillä vaarallisena, varsinkin kun meillä, ..
niinkuin täälläkin tunnetaan jo bolsevismin "siunaus" hyvin. Sotilaallisia
yllätyksiäkään ei voi pitää todennäköisinä, sillä suomalais-venäläisen rajan
se osa, joka on sotaliikkeille otollinen, on verrattain lyhyt ja erinomaises-
ti varustettu. Tietysti meidän täytyy olla alituisesti valmiina yllätyksiä-
kin vastaanottamaan.

Hän luo katseensa ikkunasta auringon valossa uivaan Gellértin vuo-
reen.

- Mutta ei ajatella nyt sumua ja synkkyyttä, vaan iloitaamme au-
ringosta. Olen kovin onnellinen voidessani olla Unkarissa. Eniten ihailen
teidän maassanne tätä ihanaa auringonpaistetta...

Kunpa ei ihmisten sieluja ei ympäröisikään tuo synkkä sumu. Kunpa
mekin voisimme iloita kaikesta pähkästäkin niin kuin pohjoiset sukulaistemme.

1931. március 5., csütörtök.

O. Talas,

Finnország új magyar követe, nyilatkozik budapesti emlékeiről s a finn politikai és gazdasági helyzetről.

(Felvételünk a Képes Pesti Hírlapban.)

O. Talas egyetemi tanár, Finnország új magyar követe, aki egyuttal Dánia követe is, Budapestre érkezett, hogy átadja a kormányzónak megbízó levelet.

Az új finn követ külső megjelenésére északi ember, pusztán kódos, északi metszésű szemében érezzük a rokonságot. Ő is egyetemi tanár, mint elődje, Setälä, a hírneves nyelvész. Ifjúkorától kezdve részt vett a finn politikai mozgalomban. 1909-től kezdve tagja a parlamentnek, 1919-től 21-ig Madridban és Lizsabonban volt követ. Abban a kormányban, mely Finnország önállóságát kihirdette, az igazságügyi tarcát vállalta.

Aradó szeretettel beszél Magyarországról.

— Kegyelmes ur először jár nálunk? — kérdezzük.

— Nem, — feleli — már többször voltam itt és Budapestet mindigárt megszerettem. Először — már harminc éve ennek — a feleségemet hoztam ide násztra. Akkoriban az orosz cári kormány azon igyekezett, hogy a finn önkormányzatot izzépporrá törje s mi csak hallgatag ellenállással védekezhettünk. Mindenkor nagy erkölcsi támaszunk volt Magyarország, ahol teljes atyafiságos megértésre leltünk. Annakidején több újság szerkesztőségét fölkerestem, hogy lerajzoljam szanvedő országunk igaz helyzetét, sőt egy helyütt cikket is irtam Finnországról. Másodszer a finn dalosokkal jöttem ide, utoljára pedig a harmadik finn-ugor gyűlésen vettem részt, ahol előadást is tartottam. Sok jó baráttra tettem szert Magyarországon. A negyedik finn-ugor gyűlést ez idén június 16—18-án Helsinkiben tartják s remélem, a magyarok közül sokan fognak bennünket meglátogatni. Alkalmuk lesz vendégeinknek megismerkedni nemcsak népünkkel, hanem az ország természeti szépségeivel is. A kiránduló hajók a gyűlés tagjait egészen Petsamoig viszik, majdnem a Jegestengerig.

— Milyen ma Finnország politikai helyzete?

— Tavaly tartottuk meg a parlamenti választásokat. Ezekén a polgári pártok diadalmasan előretörték s biztosították maguknak a többséget. Noha a választási harc elő semmiféle akadályt se gördítettünk, egyetlen egy kommunista se jött be. Finnországot ma legnagyobb emberünk vezeti, P. E. Svinhufvud, aki 1917-ben kihirdette Finnország önállóságát s ugyszólván megszemélyesíti Finnország szabadságát. Őt választották meg a finn köztársaság elnökévé február 16-án, olyan viharzó lelkesedéssel, amilyent a mi északi országunkban vajmi ritkán látni.

— Milyenek ma Finnországban a gazdasági viszonyok?

— Tekintve, hogy mi mindössze három hónapig háborúskodtunk, nem szenvedtünk ennyit, mint a hadviselt országok és népek.

— Mi a benyomása a magyar nyelvről?

— A hangzása egészen ismerős, rokoni. Ha a szomszéd szobában magyarul beszélnek, azt hiszem, hogy anyanyelvemet hallom. De ha átmegeyek ebbe a szobába, nem értem a beszédet. Előfokélt szándékom, hogy tökéletesen megtanuljak magyarul.

— Mi a kedvenc olvasmánya?

— A Kalevala. Csaknem naponta olvasom. Igazán boldog vagyok, — folytatja mosolyogva —, hogy Magyarországon lehetek. Magyarország és Finnország viszonya a lehető legjobb, de úgy értem, hogy gazdasági terén még közelebbi kapcsolatokat teremthetünk. Tavasszal feleségemet is magammal hozom, aki szintén szereti a magyarokat. Két fiám van (az idősebb már bank-cégvezető) s egy kislányom, tiszteendő, a neve Päivän-Säde. Hogy mondják ezt magyarul?

— Napsugar, — feleljük.

— Irja le, kérem.

Leírjuk. O. Talas elolvassa s hibátlanul ejti ki:

— Napsugár, Napsugár, — mondogatja maga elé. — Holnap, ha levelet írok neki, így fogom őt szólítani. Napsugár...

Ez volt a finn követ első magyar leckéje.

O. T a l a s.

Uusi Suomen lähettiläs kertoo Budapestin muistoista ja Suomen politikasta ja taloudellisesta tilasta.

O. Talas, yliopiston professori, Suomen uusi Unkarin lähettiläs, joka samalla on Tanskankin lähettiläs, on saapunut Budapestiin.

Uusi lähettiläs on ulkonaiselta olenoltaan oikea pohjoismaalainen ja hänen aasialaispiirteisissä silmissään huomaamme sukulaisuutta. Hän on yliopiston professori, kuten edeltäjänsä kuuluisa kielimies Sethlänkin. Jo nuoruudestaan asti on hän ottanut osaa poliittilliseen elämäänsä ja vuodesta 1909 on hän ollut eduskunnan jäsenenä. Vuodesta 1919 - 1921 oli hän lähettiläksenä Madridissa ja Lissabonissa. Siinä hallituksessa, joka julisti Suomen itsenäisyyden, oli hänellä oikeusministerin salkku.

Hän puhuu suurella rakkaudella Unkarista.

- Onko Teidän Ylhäisyytenne ensimmäistä kertaa Unkarissa? - kysymme.

- Ei, - vastaa hän - olen jo monesti käynyt täällä ja Budapest miellytti minua heti. Ensi kerran - siitä on kolmekymmentä vuotta - kävin vaimoni kanssa täällä häämatkalla. Siihen aikaan pyrki Venäjän tsaarillinen hallitus hävittämään Suomen itsehallintoa ja me voimme vain hänettomalla vastustuksella puollustaa itseämme. Moraalinen tukeemme oli aina Unkari, jossa aina saimme sukulaisuuden tuntua kokea. Kävin silloin monen sanomalehden toimituksessa kertomassa kärsivän isänmaamme asemaa ja kohtaloa, josta yhden artikkelin kirjoitin itsekin. Toisen kerran kävin täällä suomalaisten laulajain kanssa ja viimeksi otin osaa kolmanteen suomalaisugrilaiseen kulttuurikokoukseen, jossa pidin esitelmäni. Olen hankkinut täällä paljon hyviä ystäviä itselleni. Neljän kulttuurikokous pidettiin täällä Helsingissä tänä vuonna kesäkuun 16-18 p. ja toivottavasti saamme silloin paljon unkarilaisia vieraita. Silloin on vierailamme tilaisuus tutustua, ei ainoastaan kansaamme, vaan maamme luonnonkauneuksiinkin, sillä huvimatkaillijat voivat käydä aina Jämeren rannalla olevassa Petsamossakin.

- Minkälainen on Suomen poliittinen asema?

- Viime vuonna oli Eduskunnan vaalit ja silloin saivat porvarilliset puolueet suuren voiton ja enemmistön. Vaikka vaalien kululle ei asetettu minkäänlaisia esteitä, ei kuitenkaan yksikään kommunisti päässyt eduskuntaan. Suomen asioita johtaa nyt suurin miehemme P. E. Svinhufvud, joka v. 1917 julisti Suomen itsenäisyyden ja hänessä, voisi sanoa, personoituu Suomen vapaus. Hänet valittiin viime helmikuun 16 p. Suomen Tasavallan presidentiksi sellaisella myrskyisellä innostuksella, joka on meidän pohjoisessa maassamme sangen harvinaista.

- Minkälainen on Suomen taloudellinen asema?

- Katsoen siihen, ettei sotaa kestänyt kuin kolme kuukautta, emme kärsineet niin paljon kuin muut maailmansotaan osallistuneet.

- Minkälaisen vaikutuksen tekee Teihin Unkarin kieli?

- Sen kaiku tuntuu aivan tutulta ja sukulaiselta. Kun kuulee naapurihuoneessa unkaria puhuttavan, luulisi kuulevansa hidin kieltäni puhuttavan, mutta jos menen lähemmäksi, en ymmärrä mitään. Vakaa aikomukseni on oppia täydellisesti unkaria.

- Mitä luette kernaimmin?

- Kalevalaa. Luen sitä melkein joka päivä. Olen todellakin onnellinen - lisää hän sitten - saada olla Unkarissa. Unka-

rin ja Suomen vhlit ovat mitl parhaimmat, mutta mielestni olisi ta-
loudellisia suhteita lshennettvll. Kevhlllll tuon tllne vaimonikin, joka
myls rakastaa unkarilaisia. Minulla on kaksi poikaa, joista vanhempi on
pankin prokuristi ja pikku tyttreni on kymmenen vuotias; hnen nimen-
sll on Pllivlln-Sllde. Kuinka se on unkariksi?

- Napsugár, - vastaamme.

- Kirjoittakaahan se, pyydln.

Me kirjoitamme ja O. Talas lukee sen virheettllmsti lausuen:

- Napsugár, Napsugár, - toistelee hln. - Huomenna kun kir-
joitan hnelle, kutsun hntll nimeltll Napsugár... *unkaroin*
Tllmll oli Suomen lshettlllllln ensimllinen *suomenkielen* tunti.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA:

Ministeri Palaan rap. no 2.

Wöpenhamina.

7/4 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

Kööpenhamina, huhtik. 7 p. 1931.

No 374

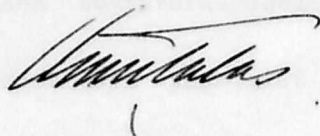
4/65		
11/4.31	3	1.31
RYHMÄ	LUOKA	ACIA
5	C3	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia tämän ohella
lähettää raporttini No 2 - 1931, joka sisältää
seuraavaa :

1. Työtaistelu siv. 1,
2. Taistelu Landstingetia vastaan " 6.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4/65 lae.	D. D. 31	
4/4.31	3	123
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ALUE
5	03	

Suomen Kööpenhaminassa ja Budapestissa olevan.
 lähettilään raportti No 2 - 1931.

I.

Työtaistelu.

Pääsiäispäivien suuri kysymys Tanskassa on ollut, syntyykö maassa valtava työtaistelu, vai saadaanko se viime hetkessä estetyksi. Kysymys on tänään kehittynyt huippuunsa, sillä tänään tuli työn- ja työntekijäin/antajain / antaa vastauksensa valtion sovintolautakunnan puheenjohtajan, departementtipäällikön Riis-Hansenin sovitteluehdotukseen. Vaikkakaan sovitteluehdotusta ei ole saatettu julkisuuteen, ovat sen pääkohdat kuitenkin jommoisellakin varmuudella tunnetut. Ehdotuksen mukaan on työnantajain vaatimus että palkat alennettaisiin hyväksytty, joskaan ei siinä laajuudessa, kuin työnantajat olisivat toivoneet. Alennus tulisi sovitteluehdotuksen mukaan olemaan 5%, milloin tuntipalkka on 1:10 kr:sta 1:50 kr:uun, sekä 7-8 % tuntipalkoista

jotka ovat 1:50 kr:a korkeammat. Naiset, joitten tuntipalkka on yli 70 äyriä, saisivat 4% alennuksen. Vastaavat alennukset oli myöskin ehdotettu urakka-työssä. Mutta samalla oli ehdotuksessa koetettu tyydyttää myöskin työntekijäin vaatimuksia ehdottamalla neljän päivän kesäloma täysin palkkaeduin jokaiselle työmiehelle, joka helmikuusta elokuuhun on ollut vähintään 8 viikkoa työssä.

Oli jokseenkin yleinen käsitys, että tämä välitysmiehen ehdotus hyväksyttäisiin. Työnantajat tekevätkin sen ja myöskin työntekijäin enemmistö. Väitetään että äänestykseen osanottaneista työntekijöistä 60% olisi kannattanut ehdotusta ja vaan 40% äänestänyt vastaan. Mutta kun ehdotus ei kaikissa ammattikunnissa saanut enemmistöä, niin on katsottava että työntekijät eivät ole hyväksyneet ehdotusta. Metallityöntekijäin, jalkinetyöntekijäin ja todennäköisesti myöskin sähkötyöläisten ammattikunnissa^{x)} on enemmistö asettunut hylkävälle kannalle. Näin ollen täytyi välitysmiehen tämän todeta ettei hänen ehdo-

x) Virallisia tietoja ei tätä kirjoitettaessa vielä ole saatavissa.

tuksensa sellaisenaan ole tullut hyväksytyksi. Hän on kuitenkin kehoittanut asianosaisia harkitsemaan tilannetta ja siitä lieneekin seuraus ettei työnsulkua vielä heti julisteta.

Jos rauhaa ei saada aikaan, niin työsulku muutaman päivän perästä kohdistuu noin 50.000 työläiseen ja noin viikon perästä 100.000 mieheen. Mutta todennäköisesti se ei siihenkään pysähtyisi. Sitäpaitsi on luultavata että työntekijät vastaisivat eräillä aloilla, joilla töitten jatkuminen työnantajille olisi tärkeätä, lakoilla. Minkä laajuuden työtaistelu lopuksi saapi, jos se pääsee alkamaan, on mahdotonta sanoa.

Aivan yleisesti toivotaan sentähden että työtaistelu sittenkin saataisiin välttetyksi, vaikkakin täytyy myöntää ettei siihen suuria toiveita ole. Ulkoasiainministeri Munch onkin tänään Nyborgissa pitämässään puheessa vakavasti kehoittanut työrauhan säilyttämiseen huomauttaen että molemmat asianosaiset niin työntekijät kun työmiehet kadottaisivat taistelun kautta paljoa enemmän kuin mistä nyt ollaan erimieliset.

Kun työntekijöiden edustajat tänään menivät vä-

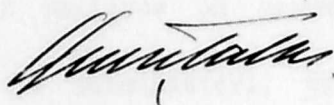
litysmiehen konttoriin, toimeenpanivat rakennuksen ulkopuolelle kokoontuneet työttömät mielenosoituksia huutaen niille työntekijäinedustajille, joitten luultiin kannattavan sovintoa: "Ei mitään palkanalennuksia", "Seitsemän tuntinen työpäivä", "Petturit" y.m., y.m. Saipa itse Lyngsiekin osansa näistä huudoista. Useat kommunistit yrittivät pitää puheitakin, mutta poliisit estivät sen heti alkuunsa. Osoitukseksi siitä miten Kööpenhaminassa vakavimmissakin tilanteissa huumori aina pilkistaa esille kerrottakoon seuraava pikku tapaus. Eräs laiha ja hintelä kommunistipuhuja oli päätöksellä deklamoinut: "Kehoitän Kööpenhaminan poliisikuntaa, joka on lähtösin työväenluokasta, auttamaan työväenluokkaa". Tällöin suuri ja roteva poliisi tarttuu puhujan kaulukseen ja sanoo aivan sävyisesti: "Kyllä, pikku ystäväni, tulehan nyt vaan minun kanssani."

Vaikkakaan mielenosoitukset poliisin ripeän toiminnan kautta eivät saaneet suurempaa laajuutta, täytyy kuitenkin myöntää, että ne osoittivat että työläisissä vallitsee tavaton kiihtymys, joka sekään ei ennusta sovinnon syntymistä. Tämä kiihtymys voi osittain ehkä

johtua siitäkin, että, kuten Työnantajayhdistyksen puheenjohtaja, herra Langkjær on ilmoittanut, työntekijät eivät tunne välitysmiehen ehdotuksen yksityiskohtia, vaan ovat sen käsittäneet monissa kohdin väärin.

Huhutaan muuten että pääministeri Stauning, joka jo v. 1925 valmistutti pakollista sovinto-oikeutta koskevan lakiehdotuksen, aikoo palata tähän ajatukseensa, jos työtaistelu todella alkaa.

Kööpenhamina, huhtikuun 7 päivänä 1931.

Suomen Kööpenhaminassa ja Budapestissa olevan
lähettilään raportti No 2 - 1931.

II.

Taistelu Landstinget'ia vastaan.

Nuorten sosialidemokraattien kongressin avajaisissa Aarhusissa piti pääministeri Stauning puheen, jota on pidetty jonkinlaisena ohjelmapuheena. Kehuttuaan ensin miten paljon hyvää hallitus on saanut lain-säädännön kautta aikaan, valitti pääministeri, että monet suuret uudistukset, jotka Folketinget on hyväksynyt, ovat rauenneet Landstingetin vastustuksen vuoksi, joten on syntynyt "Landstingsdiktatur". "Mutta", jatkoi puhuja, "me tiesimme että tämä taistelu, joka nyt on alkanut, oli odotettavissa. Yläluokka on tungettu pois asemalta toisensa julestä ja nyt se turvautuu neljän äänen^{x)} enemmistönsä Landstingetissa, vaikkakin kaikki tietävät että valitsijoitten enemmistö

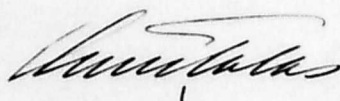
x) Vastustuspuolueilla on, kuten tunnettu, Landstingetissa neljän äänen enemmistö.

nyt on toinen. Mutta me tulemme vastaanottamaan tämänkin taisteluhaasteen." Ja puhuja jatkoi, että kun hallituksen ehdotukset löytävät hautansa Landstingetissa, niin valitsijat kyllä käsittävät, mistä seuraavassa taistelussa on kysymys, ja nuoriso on toimiva valtiosäännön ja valtiopäiväin kansanvaltaistuttamiseksi. Valitsijoitten tulee yleisen äänioikeuden kautta määrätä valtiollisen kehityksen suunta. Se tehtävä ei kuulu Landstingetille, joka nykyaikaan vielä tuopi jäännöksiä etuoikeuksille perustuvasta valtiosäännöstä. Mutta päätäksemme käsittelemään kysymystä Landstingetin poistamisesta, tulee nykyisten hallituspuolueitten ensinnä valloittaa Landstinget. Ensi valtiosääntöuudistuksen tulee poistaa vanhan ajan jätteet. Valtiollinen äänioikeus on saatava varhaisemmalla iällä ja kaikille, joilla on valtiollinen äänioikeus, annettakoon myöskin tilaisuus sen käyttämiseen ja valitsijoitten enemmistölle suotakoon ratkaisuoikeus, minkä Landstingetin enemmistö nyt tekee mahdottomaksi. Siinä taistelussa tulee olemaan kysymys kansan itsehallinnosta valtiopäiväin kautta, jonka kansa on yleisen ja yhtäläi-

sen äänioikeuden kautta valinnut ja siinä taistelussa kaatukoon Landstinget.

Puolustusasiain yhteydessä on Stauning jo aikaisemmin lausunut kätkeyitä uhkauksia Landstingetia vastaan, mutta ensi kerran hän tässä puheessaan tuopi aikomuksensa aivan selvästi esille. Kun Landstinget kaiken todennäköisyyden mukaan hylkää hallituksen esityksen puolustusasiassa, niin alkane taistelu Landstingetia vastaan todellisuudessa.

Kööpenhaminassa, huhtikuun 7 päivänä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 8.

ASIA: _____

Ministeri Palaan raportti no 3.

Höfvenhamina

10/4 1981.

Köpenhamina, huhtikuun 10 p. 1931.

No 390

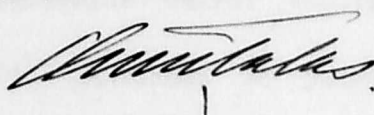
ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No	5/66 he. 31
18/4-31	
RYHMÄ	
5	C3

Herra Ministeri ,

Minulla on kunnia taten lähettää
raporttini No 3 - 1931, joka sisältää

1. Työtaistelu (II) .

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

566 h. 12. 1931	
13/4.31	3
5	03

Suomen Kööpenhaminassa ja Budapestissa olevan
lähettilään raportti No 3-1931.

Työtaistelu. (II).

Lisäkseni toissa päivänä lähettämäni
raporttiin pyydän saada mainita seuraavaa :

Tehdäksensä viimeisen yrityksen tu-
hoavan työtaistelun välttämiseksi esitti välitysmies,
että työnsulku lykättäisiin huhtikuun 20 päivän il-
taan, jotta ammattikunnat (De samvirkende Fagforbund)
voisivat kutsua kokoon yleisen edustajakokouksen a-
siata päättämään. Tämän ehdotuksen ovat sekä työn-
antajat että työntekijät hyväksyneet.

Ammattikuntaan yleiseen edustajakokouk-
seen kuuluu noin 600 eri ammattien edustajaa. Kun-
kin edustajan äänimäärä on pääasiallisesti riippu-
vainen kuhunkin ammattikuntaan kuuluvain jäsenten lu-
vusta. Yleiskokouksella ei kuitenkaan ole oikeutta

lopullisesti hyväksyä tahi hyljätä välitysmiehen ehdotusta, vaan on kysymys, jos yleiskokous hyväksyy välitysehdotuksen uudestaan esiteltävä niille ammattikunnille, jotka sen aikaisemmin ovat hylänneet. O-taksutaan kuitenkin että, jos yleiskokous hyväksyy ehdotuksen, niin myöskin viimeksimainitut ammattikunnat sen tekevät, vaikkakin, kuten nyttemmin on käynyt selville, useammat ammattikunnat, kuin viime raportissani silloisten tietojen mukaan olin esittänyt, asettuvat välitysehdotukseen nähden hylkäävälle kannalle. Hallitus toiminnee myöskin siihen suuntaan varsin tarmokkaasti, vaikkakin pääministeri virallisesti onkin selittänyt ettei hallituksella ole aihetta puuttua asiaan, koska se on välitysmiehen hallussa, joka nauttii kummankin asianosaisen luottamusta.

Välitysmies on nyttemmin julkaisut ehdotuksensa ja cheenliitetään se tähän. Kuten siitä näkyy ovat ne tiedot, jotka viime raportissani annoin, pääkohdiltansa oikeat. Kun ottaa huomioon ehdotetun kesäloman, niin todellineh palkan aleneminen ehdotuksen mukaan olisi vain 3 - 6%, jota paitsi tuntipalkka, joka

ei ole 1:10 kr. korkeampi miehelle ja 70 äyriä korkeampi naisille, jäisi ennalleen päästen asianomaiset kuitenkin osallisiksi kesälomasta. Muutamassa ammateissa, kuten sementti- ja tiiliteollisuudessa, ei ole mitään alennusta ehdotettu ja näissä ammateissa ei myöskään ole ehdotettu kesälomaa.

Valitysmies on julkisuudessa ilmoittanut katsoneensa voivansa ehdottaa niin pieniä palkanalennuksia siitä syystä että yleismaailmallinen taoudellinen kriisi ei vielä ole ennättänyt suuremmassa määrin vahingoittaa Tanskan teollisuutta.

Kööpenhamina, huhtikuun 10 päivänä 1931.

H. W. T. T. T.

Fortrolig.

FORLIGSMANDENS
MÆGLINGSFORSLAG

AF 26. MARTS 1931

(Mæglingsforslaget kan optages til Drøftelse
indenfor de i Forslaget interesserede Organisationer,
men maa under ingen Form offentliggøres
før efter 7. April.)

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

ORGANISATIONER UNDER DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND

Nedennævnte mellem Organisationer eller Enkeltvirksomheder under Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer (eller disses Afdelinger) under De samvirkende Fagforbund bestaaende Overenskomster fornyes paa et Aar fra deres Udløbstid at regne med de Ændringer, hvorom der før og under Forhandlingerne hos Forligsmanden er opnaaet Enighed mellem Parterne, samt med følgende Ændringer:

A.

1. Overenskomster mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark.

- a. Sommerferieordning indføres.
- b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsavns-tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 145 Øre.
- c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkord-priser og Bonusordninger — herunder ogsaa organisatoriske Prislister — nedsættes med 8 pCt.

2. Rørprislisten for København og Omegn med tilhørende Tillæg og almindelige Bestemmelser, afsluttet mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, Københavns Blikkenslagerlaug samt Gas- og Vandmesterforeningen for København og Omegn paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Blikkenslagerfagforeningen af 1873 samt Gas- og Vandarbejdernes Fagforening af 1875 paa den anden Side.

- a. Samtlige Akkordsatser nedsættes med 6 pCt.

- b. Prislister med de til enhver Tid gældende Satser udstrækkes til ogsaa at gælde for Provinsen, dog med et Fradrag paa 6 pCt. For Jern- og Metalindustriens Vedkommende betales dog i Odense som hidtil uden Fradrag.
- 3. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark.**
- Sommerferieordning indføres.
 - Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsnings-tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.
 - Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger nedsættes med 8 pCt.
- 4. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Dansk Kærmagerforbund.**
- Sommerferieordning indføres.
 - Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsnings-tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 3 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 6 pCt., dog ikke til under 146 Øre.
 - Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger – herunder ogsaa organisatoriske Prislister – nedsættes med 6 pCt.
 - Den nugældende Bestemmelse om Regulering af Lønningerne efter Pristallet bortfalder.
- 5. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Riggernes og Sejlmagerernes Forbund i Danmark.**
- Sommerferieordning indføres.
 - Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsnings-tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:

- for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.
- c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger nedsættes med 8 pCt.
- 6. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Dansk Skibstømrerforbund.**
- a. Sommerferieordning indføres.
- b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsnævstillæg) samt Fortjenester ved Procentakkord nedsættes saaledes:
paa Træskibsværfter med 2 pCt.
iøvrigt:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.
- c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger nedsættes med 8 pCt.
- 7. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Snedkerforbundet i Danmark.**
- a. Sommerferieordning indføres.
- b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsnævstillæg) samt Fortjenester ved Procentakkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.
- c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger nedsættes med 8 pCt.
- 8. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Træindustriarbejderforbundet i Danmark.**
- a. Sommerferieordning indføres.

- b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsavns- tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.
- c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger — herunder ogsaa organisatoriske Prislister — nedsættes med 8 pCt.

9. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Dansk Elektrikerforbund.

For Medlemmer af Installatørforeningerne og Oplandscentralerne.

Overenskomsten forlænges uforandret.

For andre Virksomheder.

- a. Sommerferieordning indføres.
- b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsavns- tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.
- c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger — herunder ogsaa organisatoriske Prislister — nedsættes med 8 pCt.

10. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Guld-, Sølv- og Elektropletvarearbejdernes Forbund i Danmark.

- a. Sommerferieordning indføres.
- b. De nugældende Minimallønninger og Mindestbetalinger for ikke faglærte kvindelige Arbejdere mellem 16 og 18 Aar paa Virksomheder under Elektropletfabrikantforeningen udstrækkes til at gælde saadanne Arbejdere paa samtlige Virksomheder under Sammenslutningen.

- c. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordaf-savnstillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord ned-sættes saaledes:

for mandlige Arbejdere:

for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 4 pCt., dog ikke til under 110 Øre,

for Lønninger paa over 150 Øre med 7 pCt., dog ikke til under 144 Øre,

for kvindelige Arbejdere:

for Lønninger paa over 70 Øre med 4 pCt., dog ikke til under 70 Øre.

- d. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkord-priser og Bonusordninger — herunder ogsaa organisato-riske Prislister — nedsættes saaledes:
for faglærte mandlige Arbejdere med 7 pCt.,
for ufaglærte mandlige og for kvindelige Arbejdere med 4 pCt.

11. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sam-menslutning og Dansk Arbejdsmandsforbund.

- a. Sommerferieordning indføres.
b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordaf-savnstillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord paa over 110 Øre nedsættes med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre.
c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpri-ser og Bonusordninger nedsættes med 5 pCt.

12. Overenskomsten mellem Jern- og Metalindustriens Sam-menslutning og Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark.

- a. Sommerferieordning indføres.
b. Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordaf-savnstillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord paa over 70 Øre nedsættes med 4 pCt., dog ikke til under 70 Øre.
c. Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpri-ser og Bonusordninger samt Akkordbasis nedsættes med 4 pCt.

13. Overenskomsten mellem Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter samt Foreningen af Skotøjsfabrikanter i Provinsen og Dansk Skotøjsarbejderforbund.

- a. Sommerferieordning indføres.
- b. Timelønningerne nedsættes saaledes:

for mandlige Arbejdere:

for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 7 pCt., dog ikke til under 143 Øre.

for kvindelige Arbejdere:

for Lønninger paa over 70 Øre med 4 pCt., dog ikke til under 70 Øre.

- c. Samtlige Akkordsatser nedsættes saaledes:
for mandlige Arbejdere med 7 pCt.,
for kvindelige Arbejdere med 4 pCt.

14. Overenskomsten mellem Foreningen af Guldlistefabrikanter og Barokforgyldere i Danmark og Forgyldeforbundet i Danmark.

- a. Sommerferie indføres.
- b. Timelønninger (incl. Akkordafsnstillæg) nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 3 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 6 pCt., dog ikke til under 146 Øre.
- c. Samtlige Akkordsatser nedsættes med 6 pCt.
- d. Den nugældende Bestemmelse om Regulering af Lønningerne efter Pristallet bortfalder.

15. Overenskomsten mellem Træindustriens Fabrikantforeninger og Træindustriarbejderforbundet i Danmark.

- a. Sommerferieordning indføres.
- b. Timelønninger paa over 110 Øre og samtlige Akkordsatser nedsættes med 5 pCt., Timelønningerne dog ikke til under 110 Øre.

16. Overenskomsten mellem Kalk- og Teglværksforeningen af 1893 og Dansk Arbejdsmandsforbund.

- a. Timelønssatsen for Kragelund og Nr. Uttrup Teglværker ændres til 90 Øre.
- b. Det af Parterne under 6. Marts 1931 underskrevne Dokument sættes i Kraft.

17. Overenskomsten mellem Foreningen for Kaolin-, Kalk- og Teglværksindustrien paa Bornholm og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Overenskomsten forlænges uden Ændringer.

18. Overenskomsten mellem Kalk- og Teglværksforeningen af 1893 og Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark.

Overenskomsten forlænges uden Ændringer.

19. Overenskomsten mellem Foreningen af Grusgrave- og Skærvfabrikker og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Det af Parterne under 7. Marts 1931 underskrevne Dokument sættes i Kraft.

20. Overenskomsten mellem Foreningen af danske Cementfabrikker og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Overenskomsten forlænges uden Ændringer.

21. Overenskomsten mellem Foreningen af danske Cementfabrikker og Dansk Mølleriarbejderforbund.

Den suspenderede Bestemmelse i Overenskomsten om Lønningernes Regulering efter Pristallet bortfalder.

22. Overenskomsten mellem Foreningen af danske Cementfabrikker og Bødkerforbundet samt Træindustriarbejderforbundet.

Den suspenderede Bestemmelse i Overenskomsten om Lønningernes Regulering efter Pristallet bortfalder.

23. Overenskomsten mellem Foreningen af danske Cementfabrikker og Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark.

Den suspenderede Bestemmelse i Overenskomsten om Lønningernes Regulering efter Pristallet bortfalder.

24. Overenskomsten mellem Foreningen af danske Cementfabrikker og Kuskenes og Chaufførernes Fagforening i Aalborg.

Bestemmelsen i Overenskomsten om Lønningernes Regulering efter Pristallet bortfalder.

25. Sukkerindustriens Overenskomster med Dansk Arbejdsmandsforbund og dets Afdeling Sukkerhusarbejdernes Fagforening.

Samtlige Akkordsatser nedsættes med 5 pCt.

26. Sukkerindustriens Overenskomster med Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark.

Samtlige Akkordsatser nedsættes med 4 pCt.

27. Overenskomsten mellem Tømmerhandlerforeningen for København og Omegn samt Træindustriens Fabrikantforening for København og Omegn og Trælagerarbejdernes Fagforening i Dansk Arbejdsmandsforbund.

a. For de hos Tømmerhandlerforeningen beskæftigede Arbejdere forhøjes Timelønnen med 2 Øre.

b. For de hos Fabrikantforeningen beskæftigede Arbejdere indføres Sommerferieordning.

28. Olieindustriens Overenskomster med Dansk Arbejdsmandsforbund.

a. Den nugældende Sommerferie paa 4 Dage udvides til 6 Dage.

b. Timelønninger nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 3 pCt., dog ikke til under 110 Øre,

- for Lønninger paa over 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 146 Øre.
- c. Samtlige Akkorder nedsættes med 5 pCt.
29. **Overenskomsten mellem Foreningen af danske Sæbefabrikker og Dansk Arbejdsmandsforbund samt dets Afdeling, Olie-, Sæbe- og Farveindustriarbejdernes Fagforening.**
- a. Den nugældende Sommerferie paa 4 Dage udvides til 6 Dage.
- b. Der indføres en Mindestbetaling af 52 Kr. pr. Uge.
30. **Overenskomsten mellem Stilling Cementvarefabrik og Dansk Arbejdsmandsforbunds Stilling-Afdeling.**
- Overenskomsten fornyes uden Ændringer.
31. **Overenskomsten mellem Glostrup Cementvarefabrik og Dansk Arbejdsmandsforbunds Glostrup-Afdeling.**
- Overenskomsten forlænges uden Ændringer.
32. **Overenskomsten mellem A/S »Sano« og Dansk Arbejdsmandsforbund.**
- a. Sommerferieordning indføres.
- b. Der gives en Forhøjelse af 4 Øre pr. Time for Arbejde paa ren Timeløn.
- c. Den nugældende Bestemmelse om Regulering af Lønninger efter Pristallet bortfalder.

B.

Sommerferie.

I de Fag, hvor der i Henhold til ovenstaaende Bestemmelser skal indføres en Ferieordning, indføres Ferie fra og med Sommeren 1932 efter følgende Regler, med mindre Enighed mellem Parterne om en anden Ordning opnaas:

- 1) Ferien skal falde i Tiden fra 1. Maj til 15. September.
- 2) Den fulde Ferie udgør 6 Arbejdsdage i Forbindelse med 2 Søndage.
- 3) Feriebetalingen til hver enkelt Arbejder fastsættes i Forhold til det af ham i det foregaaende Aar præsterede Antal normale

Arbejdstimer. Den fulde Feriebetaling fastsættes for Arbejdere beskæftiget hos Medlemmer af Jærns og Metalindustriens Sammenslutning til:

	København	Provinsen
Medlemmer af Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark	75 Kr.	67 Kr.
Ufaglærte mandlige Arbejdere iøvrigt	55 Kr.	50 Kr.
Kvindelige Arbejdere	40 Kr.	33 Kr.

Paa Grundlag af disse Tal fastsættes Feriebetalingen for andre Industrier, i hvilke Sommerferie med Løn efter nærværende Forslag skal indføres, idet der i første Linie tages Hensyn til de forskellige Aars-Gennemsnitstimefortjenester i de forskellige Industrier. De fastsatte Feriebetalinger revideres i Forhold til Forskydningerne i Aars-Gennemsnitstimefortjenesterne, første Gang paa Grundlag af en Sammenligning mellem Aarene 1931 og 1932, dog saaledes at ingen Ændring sker, med mindre den giver sig Udslag i en Forandring af Feriebetalingen paa mindst 5 pCt.

- 4) Ferien kan af de enkelte Virksomheder iværksættes enten ved en Lukning af Virksomheden eller ved, at der successivt gives Arbejderne Ferie.
- 5) Til Bestemmelse af de nærmere Regler vedrørende Ferieordningen nedsættes et Udvalg paa 4 Medlemmer, bestaaende af 2 Repræsentanter valgt af Dansk Arbejdsgiverforening og 2 Repræsentanter valgt af de samvirkende Fagforbund. Dette Udvalg foranlediger snarest gørligt og senest inden 15. April d. A. nedsat tilsvarende paritetiske Udvalg for de forskellige Fag eller Faggrupper, saaledes som det skønnes mest praktisk, til Udarbejdelse af de nærmere Regler for Gennemførelsen af Ferieordningen i vedkommende Fag eller Faggruppe. Disse Udvalgsarbejder skal være tilendebragt senest den 15. Maj 1931. Opnaas ikke Enighed, optages Sagen til Behandling i det ovenfor nævnte af Repræsentanter for Hovedorganisationerne bestaaende Udvalg, hvilket Udvalgs Arbejde skal være tilendebragt senest den 1. Juni 1931. Opnaas Enighed heller ikke her, afgøres Uoverensstemmelserne med bindende Virkning af Forligsmanden som Opmand. Med Hensyn til Feriebetalingens Størrelse afgøres denne umiddelbart af det af Hovedorganisationerne nedsatte Udvalg, og eventuel Uenighed paa dette

Punkt skal forelægges Opmanden til Afgørelse inden 1. Maj 1931.

Efter Indførelsen af en Ferieordning bortfalder eventuelle overenskomstmæssige Bestemmelser om Skovture eller lignende.

Hidtil bestaaende Ferieordninger maa ikke gennem nærværende Ordning forringes.

For Aaret 1931 er de enkelte Virksomheder pligtige til at give saadanne Arbejdere Ferie, som de maatte beskæftige i Tiden mellem 1. Maj og 15. September, naar de siden 1. Februar 1931 og inden 1. August har været beskæftiget i vedkommende Virksomhed i mindst 8 Uger.

Ferien er paa 4 Arbejdsdage med Løn. Ferieløbet Størrelse skal fastsættes forholdsmæssigt i Overensstemmelse med de ovenfor for Ferieordningen i Almindelighed givne Regler.

C.

Om Konflikten ved *Frijsenborg Skovbrug* optages lokal Forhandling. Forsaavidt Enighed ikke opnaas, behandles Overenskomstforholdet efter de i nedennævnte Henstilling angivne Regler for de Overenskomster, som enten allerede er udløbne, eller hvis Udløbstid indtræffer indenfor de nærmeste 2 Maaneder.

Hvis nærværende Mæglingsforslag vedtages, henstiller Forligsmanden til Hovedorganisationerne, at der uden Ophold optages Forhandlinger paa sædvanlig Maade om de Overenskomster, som enten allerede er udløbne, eller hvis Udløbstid indtræffer indenfor de nærmeste 2 Maaneder.

Forligsmanden henstiller, at saadanne Forhandlinger føres paa Grundlag af Principperne i nærværende Mæglingsforslag, idet han skønner, at disse bør kunne danne Rettesnoren derfor. Det henstilles endvidere, at saadanne Uoverensstemmelser, der ikke ved Hovedorganisationernes Medvirken har kunnet udlignes, overgaar til Forligsmandens Behandling uden forudgaaende Varsling af Arbejdsstandsning.

Ovenstaaende Bestemmelser træder i Kraft fra og med den Lønningsuge, der paabegyndes, efter at nærværende Mæglingsforslag er vedtaget.

Uenighed om Forstaaelsen af nærværende Mæglingsforslag afgøres med bindende Virkning af et Nævn, bestaaende af en Repræsentant for hver Hovedorganisation med Forligsmanden som Opmand.

De udstedte Strejke- og Lockoutvarsler tages tilbage.

Svar paa nærværende Mæglingsforslag, der er at opfatte som en Helhed, og saaledes maa besvares med et Ja eller Nej, afgives Tirsdag den 7. April 1931 Kl. 12 Middag under Adresse: Forligsinstitutionen, Kongens Nytorv 5.

København, den 26. Marts 1931.

K. RIIS-HANSEN

Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Centralforeningerne af Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Jylland og Østifterne — Blikkenslagerforbundet i Danmark.

- I. De mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Centralforeningen af Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Jylland og Østifterne paa den ene Side og Blikkenslagerforbundet i Danmark paa den anden Side bestaaende Overenskomster fornyes paa et Aar fra deres Udløbstid at regne med de Ændringer, hvorom der før og under Forhandlingerne hos Forligsmanden er opnaaet Enighed mellem Parterne samt med følgende Ændringer for Overenskomsten med Jern- og Metalindustriens Sammenslutning:
- 1) Der indføres Sommerferieordning i Lighed med den Ordning, der bliver gældende for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark.
 - 2) Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsavns tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre.
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 145 Øre.
 - 3) Samtlige Prislistes og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger — herunder ogsaa organisatoriske Prislistes — nedsættes med 8 pCt.
- II. Rørprislisten for København og Omegn med tilhørende Tillæg og almindelige Bestemmelser, afsluttet mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, Københavns Blikkenslagerlaug samt Gas- og Vandmesterforeningen for København og Omegn paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Blikkenslagerfagforeningen af 1873 samt Gas- og Vandarbejdernes Fagforening af 1875 paa den anden Side fornyes paa et Aar fra dens Udløbstid at regne med de

Ændringer, hvorom der er opnaet Enighed mellem Parterne samt med følgende Ændringer:

- 1) Samtlige Akkordsatser nedsættes med 6 pCt.
- 2) Prislister med de til enhver Tid gældende Satser udstrækkes til ogsaa at gælde for Provinsen, dog med et Fradrag paa 6 pCt.

Uenighed om Forstaaelsen af nærværende Mæglingsforslag afgøres med bindende Virkning af et Nævn, bestaaende af en Repræsentant for hver Hovedorganisation med Forligsmanden som Opmand.

Ovenstaaende Bestemmelser træder i Knaft fra og med den Lønningsuge, der paabegyndes efter at nærværende Mæglingsforslag er vedtaget.

Det udstedte Lockoutvarsel tages tilbage.

København, den 26. Marts 1931.

K. RIIS-HANSEN

Svar paa nærværende Mæglingsforslag afgives Tirsdag den 7. April 1931 Kl. 12 Middag under Adresse: Forligsinstitutionen, Kongens Nytorv 5.

Rørprislisten
(Gas- og Vandarbejdernes Fagforening af 1875).

Rørprislisten for København og Omegn med tilhørende Tillæg og almindelige Bestemmelser, afsluttet mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning, Københavns Blikkenslagerlaug samt Gas- og Vandmesterforeningen for København og Omegn paa den ene Side og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Blikkenslagerfagforeningen af 1873 samt Gas- og Vandarbejdernes Fagforening af 1875 paa den anden Side fornyes paa et Aar fra dens Udløbstid at regne med de Ændringer, hvorom der er opnaaet Enighed mellem Parterne, samt med den Ændring, at samtlige Akkordsatser nedsættes med 6 pCt. fra og med den Lønningsuge, der paabegyndes, efter at nærværende Mæglingsforslag er vedtaget.

København, den 26. Marts 1931.

K. RIIS-HANSEN.

Svar paa nærværende Mæglingsforslag afgives Tirsdag den 7. April 1931 Kl. 12 Middag under Adresse: Forligsinstitutionen, Kongens Nytorv 5.

Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Centralforeningerne af Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Jylland og Østifterne – Kobbersmedenes Forbund i Danmark.

De mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Centralforeningen af Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Jylland og Østifterne paa den ene Side og Kobbersmedenes Forbund i Danmark paa den anden Side bestaaende Overenskomster fornyes paa et Aar fra deres Udløbstid at regne med de Ændringer, hvorom der før og under Forhandlingerne hos Forligsmanden er opnaaet Enighed mellem Parterne, samt med følgende Ændringer:

I. Overenskomsten med Jern- og Metalindustriens Sammenslutning.

- 1) Der indføres Sommerferieordning i Lighed med den Ordning, der bliver gældende for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark.
- 2) Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsavns tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 145 Øre.
- 3) Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger nedsættes med 8 pCt.
- 4) Der optages snarest muligt lokal Forhandling til Prøvelse af, i hvilket Omfang Akkordarbejde kan indføres hos Firma W. E. Jensen & Søn.

II. Overenskomsten med Centralforeningen.

- 1) Der indføres Sommerferie efter de i Ordningen mellem Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund angivne Principper. Til Bestemmelse af de nærmere Regler vedrørende Ferieordningen nedsættes snarest gør ligt og senest inden 15. April et Udvalg paa 4 Medlemmer bestaaende af 2 Repræsen-

tanter valgt af Dansk Arbejdsgiverforening og 2 Medlemmer valgt af Kobbersmedenes Forbund i Danmark. Dette Udvalgs Arbejde skal være tilendebragt senest den 1. Juni 1931. Opnaas ikke Enighed, afgøres Uoverensstemmelserne med bindende Virkning af Forligsmanden som Opmand. Eventuel Uenighed om Feriebetalings Størrelse forelægges dog Opmanden til Afgørelse inden 1. Maj 1931.

- 2) Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsnævntillæg) samt Fortjenester ved Procentakkord nedsættes saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 5 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 8 pCt., dog ikke til under 143 Øre.
- 3) Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger nedsættes med 8 pCt.

Uenighed om Forstaaelsen af nærværende Mæglingsforslag afgøres med bindende Virkning af et Nævn, bestaaende af en Repræsentant for hver Hovedorganisation med Forligsmanden som Opmand,

Ovenstaaende Bestemmelser træder i Kraft fra og med den Lønningsuge, der paabegyndes, efter at nærværende Mæglingsforslag er vedtaget.

Det udstedte Lockoutvarsel tages tilbage.

København, den 26. Marts 1931.

K. RIIS-HANSEN

Svar paa nærværende Mæglingsforslag afgives Tirsdag den 7. April 1931 Kl. 12 Middag under Adresse: Forligsinstitutionen, Kongens Nytorv 5.

**A/S De Danske Sukkerfabrikker – Det lollandske
Arbejdsmandsforbund.**

Den mellem A/S De Danske Sukkerfabrikker og Det lollandske Arbejdsmandsforbund bestaaende Overenskomst fornyes paa et Aar fra dens Udløbstid at regne med følgende Ændring:
Samtlige Akkordsatser nedsættes med 5 pCt.

Ovenstaaende Bestemmelser træder i Kraft fra og med den Lønningsuge, der paabegyndes, efter at nærværende Mæglingsforslag er vedtaget.

Det udstedte Lockout^s og Strejkevarsel tages tilbage.

København, den 26. Marts 1931.

K. RIIS-HANSEN

Svar paa nærværende Mæglingsforslag afgives Tirsdag den 7. April 1931 Kl. 12 Middag under Adressen: Forligsinstitutionen, Kongens Nytorv 5.

**Jern- og Metalindustriens Sammenslutning — Skibstømrernes
Fagforening i København.**

Den mellem Jern- og Metalindustriens Sammenslutning og Skibstømrernes Fagforening i København bestaaende Overenskomst fornyes paa et Aar fra dens Udløbstid at regne med de Ændringer, hvorom der før og under Forhandlingerne hos Forligsmanden er opnaaet Enighed mellem Parterne samt med følgende Ændringer:

- 1) Der indføres Sommerferieordning i Lighed med den Ordning, der bliver gældende for Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark.
- 2) Timelønninger og Timelønsbetalinger (incl. Akkordafsavns- tillæg) samt Fortjenester ved Procent-Akkord nedsættes, bortset fra Baadebyggerier og mindre Træskibsværfter, hvor Lønningerne forbliver uforandrede, saaledes:
for Lønninger paa over 110 Øre til og med 150 Øre med 3 pCt., dog ikke til under 110 Øre,
for Lønninger paa over 150 Øre med 6 pCt., dog ikke til under 146 Øre.
- 3) Samtlige Prislister og dermed ligestillede faste Akkordpriser og Bonusordninger nedsættes med 6 pCt.
- 4) Den nugældende Bestemmelse om Regulering af Lønningerne efter Pristallet bortfalder.

Uenighed om Forstaaelsen af nærværende Mæglingsforslag afgøres med bindende Virkning af et Nævn, bestaaende af en Repræsentant for hver Hovedorganisation med Forligsmanden som Opmand.

Det udstedte Lockoutvarsel tages tilbage.

Ovenstaaende Bestemmelser træder i Kraft fra og med den Lønningsuge, der paabegyndes efter at nærværende Mæglingsforslag er vedtaget.

København, den 26. Marts 1931.

K. RIIS-HANSEN

Svar paa nærværende Mæglingsforslag afgives Tirsdag den 7. April 1931 Kl. 12 Middag under Adresse: Forligsinstitutionen, Kongens Nytorv 5.

**Vinduespolerings-Kompagniernes Fællesforening —
Vinduespolerernes Fagforening af 1922**

Den mellem Vinduespolerings-Kompagniernes Fællesforening og Vinduespolerernes Fagforening af 1922 bestaaende Overenskomst fornyes paa et Aar fra dens Udløbstid at regne med følgende Ændringer:

1. Den nugældende Sommerferie paa 3 Dage med Løn forlænges til 6 Dage.
2. De nugældende Ugelønninger ændres til henholdsvis 40, 45 og 54 Kr.
3. Den nugældende Bestemmelse om Regulering af Lønningerne efter Pristallet bortfalder.

Den løbende Strejke hæves.

København, den 26. Marts 1931.

K. RIIS-HANSEN.

Svar paa nærværende Mæglingsforslag afgives den 28. Marts 1931 Kl. 12 Middag under Adresse: Forligsinstitutionen, Kongens Nytorv 5.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA: _____

Ministeri Salasen raportti no 4.

Nõpouhamina.

30/4 1931.

Kööpenhamina, 30 p. huhtikuuta 1931.

No 496

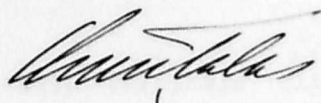
SUOMEN LÄHETYSTÖ		
No 496		
5/5-31	2	LVL
KYSSÄ	UUSI	AKA
5	03	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia täten lähettää
raporttini No 4 - 1931, joka sisältää seuraavaa :

- 1) Työtaistelu (III) sivu 1,
- 2) Altingetin hajoitus " 8.

Vastanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKIMEN,

Helsinki.

7/66 he. 10. 1931		
5/5-31	1	LII
5	3	

Suomen Kööpenhaminassa ja Budapestissa olevan lähettilään raportti No 4 - 1931.

I.

Työtaistelu. (III).

Uhkaavan työtaistelun aiheuttama jännitys laukesi eilen. Kuten sähkösanomastani No 22 samalta päivältä jo on käynyt selville saatiin suurtyösulku vältetyksi, työsulku kohdistui ainoastaan jalkinetyöläisiin.

Kuten viime raportissani mainitsin oli ammattikuntain yleinen edustajakokous kutsuttu koolle t.k:n 12 päiväksi. ja työnantajat puolestaan olivat suostuneet lykäämään työsulun alkamisen huhtikuun 20 päivään. Yleiskokous, jossa oli saapuvilla yli 600 edustajaa edustuen noin 240.000 työläistä, hyväksyi 191.395 äänellä 46.554 ääntä vastaan lausunnon, jossa kehoitettiin niitä ammattikuntia, jotka eivät olleet hyväksyneet valitsemiehen ehdotusta ottamaan kysymyksen uudestaan har-

kittavaksi samalla kuin kokous lausui sen käsityksen, että välitysmiehen ehdotus olisi hyväksyttävä. Kun tämä päätös tuli tunnetuksi, esitti sanomalehdistö poikkeuksetta sen käsityksen että yksityiset ammattikunnat kysymystä uudestaan käsitellessänsä hyväksyisivät välitysmiehen ehdotuksen.

Niin ei kuitenkaan käynyt. Jalkinetyöntekijät, joitten leiskuudessa kommunisteilla on ollut erittäin suuri vaikutus, pysyivät hylkäävässä päätöksessään. On tunnettu että useat heidän omat luottamusmiehensäkin tekivät parhaana päätöksen muuttamiseksi, mutta turhaan. Kun näin ollen välitysmiehen ehdotus ei ollut saavuttanut kaikkien ammattikuntien hyväksymistä, olivat työnantajat oikeutetut julistamaan työsulun. Vallan yleisesti katsottiin kuitenkin mahdottomaksi, että Tanska syöstäisiin mitä laajakantoisimpaan työtaisteluun sen johdosta, että yhdessä ammattikunnassa oli parin sadan äänen enemmistöllä sovintoehdotus hyljätty.

Mutta toiselta puolen näytti siltä, että työnantajilla ei ollut mitään muuta mahdollisuutta kuin yleisen työsulun julistaminen. Ja niinpä työnantaja-

yhdistys vielä maanantaina antoi ilmoituksen että yleinen työsulku alkaa tiistai-iltana, jollei sitä ennen toisin ilmoiteta. Tilanne oli niin ollen tiistaina aamupäivällä vallan äärimmäisen jännittynyt. Kuvavata tilanteelle on että pörsissäkin osakkeitten tarjonta lykättiin noin puoleksi tunniksi eteenpäin, jotta saataisiin lopullinen tieto, syntyykö suuri työtaistelu vai eikö.

Rauhallisen ratkaisun teki mahdolliseksi jalkineteollisuuden työnantajain menettely. He ilmoittivat näet työnantajayhdistykselle, että he tosin ovat tyydytyksellä ja kiitollisuudella havainneet, kuinka hyvä yhteisymmärrys työnantajain kesken on ollut, kun kaikki työnantajat ovat valmiit julistamaan yleisen työsulun, vaikkakin vaan jalkinetyöntekijät ovat välitysehdotuksen hyljänneet, mutta että he eivät voi, katsoen koko yhteiskunnan etuun ja niihin suuriin tappioihin, jotka yleinen työtaistelu tuottaisi kaikille työnantajille, ottaa vastuulleen että heidän ammatissaan yksin enää vallitseva erimielisyys työnantajain ja työntekijäin kesken johtaisi yleiseen työtaisteluun.. Tämän johdosta

jalkineteollisuuden työnantajat pyysivät että työnsulku rajoitettaisiin heidän ammattiaan koskemaan.

Tämän mukaisesti julistettiin työnsulku koskemaan yksinomaan jalkinetyöläisiä. Työnsulku kohdistuu 52 tehtaaseen, joista 38 on Kööpenhaminassa ja 14 muualla. Työnsulun alaisissa tehtaissa työsketeli noin 1900 henkilöä.

Yleisen työnsulun välttymisen teki mahdolliseksi myöskin se seikka, että muut ammattikunnat ovat sitoutuneet olemaan välittömästi tahi välillisesti tukematta jalkinetyöläisiä, kun sensijaan työnantajat luonnollisesti saavat tukea työnantajilta muillakin aloilla. Ennustetaan senvuoksi että jalkinetyöntekijät ovat pakoitettut tapumaan 2 - 3 viikossa, koska heidän omat varansa noin 300.000 kr. siihen mennessä ovat loppuneet. Niin tuskin sentään käynee. Se itsepäisyys, jolla he vastustivat sovinnon tekoa, viittaa siihen, että heillä on toivo saada apua ulkomailta. Ja kun, kuten jo olen maininnut, kommunisteilla on suuri vaikutus tässä ammattikunnassa, on varsin todenmukaista että he tulevat saamaan apua bolshevikeilta.

Tämän asian yhteydessä on muuten meidän vanha ystävämme Lyngsie, joka Suomen satamatyöläisten lakon aikana ei missään nähnyt bolshevikien kättä, oppinut selvästi näkemään bolshevikien taholta uhkaavan vaaran. "Berlingske Tidende"lle myöntämässään haastattelussaan lausui hra Lyngsie ilonsa siitä, että suuri työtaistelu saatiin estetyksi lisäten, että jos olisi käynyt toisin, niin se olisi merkinnyt että maan tuotanto olisi joutunut kommunismin diktatuurin alaiseksi ja haastattelun lopussa lausui hän toivomuksen että jalkinetyöläiset pian oppisivat näkemään miten kommunistiset provokaattorit ovat hyväksensä käyttäneet heidän kokemattomuuttansa.

Jotkut merkit viittavat siihen, että jalkinetyöntekijäin keskuudessa alettaisiin käsittää että heidät on johdettu harhaan. Toissa päivänä tapahtui näet Kööpenhaminan jalkinetyöntekijäin ammattikunnassa puheenjohtajan vaali. Kommunistit, jotka, kuten olen esittänyt, olivat aikaansaaneet ammattikunnan kielteisen kannan välitysmiehen ehdotukseen nähden, yrittivät kiivan agitation avulla saada nykyisen puheenjohtajan Rasmus

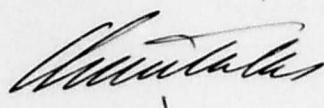
Tämän asiain yhteydessä on muuten meidän vanha ystävämme Lyngsie, joka Suomen satamatyöläisten lakon aikana ei missään nähnyt bolshevikien kättä, oppinut selvästi näkemään bolshevikien taholta uhkaavan vaaran. "Berlingske Tidende"lle myöntämässään haastattelussaan lausui hra Lyngsie ilonsa siitä, että suuri työtaistelu saatiin estetyksi lisäten, että jos olisi käynyt toisin, niin se olisi merkinnyt että maan tuotanto olisi joutunut kommunismin diktatuurin alaiseksi ja haastattelun lopussa lausui hän toivomuksen että jalkinetyöläiset pian oppisivat näkemään miten kommunistiset provokaattorit ovat hyväksensä käyttäneet heidän kokemattomuuttansa.

Jotkut merkit viittavat siihen, että jalkinetyöntekijäin keskuudessa alettaisiin käsittää että heidät on johdettu harhaan. Toissa päivänä tapahtui näet Kööpenhaminan jalkinetyöntekijäin ammattikunnassa puheenjohtajan vaali. Kommunistit, jotka, kuten olen esittänyt, olivat aikaansaaneet ammattikunnan kielteisen kannan välitysmiehen ehdotukseen nähden, yrittivät kiivan agitation avulla saada nykyisen puheenjohtajan Rasmus

Larsen'in, joka oli välitysehdotusta puoltanut, syrjäytetyksi ja tilalle valituksi kommunisti Albert Petersen'in. Tulos oli kuitenkin että Larsen edelleen valittiin noin 100 äänen enemmistöllä.

Suuren työtaistelun uhka on päättynyt työnantajain jokseenkin täydelliseen voittoon. Vaikkakin, kuten edellisessä raportissani huomautin, työpalkkoja on varsin vähäisest' alennettu, ilmoitetaan tämän vähennyksen työnantajille kuitenkin merkitsevän 5 miljoonaa kruunua vuodessa.

Kööpenhamina, huhtikuun 29 päivänä 1931.

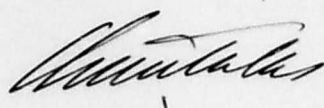
Lisäys huhtikuun 30 päivänä.

Ulkonaisesti kaupunki on rauhallinen, mutta ilmeistä on että kommunistit koettavat käyttää jalkine-työntekijöitä kohdannutta sulkua hyväksensä häiritäksensä työrauhaa. Niinpä ilmoitetaan että eilen on

Larsen'in, joka oli välitysehdotusta puoltanut, syrjäytetyksi ja tilalle valituksi kommunisti Albert Petersen'in. Tulos oli kuitenkin että Larsen edelleen valittiin noin 100 äänen enemmistöllä.

Suuren työtaistelun uhka on päättynyt työnantajain jokseenkin täydelliseen voittoon. Vaikkakin, kuten edellisessä raportissani huomautin, työpalkkoja on varsin vähäisesti alennettu, ilmoitetaan tämän vähennyksen työnantajille kuitenkin merkitsevän 5 miljoonaa kruunua vuodessa.

Kööpenhamina, huhtikuun 29 päivänä 1931.

Lisäys huhtikuun 30 päivänä.

Ulkonaisesti kaupunki on rauhallinen, mutta ilmeistä on että kommunistit koettavat käyttää jalkine-työntekijöitä kohdannutta sulkua hyväksensä häiritäksensä työrauhaa. Niinpä ilmoitetaan että eilen on

Burmeister & Wain'in työmiehille jaettu kehoituksia ryhtymään lakkoon, koska tämän tehtaan työväestön enemmistö oli hyljännyt välitysmiehen ehdotuksen. Myöskin maaseutukaupungeissa näyttävät kommunistit olevan vilkkaassa toiminnassa. Esbjerg'istä ilmoitetaan että seppien ja konetyöntekijäin ammattikunta, joka on kommunistien johtama, on kokouksessaan pannut vastalauseen välitysehdotuksen hyväksymistä vastaan ja päättänyt avustaa jalkinetyöntekijöitä. Samalla päätettiin työkennellä siihen suuntaan että seppien ja konetyöntekijäin ammattikunta eroaisi ammattikuntain liitosta (De samvirkende Fagforbund).

Suomen Kööpenhaminassa ja Budapestissa olevan
lähettilään raportti No 4 - 1931.

II.

Altinget'in hajoitus.

Islannissa on syntynyt ristiriita hallituksen ja Altingetin välillä, joka aluksi näytti saavan verrattain vakavan käänteeseen. Altingetissa on edustettuna kolme puoluetta, edistyspuolue, nykyinen hallituspuolue, 20 edustajaa, itsenäisyyspuolue 17 edustajaa ja sosialistit 5 edustajaa. Kun itsenäisyyspuolue lähinnä on katsottava vanhoilliseksi puolueeksi, on nykyinen Thorhallssonin hallitus voinut pysyä pysyissä sen kautta että vastustuspuolueet eivät voineet keskenään yhtyä. Nyt sattui kuitenkin että sosialistit olivatkin päättäneet kannattaa itsenäisyyspuolueen aikomaa epäluottamuslausetta, joten hallitus olisi kaatunut. Ponteva pääministeri ei kuitenkaan ollut halukas luovuttamaan hallitusvaltaa toisiin kä-

siin; hän sähkötti kuninkaalle ja ehdotti että eduskunta hajoitettaisiin. Kuningas suostuikin tähän ja samana päivänä, jolloin hallituksen piti saada epäluottamuslause, pyysikin pääministeri ensimmäisenä puheenvuoron ja ilmoitti lyhyesti että Altinget oli hajoitettu ja että uudet vaalit toimitetaan kesäkuussa. Tämä ilmoitus herätti myrskyn, väitettiin että hajoitus oli laiton, koska Alting ei vielä ollut käsitellyt valtion tulo- ja menoarviota loppuun. Toimeenpantiin suuria mielenosoituksia ja kaduilla huudettiin: "Alas kuningas" ja "Eläköön tasavalta!" Myöskin Tanskan lähetystalon ulkopuolella toimeenpantiin mielenosoituksia. Hetkeksi näyttikin siltä että Islannissa toimeenpantaisiin vallankumous, mutta nyttemmin ovat mielet jo lauhtuneet ja itsenäisyyspuolue on ilmoittanut tosin menevänsä vaaleihin vaatien että Islannista tulee tasavalta, mutta aikovansa tämän vaatimuksensa toteuttaa laillisin keinoin.

Tätä tietoa on täällä tervehditty ilolla. Sillä vaikkakaan Tanskassa annetaan suhteellisesti pieni arvo Tanskan liitolle Islannin kanssa, niin olisi

taalla kuitenkin katsottu loukkaukseksi sekä maata että erittäinkin kuningasta kohtaan, jos Islanti valtakumoustieta olisi julistautunut itsenäiseksi tasavallaksi.

Mutta jos toiselta puolen Islanti tahtoo muuttua tasavallaksi täysin laillisin keinoin, niin muutoksen aikaansaanti ei voi tapahtua vallan lähimmässä tulevaisuudessa. Tanskan ja Islannin välisessä liittosopimuksessa vuodelta 1918 tunnusti Tanskan Islannin suvereeniteetin sillä rajoituksella kuitenkin että Tanskan kuningas on myöskin Islannin kuningas ja että Tanska ulkopoliittisesti edustaa Islantia. Tämän liittosopimuksen on Islanti oikeutettu irtisanomaan 25 vuoden kuluttua eli siis 1943. Mutta tasavallan julistaminen laillisella tavalla edellyttää ennen kaikkea Islannin valtiosäännön muuttamista, mikä voidaan saada aikaan ainoastaan siten, että Altingetin hyväksyttyä perustuslakimuutoksen, tulee uusien vaalien jälkeen ehdotus vielä kerran saavuttaa Altingetin hyväksyminen ja sen jälkeen tulee kuninkaan vahvistaa laki. Näin pitkälle kysymys on Islannin sisällinen kysymys ja vahvistaes-

saan lakia toimii kuningas Islannin kuninkaana. Mutta jos muutos aiotaan aikaansaada ennen v. 1943, niin se muuttuu myöskin tanskalaiseksi kysymykseksi, Tanskan kun tulee antaa suostumuksensa liittosopimuksen rikkomiseen. Tätä tosin ei Islannissa aina ole tunnustettu. Islannissa on aikaisemmin väitetty, että jos Islanti päättää hyväksyä tasavallaisen valtiosäännön, niin tämä seikka ei rikkoisi Tanskan ja Islannin välistä liittosopimusta, joka siis siitä huolimatta voisi jäädä voimaan. Tämän tulkinnan torjui kuitenkin vallan jyrkästi Islannin yliopiston professori Einar Arnorsson kirjassaan: "Den folkeretlige Forbindelse mellem Island og Danmark"^{x)}, jossa hän lausuu: "Kongens Afsattelse og Oprettelse af en Republik vilde ikke alene være en Ændring, men en ligefrem Ophævelse af den gældende Tronfølgelov og saaledes det mest eklatante Traktatbrud, som kunde ske."

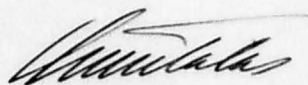
Mutta toiselta puolen ei liene Islannilla myöskään vaikeata saada Tanskan suostumusta liiton täydelliseen purkamiseen. Vallan yleisesti kuulee tällä vaikutusvaltaisissa piireissä sanottavan, että Is-

x) Tanskalainen käännös, pain. 1926, sivu 19 j.s.

lannin ja Tanskan välinen liitto ei tuo Tanskalle mitään hyötyä, vaan kylläkin kustannuksia. Myöskin on esille tuotu, että jos liitto purkautuu, niin todennäköisesti Tanskan ja Islannin keskinäiset suhteet tuntuvasti paranisivat. Sitäpaitsi paheksutaan sitä että Tanskan kuningas joutuu ratkaisemaan Islannin sisäisiä riitoja ja siten herättämään vihaa itseään ja välillisesti myöskin Tanskaa kohtaan.

Vaalitaistelu Islannissa muodostunee sangen kiivaksi. Minkä verran puolueitten voimasuhteet muuttuvat on mahdotonta ennustaa.

Kööpenhamina, huhtikuun 30 päivänä 1931.

maasteluun I

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C3.

ASIA:

Ministeri Saloan raportti no 5.

Neuvottelut.

18/7-31.

Köpenhamina, heinäkuun 18 p. 1931.

No 730

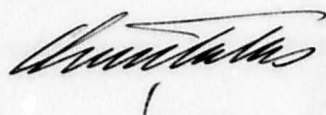
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12/67 h. 10 31		
23/9.31	2	LE
FINL.	OSASTO	ASIA
5	03	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää
raporttini No 5 - 1931, joka sisältää seuraavaa :

1. Maatalouspula , siv. 1,
2. Kenraali Walleniuksen asia " 9.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki .

ULKOASIAMINISTERIÖ		
12168/2. D. 19 31		
23/9-31	2	LIK.
5	C3	ASIA

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään
raportti No 5 - 1931.

I.

Maatalouspula.

Syyt, jotka ovat Tanskassakin aiheuttaneet maatalouspulan, ovat suurin piirtein samat kuin Suomessakin, joten ei liene syytä niitä lähemmin selostaa. Huomautettakoon kuitenkin että pula Tanskassa ei kuitenkaan -- päinvastoin kuin mitä äskettäin eräässä Helsingissä ilmestyvässä sanomalehdessä on väitetty -- yleensä ole saanut samaa vakavuutta kuin Suomessa, johtuen tämä tietysti etupäässä siitä, että varallisuus täällä on suurempi, joten maanviljelijäin velka-
taakka ei ole niin rasittava kuin Suomessa. Lieventävästi pulaan on varsin tuntuvasti vaikuttanut myöskin täällä vallitseva suhteellisesti alhainen korkokanta. Että kuitenkin Tanskassakin maatalouspula alkaa

saada uhkaavan luonteen selviää paitsi muusta m.m. mautilojen pakkohuutokauppojen kasvavasta lukumäärästä, kuten seuraavasta luettelosta näkyy.

Mautilojen pakkohuutokaupat kesäkuusta 1930

heinäkuuhun 1931 :

Kesäkuu 1930	19
heinä " "	24
elo " "	33
syys " "	27
loka " "	22
marras" "	41
joulu " "	45
tammii " 1931	45
helmi " "	64
maalis" "	73
huhti " "	103
touko " "	136
kesä " "	124

Pulan kasvaessa on yhä äänekkämmin ruvettu vaatimaan toimenpiteitä maatalouden tukemiseksi. Tässä suhteessa ansaitsee mainitsemista pulan aiheuttama liike, joka on saanut kansanomaisen nimityksen "Randers-Bevægelsen" johtuen nimitys siitä, että liike sai alkunsa Randers Amtissa. Liikkeen, jonka virallisena nimenä on "Landbrugernes Sammenslutning", perustajana on

tilanomistaja Knud Bach. Liike ajoi aluksi aivan paikallisia tarkoituksia tahtoen pakoittaa niitä, joilta maanviljelijät ostivat tarpeitaan sekä niitä, joitten palveluksia maanviljelijät muuten tarvitsevat, kuten seppiä, eläinlääkäreitä y.m., myöskin alentamaan hintojaan, koska maanviljelystuotteitten hinnat olivat niin suuressa määrin laskeneet.

Mutta pian tämä ahdas ohjelma ei enää liikkeen edustajia tyydyttänyt. Mitään varsinaista ohjelmaa ei liikkeelle ainakaan vielä ole laadittu. Se tahtoo toimia kokonaan valtiollisten puolueitten ulkopuolella ja tuomitsee ankarasti kaiken puoluepolitiikan. Liikkeen johtavana ajatuksena on että maanviljelyksen harjoittajainkin tulee liittyä lujasti yhteen muodostaen tavallaan jonkinlaisia työmiesten ammattiyhdistyksiä vastaavia yhdistyksiä. Liikkeen kannatajat huomauttavat että yleensä kaikki samalla alalla työskentelevät, niin työnantajat kuin työmiehetkin, ovat liittyneet yhteen etujaan puolustaaksensa. Ainoat, jotka sitä eivät ole tehneet, ovat maanviljelijät, jotka siten joutuvat hajallisina taistelemaan voimakkaita taloudellisia yhdistyksiä vastaan.

Joku aika sitten piti liikkeen kannattajat kokouksen Aarhus'issa ja oli kokoukseen saapunut 1200 henkilöä. Koko liikkeeseen kuuluu nyt jo hyvän joukon yli 50.000 jäsentä, mutta liikkeen johto uskoo että jäsenmäärä aivan piakkoin kohoaa 150.000.

Aarhusin kokous päätti lähettää hallitukselle avoimen kirjeen, jossa vaadittiin toimenpiteitä maatalouden auttamiseksi ja etupäässä maatalouden verokuorman lieventämistä sekä moratorion määräämistä maanviljelijöille niin velkain korkoihin kuin lyhennyksiinkin nähden. Kirjeen sävy on sangen uhkaava. Eikä ole kestänytkaan kauan, ennenkuin on yritetty panna uhkaukset toimeen. Liikkeen puolesta on vaadittu että, milloin talo myydään pakkohuutokaupalla, tulee ostajan ottaa talon entinen omistaja talon hoitajaksi ja jos ostaja ei siihen suostu, niin liikkeen vaatimuksesta kieltäytyvät palkkakunnan osuusmeijerit ottamasta vastaan talon tuottamaa maitoa, toisin sanoen talo julistetaan sulkuun.

Yksi tällainen tapaus onkin jo sattunut. Handelsbanken oli saamistensa turvaamiseksi pakkohuuto-

kaupalla ostanut erään talon Løjt'issa ja kun pankki ei suostunut pitämään entistä omistajaa tilan hoitajana, ovat paikkakunnan osuusmeijerit kieltäytyneet vastaanottamasta maitoa talosta. Tämän tapauksen johdosta kirjoittaa Social-Demokraten hyvin pistelämän kirjoituksen, jossa se vertaa maanviljelijäin menettelyä ammattiyhdistysten menettelyyn, milloin viimeksimainitut julistavat työnantajan, joka on eroittanut ammattiyhdistykseen kuuluvan työmiehen, sulkuun.

Toistaiseksi hallitus ei ole suoranaisesti ryhtynyt toimenpiteisiin maatalouspulan lieventämiseksi ja johtuu tämä todennäköisesti siitä, että hallitus, jos saa katsoa ulkoasiainministeri Munchin alempana selostetun esitelmän esilletuovan hallituksen kannan, ei ole katsonut pulaa aivan vakavaksi. Osittain edellämainittu Randers'in liike osittain se maan porvarillisessa sanomalehdistössä esitetty aivan yleinen vaatimus, että hallituksen tulee tulla maanviljelyksen avuksi, näkyy lopultakin pakottaneen hallituksen toimimaan.

Tämän kuun 21 päivänä alkavatkin hallituksen ja maanviljelyksen edustajain välillä neuvottelut siitä,

mitä valtiovallan taholta voitaisiin puheenalaisessa suhteessa tehdä.

Näitten neuvottelujen valmistamiseksi kokoontuivat t.k:n 17 päivänä Kööpenhaminassa Själlannin Husmandien yhdistysten edustajat. Saapuville oli tullut 550 edustajaa, mikä jo osoittaa pulan vakavuutta. Tässä kokouksessa piti ulkoasiainministeri esitelmän, johon edellä viittasin. Lienee syytä esittää pääkohdat ministerin ajatuksista. Ministeri huomautti aluksi, että Tanskan kauppataase on normaali, joten siis maatalouden pula ei johdu Tanskan suhteesta ulkomaihin. Työttömyys ei liioin ole paljoakaan suurempi kuin vuotta aikaisemmin ja kaupunkien työväestön aineellinen tila on tyydyttävä. Pula on kohdistunut ainoastaan maatalouteen ja siitä johtuu että se osa yhteiskuntaa, joka ei osallistu maanviljelykseen, hyötyy pulasta. Näin on etupäässä laita niitten, joilla on suuri yksityisomaisuus ja suuret tulot. Mitään taikatemppua pulan poistamiseksi ei ole. Koron yleinen alentaminen olisi tietysti hyvin hyödyllistä, mutta rahalaitokset noudattavat samaa menettelyä kuin yleensä kaikkikin, ne tahtovat näet pitää kiinni

omastansa niin kauan kuin voivat. Inflatio, kruunun arvon alentaminen ei voi tulla kysymykseen. Tullimuu-
tosten avulla ei myöskään voi parannusta aikaansaada
eikä vientipalkkioiden määräämisestä voi olla puhetta-
kaan. Ei myöskään tule ajatella sianlihan tuotannon ra-
joittamista. Siitä vaan seuraisi markkinain menettäminen,
koska sianlihaa tuotetaan muissakin maissa.

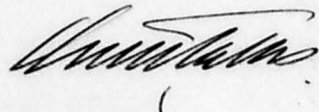
Parannuskeinot, jotka ministeri osotti, olivat
vallan ylimalkaiset. On pyrittävä tuotantokustannusten
ja koron alentamiseen sekä sosiaalisten rasitusten tasai-
sempaan jakoon. Olisi myöskin suotavaa, että lainananta-
jat vapaaehtoisesti suostuisivat siirtämään lainojen ly-
hennysmaksut toistaiseksi. Ministeri myönsi kuitenkin
että erälle maanviljelijöille, jotka eivät jaksa pulaa
kestää, on amettava suoranainenkin apu, mutta miten
tämän tulisi tapahtua, siitä olisi hallituksen ja maan-
viljelyksen edustajain kokouksessa päätettävä.

Puheensa lopussa ministeri lohdutti läsnäolevia
sillä, että maatalouspula ei koskaan voi tulla pitkä-
aikaiseksi ja että Tanskan maataloudessa ensinnä huoma-
taan pulan poistuminen, koska Tanskan maatalous on kor-

keinain kehittynyt.

Tapautuneessa keskustelussa ei yleensä esille tuotu mitään mainitsemisen arvoista. Mainittakoon kuitenkin että eräs edustaja väitti ettei pula ole lähimainkaan niin suuri kuin huudetaan. Myöskin maatalousministeri Bording antoi lausunnon, jonka pääasiallisena sisällyksenä oli että pula toistaiseksi on kohdistunut vain niihin maanviljelijöihin, joitten talot ovat liian korkealle kiinnitetyt.

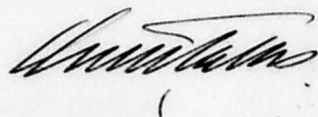
Kööpenhaminassa, heinäkuun 18 päivänä 1931.

keimmin kehittynyt.

Taphtuneessa keskustelussa ei yleensä esille tuotu mitään mainitsemisen arvoista. Mainittakoon kuitenkin että eräs edustaja väitti ettei pula ole lähimainkaan niin suuri kuin huudetaan. Myöskin maatalousministeri Bording antoi lausunnon, jonka pääasiallisena sisällöksenä oli että pula toistaiseksi on kohdistunut vain niihin maanviljelijöihin, joitten talot ovat liian korkealle kiinnitetyt.

Kööpenhaminassa, heinäkuun 18 päivänä 1931.

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään
raportti No 5 - 1931.

II.

Kenraali Walleniuksen asia.

Korkeimman oikeuden vapautta-
va tuomio kenraali Walleniuksen asiassa on luonnolli-
sesti täällä herättänyt suurta huomiota ja myöntää
täytyy että verrattain yleisesti katsotaan että kor-
kein oikeus ei olisi seurannut yksinomaan oikeudelli-
sia näkökohtia. Sanomalehdistö on kuitenkin yleensä
asiaan suhtautunut vallan rauhallisesti. Poikkeuksen
on toistaiseksi tehnyt vain Social-Demokraten, jonka
eilisessä numerossa on asiasta tällekin lehdelle har-
vinaisen kiiwas kirjoitus, joka oheenliitetään.

Kun kirjoitus sisältää mitä tärkeimpiä syy-
töksiä Suomen korkeinta oikeutta vastaan katsoin asiak-
seni käydä siitä valittamassa ulkoasiainministerille
ja pyysin siis eilen puheillepääsyä. Keskustelumme kävi
jokseenkin seuraavaan tapaan.

Aloitin sanomalla, että saman päivän Social-Demokraten sisältää Suomen korkeinta oikeutta kohtaan sellaisia syytöksiä, etten ole katsonut voivani olla kiinnittämättä ulkoasiainministerin huomiota niihin. Kuten olin arvanut, vastasi ministeri, ettei hän vielä ole ehtinyt kirjoitukseen tutustua. Olin siis kirjoituksen taskustani ja luin ministerille ne kohdat, jotka olen tähän liitettyssä kappaleessa alleviivannut, huomattaen että, paitsi sitä että kirjoituksen kokosävy on sellainen, jota ei odottaisi hallituksen hänenkamattajalta valtiota kohtaan, joka on niin läheisissä ystävällisissä suhteissa Tanskaan kuin Suomi, niin alleviivaamiini kohtiin lisäksi sisältyy syytös siitä, että Suomen korkein oikeus tuomioita langettaessa ottaisi huomioon muita näkökohtia kuin oikeuden vaatimuksia, mikä on mitä tärkein loukkaus tuomioistuinta kohtaan.

Ulkoasiainministeri vastasi tähän että hän, tahtomattamillään tavoin kirjoitusta puolustaa, kuitenkin ei voi olla huomauttamatta että korkeimman oikeuden tuomio on ollut omiansa hämmästyttä herättämään ja kysyi enkö minä myönnä sitä. Vastasin että tuomion Tanskassa herättämä

hämähästyks varmaankin etupäässä johtuu siitä yksipuolista ja määrättyyn tarkoitukseen tähtävistä tavasta, jolla eräät tanskalaiset sanomalehdet aikoinaan oikeudenkäyntiä selostivat ja että rikoksia koskevissa oikeusjutuissa ei suinkaan ole harvinaista, että eri oikeusasteet saattavat tulla päinvastaiseen tulokseen, mitä viime kuukausien oikeusjutut Tanskassakin osoittavat.

Edellen huomautin, että mitään tuomiota yleensä ei voi arvostella eikä pitää sitä hämmästyttävänä, ennenkuin tuntee asianomaisen tuomion perusteluja ja, vaikkakin Social-Demokratin kirjoituksessa sanotaan että korkeimman oikeuden päätöksen perustelu on "saa spinkel et det narmer sig det komiske", niin minulla on syytä uskoa, ettei kirjoittaja ole ollut tilaisuudessa tuomion perusteluun edes tutustumaankaan.

Ulkoasiainministeri luki tämän jälkeen kirjoituksen vielä kerran ja tämän tehty^{hän/}nsä myönsi, että minulla on ollut täysi aihe käyntiini sekä että hän tulee asiasta toimitukselle huomauttamaan, mutta että hallituksella ei ole mitään vaikutusvaltaa sanomalehdistöön, joka on täysin riippumaton. Lausuin tämän johdosta, että

Social-Demokraten'han on hallituksen äänenkannattaja , joten on ihmeteltävää ettei hallituksella ole siihen vaikutusvaltaa, lisäen että ainakin meillä sosialidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattaja tuntuvasti muutti kirjoitustapansa socialidemokraattien ollessa hallituspuolueena.

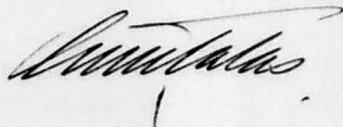
Keskustelun kuluessa ministeri vielä huomautti että aikaisemmin tällaiset yhtykset tanskalaisla tuomioistuimia kohtaan socialidemokraattisessa sanomalehdistössä eivät olleet tavattomia, mutta että nyttemmin niistä on luovuttu. Sanoin tämän johdosta valittavani ettei socialidemokraattisissa piireissä tunneta Suomen oloja niin paljon että tiedettäisiin että Suomessa , kuten muissakin Pohjoismaissa, tuomioistuimet ovat täysin riippumattomat ja ettei hallituksella edes ole halukaan yrittää niihin vaikuttaa.

Ministerin vielä pari kertaa uudistettua että hän katsoo minulla olleen täysi aihe käyntiini ja että hän puhuu asiasta asianomaisille, poistuin.

Käsitykseni keskustelustamme oli se että ministeri Munch aivan mielellään näki että Social-Demokraten

vaikkapa jonkun verran räikeälläkin tavalla toi esille tyytymättömyyden Suomen korkeimman oikeuden tuomion johdosta, mutta että hän oli pahoillaan siitä, että kirjoitus oli kirjoitettu niin taitamattomasti, että se antoi minulle aiheen valitteluun, joka hänen oli myönnettävä oikeaksi. Uskon sentähden, ettei hän aivan ankarasti tule moittimaan kirjoittajaa kirjoituksen sävystä, vaan ainoastaan kehoittamaan häntä toisten kirjoittamaan taitavammin.

Kööpenhamina, heinäkuun 17 päivänä 1931.

Volds-Genera- lens Frifindelse.

FORNYLIG BRAGTE VI ET Interview med vor finske Partifælle den tidligere Statsminister *Tanner*, der udtalte, at det var mod normale Tider igen i Finland.

Desværre synes Frifindelsesdommen over General *Wallenius* at tyde paa, at den finske Reaktion igen rejser Hovedet. I hvert Fald er den finske Højesterets Dom et Slag i Ansigtet paa Frisind og Retfærdighed. Det var General *Wallenius*, der med sin Autoritet stod bag den skandaløse Bortførelse i Efteraaret af den i hele Finland saa højagtede tidligere Præsident *Ståhlberg*. Det vil erindres, at denne Bortførelse med et Slag svækkede Lappomændene saa alvorligt, at Bevægelsen stagnerede.

Saalænge det var Socialdemokrater, der blev udsat for Drab, Voldshandlinger eller Bortførelser fra de brutale Lappomænds Side, saalænge reagerede man ikke i Bourgeoisiet eller Mellemlassen. Bortførelsen af *Ståhlberg* aabnede Øjnene paa mange, der før havde ladet Lappbevægelsen gribe om sig,

uden at de vilde indse, hvilken Galskab og hvilken Søndertrampen af Kultur Lappbevægelsen var. Dette var dog for galt, nu skulde det have en Ende. General *Wallenius* og hans Fæller blev arresterede, og Hovretten idømte dem Tugthusstraf.

Lappomændene har hele Tiden energisk krævet Voldsmændenes Frigivelse, og Højesteret har nu delvis imødekommet Kravet. I hvert Fald har Højesteret nu fuldstændig frifundet den fornemste i det smukke Forbund, nemlig General *Vallenius*, og Dommene for de andres Vedkommende er stærkt formildet.

For Arbejderbevægelsen maa denne Dom føles som en kynisk Klassedom. Hovrettens Bedømmelse skydes fuldstændig til Side, og med en Begrundelse saa spinkel, at det nærmer sig det komiske, frifindes Volds-Generalen.

Denne Dom synes at tyde paa, at vore finske Partifæller endnu skal møde Vilkaarlighed og Overgreb, og at den sorte Reaktion stadig har Haab om at komme til at spille en betydende Rolle i de tusind Søers Land.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Ministeriötilaan raportti no 6.

Köpenhamina.

23/7-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

Köpenhamina, heinäkuun 23 p. 1931.

No 738

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13 / 67 Pal W. 1931		
25/7-31	NO -	W. -
FINNÄ	OLASTO	ACIA
5	C3	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia tämän ohella lähettää raporttini No 6 - 1931, joka sisältää seuraavaa:

- J. 1. Grönlamin kysymys siv. 1,
J. L. 2. Työtaistelu IV " 17.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

ULKOASIAIN		
No 13167 Pal. 31		
25/7-31	2	-
KVHMA	OPPIO	ADIA
7		

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään
raportti No 6 - 1931.

I.

Grönlannin kysymys.

Vaikkakin Grönlannin kysymys tällä haavaa on polttavin ulkopoliittinen kysymys Tanskassa, en ole siitä aikaisemmin kirjoittanut, koska olen havainnut että suomalaiset sanomalehdet ovat antaneet kysymyksen kehityksestä aivan seikkaperäiset tiedot. Seuraavassa en sentähden tahdokkaan tehdä itse tapahtumista selkoa, vaan ainoastaan tehdä selkoa niistä perusteista, jotka Tanska ja Norja esittävät vastakaisten käsitystensä tueksi sekä kuvata Grönlannin kysymyksen täällä synnyttämää mielialaa.

Väittelyssä Grönlannin kysymyksessä on toisinaan esille tuotu tapahtumia Grönlannin vanhimmastakin historiasta, minkä vuoksi lienee syytä luoda katsaus siihenkin, vaikkakin siten tulen esittämään muutamia

yleisesti tunnettujakin asioita.

Vanhin Grönlantia koskeva historiallinen tieto on kertomus että islantilainen Gunbjörn Ulf Kragen poika oli yhdeksännen vuosisadan lopussa myrskyn ajamana nähnyt suurten jäävuorten peittämän maan. Noin 100 vuotta myöhemmin nim. vuoden 970 tienohilla talvehti kaksi islantilaista Grönlannissa. Pian sen jälkeen purjehti Erik Punainen, joka katsotaan Grönlannin varsinaiseksi löytäjäksi, etsimään edellä mainitun Gunbjörnin näkemää maata. Hän saapuikin paikkaan, joka nykyään tunnetaan nimellä Julianehaab. Erik löysi merkkejä siitä, että paikka jo aikaisemmin oli ollut ihmisten asuma, nähtävästi kuljeskelevain eskimoitten jätteitä. Oleskeltuaan löytämässään maassa kolme vuotta palasi Erik Islantiin. Löytämälleen maalle antoi hän nimen "Grönländ", siten helpommin saadaksensa maanmiehiään sinne muuttamaan. Hän saavuttikin tarkoituksensa ja v. 986 läksi laivue, johon kuului 25 laivaa, Grönlantiin, mutta vain 14 laivaa pääsi onnellisesti perille. Nämä perustivat n.k. Österbygdenin ja myöhemmin Vesterbygdenin, missä nykyään on "Godthaab" sekä tunkeutuivat nykyistä Upernavikiäkin

hiukan pohjoisempaan. Pääsipa Erik Punaisen poika Leif Onnellinen Amerikan mantereellekin saakka. Näitten Grönlamin asukkaitten kanssa kävi Norja ja varsinkin Bergenin kaupunki vilkastakin kauppaa.

Vuonna 1261 liittyivät grönlantilaiset valtiollisestikin Norjaan luopuen itsenäisyydestänsä. Tämän jälkeen määrättiin, että ainoastaan norjalaisilla laivoilla oli oikeus käydä Grönlannissa. Laivakulku muuttui nyt aivan epäsuunnolliseksi. Moneen vuoteen ei käynyt yhtään laivaa ja 1400-luvun alussa loppui laivayhteys Grönlannin ja Norjan välillä kokonaan. ja vuosien kuluessa kuolivat nämä ensimmäiset grönlantilaiset sukupuuttoon osittain tautien osittain alituisten taistelujen johdosta eskimoitten kanssa.

Kuudennella- ja seitsemännellä /^{toista} vuosisadalla ruvettiin Tanskasta käsin lähettämään laivueita uudestaan etsimään Grönlantia ja näistä on erittäin tärkeänä mainittava Grönlannin retki, jonka Christian IV oli järjestänyt ja jonka johtajina olivat tanskalainen Lindenow ja englantilainen Hall. Näitten onnistui kartoittaa laajoja alueita Länsi-Grönlantia. Tanskalaiset rupesivat käymään kauppaa Grönlannissa asuvain eskimoitten kanssa, mutta myöhemmin tämä kauppa siirtyi hollantilaisten käsiin, josta vielä useat nimet Grönlannissa muistuttavat. Mainittakoon vielä että Tanskan ja Norjan yhteinen kuningas

Frederik III panetti Grönlannin vaakunan, jääkarhun, Tanskan ja Norjan yhteiseen vaakunaan.

Uusi vaihe Grönlannin historiassa alkaa 1700-luvun alussa. Silloin heräsi norjalaisessa pappismiehessä Hans Egede'ssa halu kääntää eskimot kristinuskoon ja suuria vaikeuksia voitettuaan saapui hän vihdoin kuninkas Frederik IV:n ja erään norjalaisen kauppayhtiön tukemana v. 1721 Grönlantiin. Egeden ja hänen poikansa työ oli aivan uraa uurtavata eskimoitten keskuudessa. Yhteys Tanskan ja Norjan kanssa tuli tämän jälkeen kiinteämmäksi ja v. 1774 sai "Den kongelige grønlandske Handel" yksinoikeuden kaupan käyntiin Grönlannissa. Annettiinpa v. 1776 vieläkin voimassa oleva asetus, jossa kauppa Grönlannin kanssa tehtiin valtion yksinoikeudeksi, kuten se vieläkin on. Vaikkakaan siis ei voi väittää että norjalaiset yksin tahi edes pääasiallisestakaan olisivat löytäneet Grönlantia ja työskennelleet sen kalastuksen ja kaupan kehittämiseksi, on kuitenkin myönnettävä, että vanhimpiin aikoihin Grönlanti katsottiin kuuluvan Norjalle, mutta kun Norja v. 1380 yhdistettiin Tanskaan, joutui luonnollisesti myöskin Grönlanti samaan yhteiseen valtakuntaan.

Senjälkeen kävi, kuten edellä on esitetty sekä tanskalaisia että norjalaisia Grönlannissa, mutta sittenkuin kauppa Grönlannin kanssa oli julistettu valtion yksinoikeudeksi, saavuttivat tanskalaiset miltei yksinomaisen vaikutuksen Grönlantiin.

Kun sitten Tanska Kielin rauhassa v. 1814

luovutti Norjan Ruotsille ei luovutukseen sisällynyt Grönlanti. Rauhansopimuksen 4 artiklassa määrätään luovutettavaksi Norjan kuningaskunta siten, että se käsitti "de her opregnede bispedømmer og stifter: Christiansand, Bergen, Aggershuus og Trondhjem med Nordlandene og Finmarken lige indtil Grandsen af det Russiske Rige med alle Indvaanere, Byer, Havne, Fæstninger, Landsbyer og Üer paa alle dette Kongeriges Kyster, saavelsem de tilhørende Besiddelser". Vaikkakin tästä jo aivan ehdottoman varmasti pitäisi selvittää ettei Grönlanti kuulunut luovutettavaan Norjan kuningaskuntaan, niin tämä lisäksi vielä kauppasopimuksessa selvästi lausutaankin. Paitsi että Norjan kuningaskunta positiivisesti määrätään edellämainitulla tavalla lisätään vielä "deri dog ikke indbefattit dets Bilande: Grönländ, Färöerne og Island. Viimeksi mainittujen sanojen joh-

dosta on Norjassa väitetty että ne saatiin rauhansopimukseen petoksen kautta. Tanskan edustaja Bourke olisi näet valehdellut Ruotsin edustajalle Kielissä Wetterstedt'ille, että Grönlanti, Islanti ja Färösaaret eivät koskaan ole kuuluneetkaan Norjaan. Puhumattakaan siitä, että olisi vähemmin luultavaa että Ruotsin edustaja ei olisi ollut riittävästi perillä asiasta, on huomattava että nämä saaret itse rauhansopimuksessa sanotaan olevan Norjan "Biland", joten Bourke sitä vähemmin on voinut erehdyttää Wetterstedt'ia.

Että Tanska ei siis Kielin rauhansopimuksessa luopunut Grönlannista, on mielestäni vällan selvää.

Mutta nyt sanovat norjalaiset etteivät he koskaan ole tunnustaneet Kielin rauhansopimusta itseään sitovaksi. Voidaanko tälle norjalaisten väitteelle jotain arvoa antaa on Grönlannin kysymyksen arvostelemissa verrattain vähäisestä merkityksestä, sillä joka tapauksessa on Norja myöhemmin tunnustanut että Grönlanti kuuluu Tanskalle. Kielin rauhanteon jälkeen käytiin näet Norjan ja Tanskan välillä vuosina 1814-21 neuvotteluja, jotka lopuksi johtivat Stortinget'in päätöksään toukokuun

29 päivältä 1821. Näissä neuvotteluissa oli pääasiallisesti kysymys siitä kuinka suuresta osasta Tanska-Norjan valtiovelasta Norjan tuli ottaa vastataksensa. Että norjalaisilla jo neuvottelujen kestäessä oli se käsitys, että Norja oli luopunut oikeuksistaensa Grönlantiin käyppi monella tavalla esille. M.m. sanotaan Norjan hallituksen esityksessä marraskuun 20 päivältä 1818 "Ved edskillelsen har Danmark Beholdt Norges bilande Island, Grönländ og Färöerne med de staten tilhørende handelsetablissementer" j.n.e. Osittain tämän vuoksi vähennettiin Norjan maksettava osuus yhteisestä valtiovelasta. Kun sitten Stortinget edellä mainitussa päätöksessään hyväksyi Norjan maksettavaksi sovitun osan yhteisestä valtiovelasta, niin sanottiin päätöksissä nimenomaan, että senkautta ovat kaikki vaatimukset kummankin valtakunnan välillä lopullisesti ratkaistut.

Puhtaasti historiallisilla syillä ei mielestäni Norja kykene osoittamaan oikeuttaan Grönlantiin. Historiallinen kehitys osoittaa päinvastoin, että Grönlanti on Tanskan suvereniteetin alainen. Mutta ulottuuko Tanskan suvereniteetti koko Grönlantiin vaiko vaan

määrättyihin osiin ja onko siis joku osa Grönlantia isännätöntä maata? Siinä kysymys jonka vastauksesta Norjan nyt tekemän okkupation oikeutus riippuu.

Norjan taholta on väitetty -- ja tämä väite on mielestäni ainoa, jonka perusteettomuus ei ole aivan selvä -- että joskin Tanskalla on suvereniteetti Grönlantiin, niin se kuitenkin vaan johtaa tämän oikeutensa siitä oikeudesta, mikä Norjalla aikaisemmin oli Grönlantiin eikä Tanskalla siis voi olla suurempaa oikeutta tuohon kaukaiseen saareen kuin mikä Norjalla on ollut. Mutta Norja ei koskaan ollut okkupoerannut Grönlantia kokonaisuudessaan ja Tanska ei myöskään myöhemmin ole sitä tehnyt ja siksi Grönlannilla vielä löytyy suuria alueita, jotka ovat "ingen mands land" ja jotka siis vieläkin voidaan okkupoerata. Näihin kuuluu, sanovat norjalaiset edelleen, se alue, joka nyt on julistettu Norjan suvereniteetin alaiseksi.

Olisi ehkä ollut viisaampaa, jos Norja yksinomaan olisi tällä perusteella koettanut puolustaa okkupatiotaan, sillä vaikkakaan en omasta puolestani tätäkään perustelua hyväksy, myönnän että tässä kysymyksessä

Norjan käsitys helpommin on puolustettavissa.

Norjan taholta väitetään että koska Tanska oli v. 1821 tehokkaasti saattanut valtansa alle vain Länsi-Grönlannin Kapp Farvel'in niemestä pohjoiseen 73 asteeseen, niin muu osa Grönlantia oli "isännätön". Tämän ovat, sanovat norjalaiset edelleen, tanskalaiset itsekin tunnustaneet senkautta, että he ovat myöhemmin itse okkupeeranneet uusia alueita Grönlannilla. Niinpä tanskalainen Graah v. 1829 okkupeerasi osan Grönlannin itärannikkoa antaen sille nimen "Kuningas Frederik VI:n ranta". Samoin tanskalainen Gustav Holm v. 1884 okkupeerasi alueen, jonka hän kutsui "Kuningas Christian IX:n maaksi". Tällaisia esimerkkejä luettelevat norjalaiset useampia. Jos koko Grönlantia olisi kuulunut Tanskalle, niin tällaiset okkupatiot olisivat olleet tarkoituksettomat. Edelleen huomauttavat norjalaiset että Tanskassa suoranaisestikin on tunnustettu, ettei koko Grönlanti kuulu Tanskalle. Niinpä Tanskan valtiopäiväin mietinnössä vuodelta 1916, jossa käsitellään Länsi-Intian saarten myyntiä, on tunnetun Grönlant-tutkijan J.P. Koch'in vastalause, jossa hän lausuu: "Den største Del af Grönlant er herreløst Gods. Jeg synes, hele Landet burde være dansk."

Näihin norjalaisiin väitteisiin vastaavat tanskalaiset seuraavalla tavalla. Katsomatta siihen kuinka suuri osa Grönlantia oli tosiallisesti saatettu Tanskan vallan alaisuuteen käsitti Tanskan suvereniteetti koko Grönlannin ja ^{he} vetoavat tässä Kanadan esimerkkiin. Viimeksi mainittu maa joutui v. 1763 Englannin vallan alaisuuteen. Ja vaikkakin silloin vielä vain aivan vähäiset osat maasta olivat tunnetut ja asutut, on aina pidetty selvänä että koko Kanada joutui Englannille. Samoin ovat kansainvälisen oikeuden tutkijat käsitelleet Grönlantiakin kokonaisuutena eivätkä siinä erottaneet mihin alueihin Tanskalla on suvereniteetti ja mitkä osat vieläkin olisivat res nullius. Aikaisemmin, jolloin luultiin että Grönlanti oli niemimaa, oli tosin epäselvyyttä olemassa, ^{siitä} missä Grönlannin pohjoinen raja oli vedettävä. Nytkin on tämäkin epäselvyys poistettu, kun tiedetään että Grönlanti on saari. Sitäpaitsi ovat useimmat valtiot nimenomaan tunnustaneet Tanskan suvereniteetin koko Grönlannin yli. Niinpä Tanskan ja Ruotsi-Norjan välillä v. 1826 tehdyssä kauppasopimuksessa eroitetaan myönnetystä vapaan kaupan oikeudesta kummankin valtakunnan siirtomaat, eli kuten sanat kuuluvat: "fra

Danmarks Side indbegreben Grönland, Island og Färöerne."

Ei siis tehdä poikkeusta vain tanskalaisten asuttamiin seutuihin nähden, vaan koko Grönlanti erotetaan ja tunnustetaan siis että Grönlanti kokonaisuudessaan kuuluu Tanskalle. Aivan lähiaikoinakin ovat useat vallat ainakin välillisesti tunnustaneet että Tanskan suvereniteetti käsittää koko Grönlannin. Niinpä Yhdysvallat Länsi-Intian saarten myyntiä koskevassa sopimuksessa Tanskan kanssa vuodelta 1916 ilmoittavat, että heillä ei ole mitään muistuttamista sitä vastaan, että Tanska ulottaa valtiolliset ja taloudelliset intressinsä koko Grönlantiin ja samantapaisen selityksen ovat useat muut vallat antaneet, joista mainittakoon Englanti, Ranska, Italia ja Japani. Että norjalaiset itsekin vielä verrattain myöhään ovat tunnustaneet Tanskan suvereniteetin käsittävän koko Grönlannin, katsovat tanskalaiset selviävän seuraavasta.

Kun Pariisin rauhankonferenssi v. 1919 oli jättänyt erikoisen toimikunnan tehtäväksi selvittää Huippuvuorten kysymystä ja Tanskalta oli pyydetty tietoa siitä, miten Tanska kysymykseen suhtautui, ilmoitti Tanskan lähettiläs Oslossa Norjan ulkoasiainministeri Ihleh'ille

että Tanska haluaa saada kaikkien valtojen tunnustuksen, että Tanskan suvereniteetti käsittää koko Grönlamin ja ilmoitti samalla että Yhdysvallat olivat antaneet edellä jo mainitun selityksen sekä lausui Tanskan luottavan siihen, ettei Norjakaan tekisi vaikeuksia asian järjestämisessä. Ministeri Ihlen vastasi miettivänsä asiaa ja antoikin viikkoa myöhemmin vastauksen "at den norske regjering icke vilå gøre vanskeligheter ved denne saks ordning." Hiukan myöhemmin samana vuonna ilmaisi ministeri Ihlen Tanskan uudelle lähettiläälle Oslossa ilonsa siitä, että Tanska oli tunnustanut Norjan suvereniteetin Huippuvuorten yli lisäten että Norjalle oli suuri ilo tunnustaa Tanskan suvereniteetin Grönlamin yli, jossa Tanskaa odottivat suuret tehtävät. Näitä selityksiä Tanska ei kuitenkaan saanut kirjallisesti. Mutta edellisen Ihlen'in selityksen ovat norjalaiset nimenomaan tunnustaneet oikeaksi, eikä ole myöskään huomannut että olisivat jälkimmäistäkään kieltäneet.

Näyttää siis siltä, että vielä v.1919 Norjan ulkoasiainministerikin katsoi Tanskalle kuuluvan suvereniteetin koko Grönlamin yli.

Mutta kaksi vuotta myöhemmin ilmaantui erimielisyys. Sen aihe oli seuraava.

Tanskan hallitus oli v. 1921 antanut julistuksen että koko Grönlanti nyttemmin oli katsottava tanskalaiseksi siirtomaaksi ja oli koko Grönlantiin nähden siis sovellettava edellä mainittu kuninkaallinen määräys vuodelta 1776. Tämän johdosta ilmoitti Norjan silloinen ulkoasiainministeri Raestad nootissa marraskuun 2 p:ltä 1921, että Norja ei voi suostua Tanskan suvereniteetin laajentamiseen Grönlannissa. Tästä syntyi Norjan ja Tanskan välillä neuvotteluja, jotka lopuksi johtivat Tanskan ja Norjan Itä-Grönlantia koskevaan sopimukseen heinäkuun 28 p:ltä. 1924. Tässä sopimuksessa, joka tehtiin 20 vuodeksi, jätettiin suvereniteettikysymys ratkaisematta ja sovittiin vain millä ehdoin Itä-Grönlannissa saadaan harjoittaa metsästystä, kalastusta ja laivakulkua. Sopimuksen pöytäkirjassa esittivät tanskalaiset käsityksensä, että Tanskalla on suvereniteetti koko Grönlantiin, kun taasen norjalaiset selittävät että Itä-Grönlanti on isännätön maa, mutta että sen tulee tulla norjalaiseksi niin pian kuin suvereniteetti-

kysymys ratkaistaan.

Tanskassa katsottiin että tämän sopimuksen kautta riitakysymyksen ratkaisu oli ainakin lykääntynyt 20 vuotta eteenpäin ja näyttää siltä että tämä käsitys Norjassakin oli yleinen. Kun sentähden tieto tuli että norjalainen Devold oli okkuperannut osan Itä-Grönlantia, niin ei ainakaan alussa täällä poliittisissa piireissä kysymykselle aivan vakavata huomiota annettu. Pidettiin aivan mahdottomana että Norjan hallitus voisi okkupatioita vahvistaa ja tähän suuntaan käyviä mielipiteitä esittivät sekä pääministeri että ulkoasiainministeri. Voipi sentähden sanoa että Norjan hallituksen päätös tuli yllätyksenä. Täytyy tavallaan ihailia sitä tyyneyttä ja asiallisuutta, jolla täällä kaikki piirit ovat suhtautuneet Norjan hallituksen päätökseen, vaikkakin sitä täällä pidetään ei aincastaan tehdyn sopimuksen vaan myöskin Tanskalle ilmeisesti kuuluvien oikeuksien loukkauksena. Olen kaksikin eri kertaa ollut tilaisuudessa asiasta puhumaan ulkoasiainministerin kanssa. Kummallakaan kerralla hän ei kuitenkaan ole halunut lausua muuta kun ettei hän voi käsittää norjalaisten menettelyä eikä liicin mitä etua

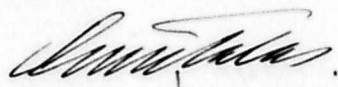
he luulevat saavuttavansa. Kummallakin kerralla ministeri myöskin vakuutti että hän toivoo että tämä ristiiriita ei tule häiritsemään Tanskan ja Norjan välillä vallinnutta hyvää sopua. Mitään vihamielisyyttä norjalaisia kohtaan ei täällä myöskään ole osoitettu. Mainittakoon kuitenkin että on kuulunut ääniä, jotka ovat vaatineet, että Tanskan lakimiesten ei pitäisi ottaa osaa Tukholmassa elokuun lopussa pidettävään pohjoismaitten lakimiesten kokoukseen. Mikäli olen saanut tietää ei tämä mielipide kuitenkaan ole saavuttanut kannatusta.

Aivan yleinen näkyy myöskin käsitys olevan että Norjan hallitus vaan on taipunut yleisen mielipiteen vaatimukseen ja että hallitus itse ei olisi halunnut okkupatiota. Myönteäähän täytyykin että Norjan hallitus on joutunut hiukan naurettavaan asemaan, kun sen on täytynyt antaa muutamain yksityisten henkilöitten ratkaista tärkeitä valtiollisia kysymyksiä. Toista olisi ollut jos Itä-Grönlanti olisi ollut uusi maa, jota aikaisemmin ei olisi tunnettu. Silloin luonnollisesti maan löytäjät ensinnä olisivat voineet alueen okkupoida ja hallitus olisi sen myöhemmin vahvistanut. Mutta nyt on

kysymyksessä maa, joka on läpi vuosisatojen ollut tunnettu ja jonka valtaamista Norjan hallitus itse ei ollut katsonut tarpeelliseksi, koska se ei ollut aikaisemmin siitä määräystä antanut.

Kun kysymys nyt on joutunut Haagissa ratkaistavaksi, niin on luonnollista ettei mikään hallitus Norjan tiedoksiannon johdosta ilmoita hyväksyvänsä okkupatiota. Tapasin äsken Ruotsin chargé d'affaires'in ja kysyin häneltä, onko Ruotsi jo vastannut Norjan noottiin. Hän vastasi luulevansa että vastausta ei ole annettu ja että hallitus tuskin antanee muuta vastausta kuin että se tunnustaa vastaanottaneensa nootin.

Kööpenhamina, heinäkuun 22 päivänä 1931.

ULKOASIAINM. 517.		
No	/	D. 13
	No	L.M.
R.V.H.M.A.	.	ASIA
70	L.	

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään
raportti No 6 - 1931.

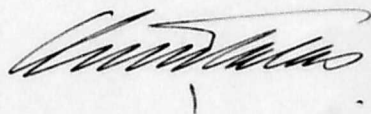
II.

Työtaistelu. IV.

Kuten tätä kysymystä koskevassa raportissani No 4 huhtikuun 30 päivältä ilmoitin, jäivät keuhalla aikaansaadun työrauhan ulkopuolelle jalkine-työntekijät, jotka hylkäsivät välitysmiehen sovintoehdotuksen. Jalkineteollisuudessa on senjälkeen 12 viikon aikana vallinnut sulku ja tämä on koskenut noin 2000 työmiestä. Askettain antoivat jalkinetyöntekijöiden kokous johtokuntansa tehtäviksi toimia niin, että sulku saataisiin päättyään. Valtion välitysmies kutsuikin tämän johdosta riitapuolten edustajat neuvottelukokoukseen, jossa välitysmies uudisti aikaisemman ehdotuksensa. Kun työmiehetkin nyt hyväksyivät ehdotuksen, loppui sulku ja alkavat työt kaikissa tehtaissa huomenna.

Mainittakoon vielä että jalkinetyöläisten kokous päätti kääntyä hallituksen puoleen pyytien suurempaa tullisuojelua jalkineteollisuudelle.

Kööpenhamina, heinäkuun 22 päivänä 1931.

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to the author of the report, is located in the lower right quadrant of the page. The signature is written in dark ink and is somewhat stylized, making it difficult to read precisely. It appears to be a single name or a set of initials.

Document no. 12345

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5.*

OSASTO: *C3.*

ASIA: _____

Ministeri Taloan raportti no J.

Köpenhamina.

24/8-31.

Suomen Lähetystö
Finnska Beskickningen

Köpenhaminassa, heinäkuun 24 p:nä 1931.

N:o 742.

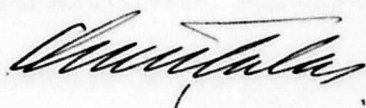
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 14162/100 D. 1931		
28/7.31. 2		
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C3	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää raport-
tini No 7 - 1931, joka sisältää seuraavaa:

1. Maatalouspula..... siv. 1.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,
Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
14167/ae. D. 19 21		
28/8.21	2	LII
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ASIA
5	C3	

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään

raportti No 7 - 1931.

Maatalouspula.

Kuten aikaisemmassa maatalouspulaa koskevassa raportissani ilmoitin kokoontui t.k. 21 p:nä hallituksen edustajia ja maatalouden edustajia neuvottelmaan mitä maatalouden tukemiseksi pulan aikana voitaisiin tehdä. Hallituksen edustajina olivat maatalous-, sisäasiain- ja raha-asiaiministerit. Maataloutta edustivat sekä Landboforeningerien (suurempain ja keskikokoisten) maanviljelijäin yhdistykset) että Husmandforeningerien (pienten maanviljelijäin yhdistykset) valtuutetut. Maatalousministeri esitti valmiin lakiehdotuksen tukalassa taloudellisessa asemassa olevain maanviljelijäin auttamiseksi. Lakiehdotus olisi voimassa vain yhden vuoden ajan. Sen pääasialliset säännökset ovat seuraavat. Avustuksia annetaan ainoastaan sellaisille maanviljelijöille, jopitten kiinnitettyjen velkain summa on suurempi kuin

heidän puhtas omaisuutensa viimeisen verotuksen mukaan. Avustuksen suuruus on 2 % siitä summasta, joka saadaan kun kiinnitettyjen velkain koko summasta vähennetään puhtaan omaisuuden arvo kuitenkin niin, että jos kiinnitetyt velat ovat suuremmat kuin maatilain, siellä olevain eläinten ja maanviljelyskaluston yhteinen arvo, ei kiinnitettyjä velkoja, mikäli ylittävät viimeksi mainittua arvoa, saa ottaa huomioon. Avustuksien suuruus yhdelle henkilölle ei missään tapauksessa saa nousta 2000 kruunua suuremmaksi. Avustus suoritetaan vuosineljänneksittäin asianomaisille kunnille, jotka käyttävät varat ensimmäkin kunnallisverojen suorittamiseksi ja, jos riittää, valtiolle tulevain velkain maksamiseksi sekä, jos sittenkin vielä jää ylijäämää, ensimmäisen kiinnityksen erääntyneiden korkojen suorittamiseksi. Jos tila on annettu vuokralle saapi kunnan hallitus harkintansa mukaan jakaa avustuksen omistajan ja vuokraajan kesken. Jos tila on tämän vuoden huhtikuun 1 päivän jälkeen ja ennenkuin tämä laki astuu voimaan myyty tai vuokrattu, ei avustusta anneta. Niinkään loppuu avustus, jos tila senjälkeen kun avustusta on myönnetty, myydään tai annetaan uudelle vuokraajalle. Muutamilla esimerkeillä osoitetaan esityksessä, miten se käytännössä vaikuttaisi. Oletetaan maatila, jonka arvo verotuksessa on määrätty 40000 kr:ksi sekä eläinten ja kaluston arvo 14000 kr:ksi ja jonka kiinnitetyt velat ovat yhteensä

Rap, No 7 - 1931.

37000 kr. Puhdas omaisuus on silloin 17000 kr. Tilan omistaja saisi silloin avustukseksi 2 % 20000 kr:sta (37000-17000) eli siis 400 kr. Jos samassa tapauksessa kiinnitettyjen lainain summa on 47000 kr., niin puhdas omaisuus on vain 7000 kr. ja avustuksen suuruus siis 2 % 40000 kr:sta (47000-7000) eli 800 kr. Jos taas kiinnitettyjen velkain summa on pienempi ja puhdas omaisuus siis suurempi, pienee avustuksen suuruus ja loppuu kokonaan, niin pian kuin puhtaan omaisuuden arvo on vähintään yhtä suuri kuin kiinnitettyjen lainain summa - siis edellämämainitussa esimerkissä, milloin kiinnitettyjen lainain summa olisi 27000 kr., jolloin puhtaan omaisuuden arvo myös olisi 27000 kr.

Tämän tapaisen avustuksen on laskettu maksavan valtiolle 25-30 milj. kruunua ja ehdottaa hallitus, että nämä varat kannetaan seuraavalla tavalla: 6 milj. kr. poistamalla omaisuusveron alennuksen, joka määrättiin v.1927, 9 milj. vähentämällä sotilasmenoja ja vihdoin 12 milj. tuloveron korotuksella 25 %:lla. Tämä korotus ei kuitenkaan koskisi 5000 kr. pienempiä tuloja.

Hallitus perustelee ehdotustaan sillä, että jotta käytettävien varojen puitteissa voitaisiin avustaa tehokkaasti edes osaa maanviljelijöitä, täytyy rajoittaa avustuksen saajain lukumäärää. Tällöin voivat siis tulla kysymykseen vain ne, joitten taloudellinen asema on huonoin ja näitten joukossa taas tulee heikompain saada suhteellisesti suurempi avustus. Siihen nähden taas, että talou-

Rap. No 7 - 1931.

dellinen asema koko maailmassa on niin epävakava ja sen vaikutus Tanskan taloudelliseen elämään niin vaikeasti määrättävissä, ei ole syytä ajatella avustustoimenpidettä vuotta pitemmäksi ajaksi.

Hallituksen ehdotus on ainoastaan sosialidemokratisessa ja radikaalisessa puolueessa - siis hallituspuolueissa - saavuttanut kannatusta. Sitä vastoin kaikki muut puolueet sitä varsin ankarasti moittivat. Sattuvimmin on yleisen arvostelun pukenut sanoihin valtiopäivämies Povl Drachmann sanoessaan: "Jeg betrakter dette Forslag i nationaløkonomisk Henseende som Kvaksalveri og i politisk Henseende tør man kalde det om ikke Bondefangeri saa Husmandsfangeri." Ilmeisesti onkin hallitus halunnut maanviljelijäin auttamisen nimessä vetää hyvän apajan valitsijain ja nimenomaan husmandien keskuudessa muistaen ensi vuonna tapahtuvia vaaleja. Avustus tulisipääasiassa husmandien hyväksi ja toiselta puolen veronkoroitus ei tulisi näitä eikä yleensä myöskään sosialidemokratisia valitsijoita koskemaan, koska heistä todennäköisesti vain varrattain pienellä osalla on 5000 kruunua suuremmat tulot.

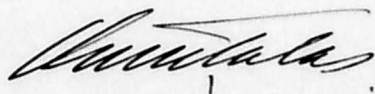
Hallituksen poliittinen tarkoitusperä ilmenee myöskin siinä, että osa avustuksen kustannuksista on aiottu otettavaksi sotilasmenoista. Tällä tavoin hallitus toivoo voivansa pakottaa "Venstreä" suostumaan puolustusmenojen vähentämiseen ja jos taas "Venstre" ei taivu, toivoo hallitus saavansa hyvän aseensa puoluetta vastaan.

Landboforeningerne ovatkin asettuneet jyrkästi vastustalle kannalle hallituksen ehdotukseen nähden ilmoittaen, että maatalous ei ole almujen tarpeessa eikä almujen avulla autettavissa. Heidän katsantokantansa on lyhyesti sanottuna seuraava. Maanviljelystä rasittavat aivan liian ankarat verot. Ne ovat saatava tuntuvasti pienenemään. Tämän vaatimuksen toteuttaminen pitäisikin olla hallitukselle mahdollinen, sillä kun maataloustuotteiden hinnat ovat omassa maassakin niin tuntuvasti alentuneet, niin seuraa siitä elinkustannusten aleneminen, jonka vuoksi hallituksen pitäisi voida valtion menoarviossa aikaansaada säästöjä. Ja jos näiden aikaansaavat säästöt eivät vielä riittäisi, niin pitäisi valtion voida hankkia itselleen lisätuloja esim. kahvitullia korottamalla, mutta vallan mielestä on koettaa auttaa eräitä maanviljelijöitä korottamalla toisten maanviljelijäin ja muitten elinkeinonharjoittajain verotaakkaa. Siten vaan laajennettaisiin niitten henkilöitten lukumäärä, jotka eivät omin voimin voi tulla toimeen. Myöskin huomautetaan, että hallituksen ehdottama avustus lukuisissa tapauksissa tulisi niitten hyväksi, joitten taloudellinen asema on niin huono, ettei niitä missään tapauksessa voida pelastaa, joten heille myönnettyt avustukset menevät aivan hukkaan. Suurin osa niistä, jotka tulisivat

avustuksesta osallisiksi ovat sitäpaitsi sellaisia, jotka epäonnistuneet keinottelut ovat saattaneet pulaan.

Mikäli tähän asti ilmaantuneista mielipiteistä voi päätellä, ei hallituksen ehdotus tule saavuttamaan enemmistöä Landstingetissä, joten se siis raukeaa. Venstren valtuuskunnat Folketingetissä ja Landstingetissä ovatkin eilen pitämässään kokouksessa päättäneet hyljätä hallituksen ehdotuksen sekä tehdä omat ehdotuksensa maatalouspulan selvittämiseksi. Venstre tulee ehdottamaan kunnallisveron pysyväistä alentamista heti sekä valtion menojen perinpohjaista supistamista.

Kööpenhamina, heinäkuun 24 p:nä 1931.

Vuorokirje

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Ministeri Talaan raportti no 8:

Kööpenhamina.

1/8-31.

Suomen Lähetystö
Finska Beskickningen

Kööpenhaminassa, elokuun 1 p:nä 1931.

N:o 757.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 16 / 68 Sal O. 1931		
7/8-31	No -	Liik. -
RYHMÄ	ALUE	ASIA
5	C3.	

7

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää raporttini

N:o 8 - 1931, joka sisältää seuraavaa:

1. Maatalouspula III..... siv. 1.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän

kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki.

16 / 68 Sal. 31		
4/8-31	№ -	Litt -
...

Suomen KÖÖpenhaminassa olevan lähettilään raportti

N:o 8 - 1931.

Maatalouspula III.

Kuten aikaisemmissa raporteissani olen maininnut on maatalouspula kohdannut ankarimmin Sønderjyllannin maanviljelijöitä. Sønderjyllannin maanviljelijöitten velkaantumisesta on äskettäin esitetty vallan peloittavia numeroita. Heidän yhteinen velkasummansa ilmoitetaan olevan 600 milj. kruunua, josta 400 milj. on sijoitettu muuhun Tanskaan. Korot on tähän asti suoritettu, mutta velkamäärä on vuosittain kasvanut suuremmalla summalla, joten siis kaikki todellisuudessa on suoritettu uusilla lainoilla.

Tämä uhkaava tilanne on saanut Sønderjyllannin maanviljelijöiden miettimään "omaa apua". Ja eräät henkilöt luulevatkin sellaisen keinoon keksineensä ja heidän keksinnölleen annetaan paikkakunnalla ilmeisesti hyvin suuri merkitys. Nørre Løgumin kunnassa on näet

painettu omia rahoja n.k. "nødpenge" hätärahoja ja, omituista kyllä, on näille hätärahoille saatu menekkiä. Toistaiseksi on liikkeeseen laskettu vain 12.000 kr:n edestä tätä hätärahaa, mutta ilmoitetaan summan pian kasvavan.

Uuden rahan saavuttama menestys johtuu siitä, että se voidaan ainakin eräissä suhteissa pitää varmana, sillä rahan vakuutena on aina paikkakunnan säästöpankissa vastaava talletus. Hätärahan liikkeeseen laskemista valvoo kunnassa erityinen toimikunta, joka sikäli kun uutta rahaa lasketaan liikkeelle, panee kunnan säästöpankkiin vastaavan erän oikeata rahaa.

Uutta rahaliikettä varten on perustettu osuuskunta nimeltä "Jord, Arbejde, Kapital" ja muodollisesti liikkeeseen lasketut sētelit ovat osuuksia sanotussa osuuskunnassa. Eihin tarkoitus osuuskunnalla on ansaita korko rahoilla, jotka sijoitetaan säästöpankkiin, mutta liikkeen kannattajat ajavat paljon suurempiakin tarkoituksia takaa. He uskovat voivansa uusilla rahoilla saada liikkeessä olevat maksuvälineet siihen määrin kasvamaan, että nykyisen rahaniukkuuden asemesta syntyy raharunsaus, josta taasen olisi seurauksena koron aleneminen. Mutta maksuvälineitten runsaus ei ainast^{taah/} alentaisi korkoa, vaan se myöskin ~~auttomaattisesti~~ korottaisi hintoja ja - maatalouspula olisi voitettu. Ja vihdoin toivotaan, että kunnan liike on saavuttanut riittävän kannatuksen, voidaan uutta rahaa turvaavien talletusten asemasta antaa obligatioita, joitten vakuutena on kiinnitys maatalouskiinteistöihin. Ja silloin on saavutettu liikkeen lopullinen päämäärä: yleiseksi arvomittariksi kunnan asemasta on saatu maan arvo.

Rap. No 8 - 1931.

Niinkuin näkyy, eivät liikkeen kannattajat usko aivan vähän keksintönsä merkityksestä. Ja nykyiselle taloudelliselle mullistuskaudelle on kuvaavata, että taloudelliset puoskarit - jjoista meillä on esimerkkejä o-massa maassammeekin - saavuttavat joksikin aikaa huomattavan menestyksen. Niinpä on paikkakunnan osuusmeijeri sitoutunut käyttämään yksinomaan uutta rahaa maksuissaan ja kun ~~sen~~ suorittamat maksut kuukaudessa nousevat 30-35000 kruunuun, niin hätärahaa leviäisi jo sen kautta paljon. Myöskin naapuripitäjissä on jo ruvettu rahana vastaanottamaan kyseessä olevia osuuksia.

On nostettu kysymys, eikö tällaisen rahan levittäminen ole rikollista. Näyttää kuitenkin siltä, että Tanskan voimassa oleva rikoslain mukaan näin ei ole asian laita. Sitä varten katsotaan, että uusi tulevan tammikuun 1 p:nä voimaan astuva rikoslaki estäisi tällaisten "rahain" levittämisen. Mutta nyt ovat veroitusviranomaiset ilmoittaneet, että nämä osuudet ovat varustettavat leimalla, jonka suuruus on 1 % osuuden arvosta ei kuitenkaan vähempää kuin 10 Äyriä. Kun liikkeeseen on laskettu yhdenkin kruunun osuuksia, niin vero siis tekisi 10 %. Tämän johdosta on nyttemmin luovuttu pienten osuuksien liikkeeseen laskemisesta ja liikkeeseen lasketuista osuuksista suoritetaan vero, vaikkakin verotusviranomaisten päätöksestä onkin valitettu.

Rap. N:o 8 - 1931.

Tällä välin on Randersin liike yhä saanut enemmän kannattajia. Yli 100.000 maanviljelijää on siihen liittynyt. Huvin vuoksi mainittakoon, että Social-Demokraten käyttää ^{liikkeestä/} nimitystä "Lappobevægelsen" ja "Lappomanden". Liikkeen kasvaessa käyvät sen vaatimukset myöskin yhä jyrkemmiksi. Viimeisessä raportissani mainitsin jo vaatimuksesta, että osuusmeijereitten tulee julistaa pakkohuutokaupassa myydyt talot sulkuun, jollei entinen omistaja saa jäädä taloa hoitamaan. Nyt on samanlainen vaatimus esitetty osuusteurrastamoille ja viime raportissani mainitsemani Knud Bach on julkisesti lausunut, että sittenkän tämän kautta pakkohuutokaupat on tehty käytännöllisesti mahdottomiksi, tulee maanviljelijäin yksinkertaisesti lakata maksamasta veroja, korkoja ja lainain lyhennyksiä. Käytännöllisessä elämässä ei liikkeen vaikutusta kuitenkaan vielä ole paljoakaan huomattu. Mutta kieltää ei voi, ettei tällainen organisoitu liike, johon, kuten sanottu, jo on liittynyt toistasataatuhatta jäsentä saattaisi käydä yhteiskunnalla vaaralliseksi.

Kööpenhaminassa, 1 p:nä elokuuta 1931.

Arvid J. J. J.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA:

Ministeri Talaan raportti no 9.

Köpenhamina.

25/8-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

Kööpenhamina, elokuun 25 p 1931.

No 815

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 17/68 ne. D. 1931		
28/8.31	79	LII
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	CS	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia tämän ohella lähettää raporttini No 9 - 1931, joka sisältää seuraavaa :

1. Maatalouspula (IV) siv. 1,
2. Grönlannin kysymys (II) " 4,
3. Kuri Tanskan sotajoukossa " 8.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13169 ac. D. 1031		
28/8. 31	79	LEE
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	03	

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään
raportti No 9 - 1931.

I.

Maatalouspula IV.

Kuten jommoisellakin varmuudella saattoi arvata, ei hallituksen onnistunut saada hallituspuolueitten ulkopuolelta kannattajia ehdotukselleen maatalouspulan torjumiseksi. Neuvottelut Landboforeningeri en johtajain kanssa päättyivät kielteiseen tulokseen, joskin näissä yhdistyksissä joitakin ääniä kuului, jotka olisivat olleet valmiit jatkamaan neuvotteluja hallituksen kanssa hallituksen esityksen pohjalla. Husmandit, jotka muutenkin suurimmaksi osaksi kannattavat hallitusta, suhtautuivat suopeammin hallituksen ehdotukseen varsinkin senjälkeen, kun hallitus oli ilmoittanut suostuvansa siihen, että avustuksen suuruutta määrättäessä otettaisiin huomioon sekä kiinnitetty että

kiinnittämätön velka.

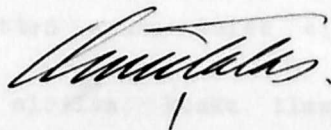
Hallitus on ilmoittanut ettei valtiopäiviä kutsuta ennen aikoja koolle, jollei etukäteen voida sopia ohjelmasta, joka valtiopäivillä tulisi hyväksytyksi. Mutta siitä huolimatta tietävät itsepäiset huhut kertoa, että valtiopäivät kutsuttaisiin koolle syyskuun 15 tahi 22 päiväksi.

Tällä välin on "Venstre" suurimmassa salaisuudessa valmistanut omaa pula-ohjelmaansa. Salaperäisyydestä huolimatta ovat tämän ohjelman pääkohdat kuitenkin jo päässeet julkisuuteen. Tämän mukaan tulisi puolue vaarimaan: 1) kiinteistöveron alentamista neljälläkymmenellä miljonalla kruunulla; 2) maanviljelyskoneitten tullin poistamista tahi tuntuvaa alentamista; 3) maantieverkon parantamiseen myönnettyjen varojen käyttämistä sillä tavoin, että kuntain menot siten saataisiin mahdollisimman tehokkaasti alenemaan ja 4) valtion menojen tuntuvaa supistamista. Kun kuitenkin ei "Venstre"kkään saata toivoa, että valtiomenojen supistamisella voitaisiin saavuttaa niin suuria säästöjä, että ne riittäisivät peittämään puolueen eh-

dottaman pula-ohjelman vaatimia menoja, on kysytty miten "Venstre" aikoisi nämä varat hankkia. Näyttää siltä, että puolue on pääsiallisesti ajatellut suuren -- puhutaanpa 100 miljonasta kr. -- valtiolainan ottamisesta. Todennäköistä on kuitenkin, että "Venstren" täytyy ajatella muitakin keinoja tulojen hankkimiseksi tahi menojen vähentämiseksi. Ja silloin saattavat puolustuslaitokseen käytettävät miljoonat lähinnä tulla huomioon esi-neiksi. Todennäköistä on, että niitä neuvotteluja hallituksen ja "Venstren" välillä sotalaitoksen menojen tuntu-
vasta supistamisesta, jotka viime keväänä raukesivat, aloitetaan uudelleen ja tuntuu siltä että maatalouspula olisi saanut "Venstren" paljoka myöntäväisemmäksi, joskaan se ei sittenkään liene valmis hyväksymään hallituksen ehdotusta sellaisenaan.

Tällä välin Randersin liike yhä leviää vaikkakin jonkun verran hitaammin. Häätärahaa ilmoitetaan lasketun liikkeeseen jo 20.000 kr.

Kööpenhamina, elokuun 25 päivänä 1931.

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään
raportti No 9 - 1931.

II.

Grönlannin kysymys IV.

Grönlannin kysymys on nyt joutunut lepotilaan eikä siitä enää sanomalehdetkään paljoa puhu. Ulkoasiainministeriössä vallitsee kuitenkin kiihkeä toiminta saadaksensa kaikki alkavan oikeudenkäynnin vaatimat valmistelutyöt kuntoon asian tullessa esille Haagissa. Äskettäin saapui tieto siitä, keitten käsiin asian hoito Haagissa on jätetty. Valtuutettuja tulevat olemaan Tanskan lähettiläs Haagissa, kamariherra Harald Scavenius, ent. ulkoasiainministeri ja Tanskan ent. lähettiläs Pietarissa, sekä korkeimman oikeuden asianajaja Steglich-Petersen, erittäin tunnettu ja etevä lakimies. Näitten apuna tulee olemaan joukko asiantuntijoita eri aloilta, koska ilmeisesti

oikeuden päätökseen saattavat vaikuttaa muutkin kuin puhtaasti oikeudelliset näkökohdat. Asiantuntijoiksi on jo nyt kutsuttu ulkoasiainministeriön neuvonantaja kansainvälistä oikeutta koskevissa kysymyksissä, ministeri Georg Cohn, lähetystösihteeri Bernissä Gustav Rasmussen, Grönlannin johtokunnan puheenjohtaja Daugaard-Jensen sekä professori Erik Arup. Asiantuntijain joukosta kaipaava valtio-oikeuden professori Knud Berlin'in nimen. Professori Berlinhan on Tanskan etevin valtio-oikeuden tuntija ja on hän sitä paitsi erikoisesti tutkinut Grönlannin kysymystä ja siitä kirjoittanutkin huomattavia kirjoituksia. On kyllä tunnettu, että prof. Berlin ei kuulu nykyisen hallituksen kannattajiin, mutta ei uskoisi että hallituksella tästä syystä olisi varaa syrjäyttää häntä. Tässä yhteydessä on muuten annettava erityinen tunnustus vastustuspuolueille. Vaikkakin tiedän että useat vastustuspuolueen johtavista henkilöistä ankarasti ovat arvostelleet hallituksen Grönlannin politiikkaa, niin he ovat pidättäytyneet arvosteluista, jotta hallituksen asema ei senkautta tässä tärkeässä ulkopoliittisessä kysymyksessä heikkenisi.

Asian käsittely Haagissa tulee tapahtumaan seuraavalla tavalla. Tanska, kantajana-ominaisuudessaan, antaa ensinnä memorandumien eli haastekirjelmän ja se on annettava ennen marraskuun 1 päivää. Tähän on Norjalla tilaisuus vastata ja tulee Norjan vastauksen olla valmiina ennen maaliskuun 15 päivää 1932. Tämän jälkeen saavat asialliset vielä antaa kaksi kirjelmää, joista Tanskan on jätettävä omansa viimeistään heinäkuun 1 päivänä 1932 ja Norjan syyskuun 1 päivänä samana vuonna. Vasta sitten alkaa asian suullinen käsittely oikeudessa, mikä tapahtunee lokakuussa 1932. Milloin vihdoin päätös annetaan, on vielä mahdotonta sanoa.

Kun nykyään ei ole ketään tanskalaista Haagin oikeuden jäsenten joukossa, on Tanskalla oikeus valita sellainen ja ottaa hän osaa asian ratkaisuun samalla oikeudella kuin tuomioistuimen muutkin jäsenet. Toistaiseksi ei ole tiedossa ketä hallitus ajattelee tuomioistuimen jäseneksi.

Kahden riidellessä tahtoo usein kolmaskin tul-

la saalin jakoon. Niinpä tässäkin tapauksessa. Aikaisemmin jo kuului että Islanti vaati että senkin oikeuksia Grönlantiin otettaisiin Haagissa huomioon ja nyt onkin Altinget hyväksynyt päätöslauselman, jossa hallitusta kehoitetaan huolehtimaan siitä, että Islannin etuja valvotaan, kun Grönlannin kysymys siellä tulee esille. Tapahtuneessa keskustelussa oli ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja lämpimästi puolustanut ehdotusta ja tunnettu itsenäisyysmies Torfason huomautti että norjalais-tanskalainen ristiriita antaa Islannille tilaisuuden esittää vaatimuksensa koko Grönlantiin.

Miten Islannin hallitus aikoo koettaa toteuttaa Altingetin päätöstä, on toistaiseksi vaikeata käsitellä. Mainittakoon kuitenkin että Islannin pääministeri Thorhallsson odotetaan tänne viikon kuluttua ja ryhtyneen hän silloin asiasta keskusteluihin Tanskan hallituksen kanssa.

Kööpenhamina, elokuun 25 päivänä 1931.

1

Suomen Kööpenhaminassa olevan lähettilään
raportti No 9 - 1931.

III.

Kuri Tanskan sotajoukossa.

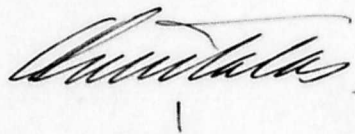
Ihmeellisen todistuksen Tanskan pienessä armeijassa vallitsevasta kurista antoi eräs Fuglsø'n sotilasleirissä äskettäin sattunut tapaus. Eräs kornetti käski sotilaan satuloida hevonsensa. Tämä kieltäytyi sanoen: "Luuletko sinä että minä satuloitsen hevosen alokkaalle." Sotilas tarkoitti sillä että kornetti ja hän olivat olleet alokkaita samaan aikaan. Kornetti ilmiantoi tämän johdosta sotilaan tottelemattomuudesta.

Tämän johdosta kokoontui noin 16 sotilasta saman päivän iltapäivällä ja tunkeutui kornetin telttaan, jossa tämä par'aikaa lepäsi sängyssään. Sotilaat

vaativat että kornetti peruuttaisi ilmiantonsa ja kun hän siitä kieltäytyi repivät sotilaat kornetilta hänen olkaimensa ja pitelivät häntä muutenkin kovakouraisesti. Kornetti on nyt ilmiantanut kaikki nämä sotilaat ja on asia oikeuden käsiteltävänä.

Kuvaavana sille tavalle, jolla hallituksen päähenenkannattaja "Social-Demokraten" suhtautuu sotilasasioihin, mainittakoon että S.-D. koettaa lykätä kokosyyn tapahtumasta sotilasviranomaisten kannettavaksi, he kun ovat tehneet "anteeksiantamattoman virheen" määrätessään sotilaitten päälliköksi henkilön, joka aikaisemmin oli ollut alokkaana samojen miesten kanssa.

Kööpenhamina, elokuun 25 päivänä 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA:

Ministeri Talaan raportti no 10.

Köpenhamina.

25/11-31.

Köpenhamina, marraskuun 25 p. 1931.

No 1227

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 29 / 70 Sal D. 1931		
28/11-31	No	-
RYHMÄ	OSASTO	
5.	83.	

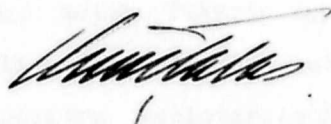
Lähettilään raportti No 10-1931.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia lähettää raport-
tini No 10-1931, joka sisältää seuraavaa :

1. Unkari ja aseriisuntakonferenssi siv. 1,
2. Kansainliiton finanssikomissioni Unkarissa " 3,
3. Sisäpoliittinen tilanne Unkarissa " 9,
4. Unkarin ja Suomen läheiset suhteet " 14.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaheira A. S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

Helsinki .

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 29 / 70 Lat. D. 1931		
28/11-31	?	- LP -
RYHMÄ		

Suomen Köpenhaminassa ja Budapestissa olevan lähettilään
raportti No 10 - 1931.

I.

Unkari ja aseeriisunta-
konferenssi.

Käydessäni ulkoasiainministeriössä keskustelin ministeriön kansliapäällikön, kreivi Khuen-Héderváryn kanssa aseeriisuntakonferenssista ja sain tällöin Unkarin kannasta seuraavat tiedot.

Unkari, kuten muutkin valtiot, jotka ovat aseista riisutut Versailles'in ja Trianonin rauhansopimusten nojalla, näkevät luonnollisesti mielellään että aseitten riisuminen saadaan muissakin valtioissa aikaan, mutta Unkarin täytyy vastustaa ehdotuksen 53 §-ää, mikäli tämä säännös uudistaa Trianonin rauhanteossa Unkarille määrätyn aseistariisumisen, koska Unkari ei voi uudestaan antaa vahvistusta Trianonin rauhansopimukselle. Tässä kysymyksessä Unkari siis pääasiallisesti asettuu samalle kannalle kuin Saksa valmistavan komissionin raporttiin liittämässään 53 §-ää koskevassa varautumassaan, No 273 raportissa.

Yleisestä aseistariisumisesta ei kreivi sanonut voivansa käsittää johtavan Euroopalle mitään vaaraa. Erikois-
asemassa ovat kuitenkin Suomi ja Viro sekä muut valtiot, jotka ovat naapuruussuhteessa Venäjään, Heillä on sellainen

naapuri, jonka lupauksiin ei missään tapauksessa voi luottaa. Venäjähän on asettunut samalle kannalle, kuin Turkki ennen muinoin, jolloin Turkki ei tehnyt mitään sopimuksia kristittyjen valtioitten kanssa, ei edes rauhansopimuksia, vaan ainoastaan aselepoja. Mutta Turkki oli rehellinen, se ilmoitti, ettei se tee sopimuksia, jotavastoin Venäjä kyllä tekee, mutta ei pidä niitä.

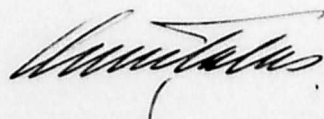
Mutta meni Unkari minkälaisin mielipitein tahansa konferenssiin, se ei ole nyt tilaisuudessa niitä tarmokkaasti puolustamaan, jos Ranska niitä vastustaa. Ranskalla on nykyään Euroopassa sellainen valta, että Kaarle Suuren jälkeen ei sellaista vallan yhtymistä yhteen käteen ole tavattu, ja tuskinpa edes silloinkaan. Ranskan, jos minkään maan, pitäisi voida riisua aseensa, sillä kukaan ei ajattele, eikä voi ajatella sen kimppuun hyökkäämistä.

Ainoa maa, joka kykenee Ranskaa konferenssissä vastustamaan, on Yhdysvallat ja näitten välillä taistelu tuleekin tapahtumaan. Ja tämän taistelun lopullisena tuloksena tulee ehkä olemaan, ettei konferenssista tule olemaan mitään tuloksia. Lopuksi kreivi selitti, että hänen mielestään olisi parasta, jos konferenssi lykättäisiin sopivampaan aikaan.

Kysymykseeni, onko Unkari erityisesti ryhtynyt valmistamaan osanottoansa konferenssiin, vastasi kreivi kieltävästi, ilmoittaen myöskin, ettei Unkari ole ryhtynyt yhteistyöhön muitten valtioitten kanssa aseriisuntakonferenssia silmälläpitäen.

Vähän myöhempää olin tilaisuudessa ulkoasiainministerin kunniaksi antamillani päivällisillä keskustelemaan ministeri Walkon kanssa samasta asiasta ja lausui hän, joskin varovaisemmin, samaan suuntaan käyviä ajatuksia.

Köpenhamina, marraskuun 23 päivänä 1931.

Suomen Köpenhaminassa ja Budapestissa olevan lähettilään
raportti No 10-1931.

II.

Kansainliiton finanssikomissiooni

Unkarissa.

Kreivi Bethlenin hallituksen ero viime kesänä tapahtui, kuten tunnettu, pääasiallisesti, jollei yksinomaan maassa vallitsevan aivan poikkeuksellisen vaikean taloudellisen tilan johdosta. Taloudellisen pulan selvittely jäi uuden, kreivi Károlyin johtaman hallituksen tehtäväksi. Hallituksen kutsumana saapui Budapestiin Kansainliiton finanssikomissiooni, joka tutkittuansa erittäin tarkain Unkarin taloudellista asemaa, antoi varsin laajan lausunnon, joka on jätetty Kansainliiton neuvostolle.

Esitän seuraavassa pääkohdat komissionin lausunnosta. Lausunnon alussa huomautetaan että Unkarin nykyinen taloudellinen pula on luonteeltaan vallan toisellinen kuin pula v.1923, jolloin Unkari niinkään oli kääntynyt Kansainliiton puoleen. Silloin Unkari vielä kärsi sodan ja sen aiheuttaman vallankumouksen seurauksista, sekä inflatiosta. Nykyinen pula sitävastoin olisi itsessään helpommin ratkaistavissa, mutta sen tekee vaikeammaksi taloudellinen pula koko maailmassa ja erityisesti vehnän hinnan aleneminen.

Kun Unkarin tärkein vientitavara on vehnä ja kun vehnän hinta nykyään on vain neljännes v.1925 vallinneesta hinnasta, on ymmärrettävissä mitä vaikeuksia tämä seikka on Unkarille tuottanut. Mutta näitten yleisten syitten lisäksi on myöskin erikoisia syitä olemassa, jotka ovat Unkarin taloudellista tilaa huonontaneet. Valtion menoissa ei ole noudatettu säästävääsyyttä. Menot ovat ylittäneet tuloja. Ulkomaisten lainojen kautta saatuja varoja on käytetty tuottamattomiin tarkoituksiin ja riittävästä kontrollista ei ole harjoitettu yksityisten ulkomailta hankkimiin lainoihin nähden.

Valtion taloudessa tapahtunut tulojen ylittäminen on voinut tapahtua syystä, että Unkarin budjettioikeus on sangen vaillinainen. Lain lukan on hallitus voinut tehdä varsin suuria pääoman sijoituksia budjetin ulkopuolella ja siis ilman eduskunnan harjoittamaa kontrollia.

Tavattoman korkea on myöskin verorästien summa, sekä maksamatta olevat hallintomaksut, tehden nämät yhteensä 235 milj. pengöä.

Unkarin kaikki ulkomaiset valtiolainat tekevät 1629 milj. pengöä, kuntien ja muitten laitosten 517 milj. pengöä, ja vihdoin pankkien, yksityisliikkeitten 1948 milj. pengöä, joten siis Unkarin koko velka ulkomaille on 4094 milj. pengöä. Viimeksimainitusta summasta on vain 2604 milj. pitkäaikaisia lainoja, jostavastoin 1490 milj. on lyhytaikaisia. Näitten lainojen korot ja kuoletukset tekevät vuodessa 300 milj. pengöä.

Kommissioni on ottanut tutkiaksensa, onko Unkarilla edellytyksiä näitten sitoumustensa suorittamiseen. Ensimmäinen ehto on tällöin, että Unkarin ulkomainen kauppa saadaan vientivoittoiseksi. Voitettavat vaikeudet ovat kuitenkin varsin suuret. Unkarin tärkein vientitavara on vehnä, jonka hin-

ta, kuten jo on sanottu, on tavattomasti alentunut, jota paitsi Unkarin tämänvuotinen vehnäsato oli huono. Mutta sitä paitsi on muitakin erinomaisia vaikeuksia voitettava pyrittäessä Unkarin vientiä lisäämään. Vienti tapahtuu pääasiallisesti maihin, jotka ovat ryhtyneet ankariin tuontirajoituksiin. V.1930 meni Unkarin viennistä 45% Itävaltaan ja Tšekkoslovakiaan ja 23% Italiaan ja Saksaan. Viennin lisääminen edellyttää uutta pääoman sijoitusta ja sellaista Unkarissa ei nykyään ole. Myöntäen nämä vaikeudet suuriksi, katsoo kommissiooni kuitenkin, että ne ovat voitettavissa. Ulkomaankauppa on jo elo- ja syyskuussa muodostunut vientivoittoiseksi ja rajoittamalla entistä vieläkin ankarammin ulkolaisen valutan saantia, voidaan tuontia vieläkin pienentää.

Kommissioonin mietintöön on pääministeri, kreivi Károlyi liittännyt erinäisiä selityksiä, joista tärkeimmät ovat seuraavat. Hallitus aikoo toimeenpanna valtiotaloudessa niin suuria säästöjä, että budjetti saadaan tasapainoon. Inflaatiota hallitus tulee kaikin voimin vastustamaan. Myöskin hallitus pyrkii saamaan kaikkien valtion hallussa olevien liikelaitosten budjetit tasapainoon ryhtymällä ankarimpaan säästäväisyyteen ja, mitä rautateihin tulee, korottamalla kuljetusmaksuja. Hallitus käsittelee paraikaa kysymystä erinäisten valtion liikelaitosten luovuttamisesta yksityisten käsiin. Hallitus tulee luopumaan vehnän hintojen ja vehnän viennin keinotekoisesta tukemisesta, johon aikoinaan ryhdyttiin siinä luulossa, että vehnän hintain aleneminen oli ohimenevä ilmiö. Hallitus toivoo, että Kansainliiton finanssikommissiooni määräisi edustajan, joka asuisi Budapestissa ja jonka toiminta loppuisi niin pian kuin Kansainliiton neuvosto on havainnut, että Unkari jälleen on saavuttanut taloudellisen tasapainonsa.

Suurimmalla jännityksellä oli Budapestissä odotettu

kommissioonin mietinnön julkaisemista. Ja kun se sitten saatiin, oli pettymys vallan yleinen. Ilmeisesti oli laajoissa piireissä uskottu, että kommissiooni voisi esittää taikasauvan, joka, jollei yhdellä iskulla, niin ainakin verrattain lyhyessä ajassa kykenisi saattamaan Unkarin talouden jälleen kuntoon. Ja kun kommissioonin neuvo sitten pääasiallisesti olikin vaan: säästää, tuottakaa mahdollisimman vähän ulkomailta, lisätäkää vientiänne ja maksakaa velkanne, niin kuulin yleisesti lausuttavan, että tällaiset neuvot me osaisimme itsekin itsellemme antaa. Nämä mielipiteet ilmenivät myöskin sanomalehdissä, joissa aivan yleisesti huomautettiin että annetut neuvot eivät voi pelastaa Unkaria nykyisestä pulasta. "Neuvot ovat", sanoo Pester Lloyd, "yhtä halpahintaisia kuin mustikat." Kommissioonin esityksen mukaan vaaditaan 300 milj. pengöä vuotuisiin korkoihin ja kuoletuksiin silläkin ehdolla että lyhytaikaiset sitoumukset saadaan uudistetuksi. Jos tällainen summa käytetään tähän tarkoitukseen, niin käypi mahdottomaksi hankkia valuuttoja teollisuuden tarpeisiin, ja tehtaat joutuvat seisomaan. Kommissioonin neuvoa, että vientiä on suurennettava, tuskin voitaneen noudattaa, koska kaikki Unkarin naapurimaat tekevät voitavansa tuonnin pienentämiseksi. Kirjoituksen lopussa on selvä viittaus siihen, että Unkarin täytyy lopettaa ulkolaisten lainainsa korkojen ja kuoletusten maksu joksikin ajaksi, koska muuten ulkolaisia valuuttoja ei riitä raaka-aineitten ostoon tehtaita varten, jotka silloin joutuvat seisomaan.

Tapasin äskettäin entisen valtionvarainministerin ja Unkarin Pariisiin lähettilään, parooni Friedrich Korányin, joka on saanut tehtäväksensä valvoa Unkarin ulkolaisten lainain korkojen ja kuoletusten suorittamista. Hän sanoi minulle aivan avonaisesti, ettei Unkarilla ole mitään mahdollisuutta täyttää ulkolaisia sitoumuksiaan. Marraskuussa vielä kaikki

suoritetaan, mutta mitä sitten on tehtävä, on epätietois-
ta. Kansainliiton kommissioonin jäsenet tosin sanoivat:
"maksakaa viimeistä mahdollisuutta myöten. Kun sitten näh-
dään, että olette parastanne koettaneet, niin saatte kyllä
apua." Mutta paroni Koranyi sanoi ettei hän siihen
apuun luota ja silloin on Unkari jo kadottanut kaikki
mahdollisuutensa pelastaa itse itsensä. Sain sen käsityksen,
että Unkari jo on kääntynyt kaikkien velkojiensa puoleen
ja pyytänyt heitä lähettämään edustajansa neuvotteluun.
Keskustelussa oli saapuvilla myöskin parlamentin jäsen, tri
Gustaf Gratz, entinen ulkoasiain- ja valtiovarainministeri ja
ent. lähettiläs ja oli hänellä yhtä huono käsitys Unkarin
taloudellisesta tilasta.

Muutama päivä ennen lähtöäni Unkarista tapasin päi-
vällisillä Unkarin Kansallispankin johtajan Madayn luona
Sveitsin Kansallispankin presidentin, professori Gustaf Bach-
mannin. Sain sen käsityksen että hän oli saapunut Buda-
pestiin Unkarin hallituksen tekemän ilmoituksen johdosta,
ettei se lähitulevaisuudessa enää kykene suorittamaan ulko-
maisten lainain korkoja ja kuoletuksia. Presidentti Bachmann
lausui minulle että Unkarin taloudellinen asema todella on
sellainen, että näitten maksujen suorittaminen on ylivoimai-
nen tehtävä. On sentähden vaan kaksi mahdollisuutta: joko mo-
ratorion myöntäminen tahi uuden lainan antaminen. Näistä pi-
tti presidentti Bachmann viimeksi mainittua ehdotusta parempa-
na ja arveli hän Sveitsin ottavan osaa tällaisen lainan
myöntämiseen edellyttäen että Unkarin muutkin velkojat sii-
hen osallistuisivat.

Unkarissa toivottiin muuten, että maan taloudelli-
nen pula selvittäisi maailmalle kuinka Unkarin rajat Tria-
nonin rauhansopimuksessa oli määrätty täydellisesti taloudelli-

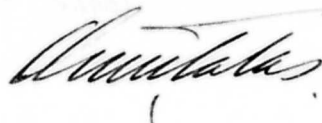
suoritetaan, mutta mitä sitten on tehtävä, on epätietois-
ta. Kansainliiton kommissioonin jäsenet tosin sanoivat:
"maksakaa viimeistä mahdollisuutta myöten. Kun sitten näh-
dään, että olette parastanne koettaneet, niin saatte kyllä
apua." Mutta parooni Koranyi sanoi ettei hän siihen
apuun luota ja silloin on Unkari jo kadottanut kaikki
mahdollisuutensa pelastaa itse itsensä. Sain sen käsityksen,
että Unkari jo on kääntynyt kaikkien velkojiensa puoleen
ja pyytänyt heitä lähettämään edustajansa neuvotteluun.
Keskustelussa oli saapuvilla myöskin parlamentin jäsen, tri
Gustaf Gratz, entinen ulkoasiain- ja valtiovarainministeri ja
ent. lähettiläs ja oli hänellä yhtä huono käsitys Unkarin
taloudellisesta tilasta.

Muutama päivä ennen lähtöäni Unkarista tapasin päi-
vällisillä Unkarin Kansallispankin johtajan Madayn luona
Sveitsin Kansallispankin presidentin, professori Gustaf Bach-
mannin. Sain sen käsityksen että hän oli saapunut Buda-
pestiin Unkarin hallituksen tekemän ilmoituksen johdosta,
ettei se lähitulevaisuudessa enää kykene suorittamaan ulko-
maisten lainain korkoja ja kuoletuksia. Presidentti Bachmann
lausui minulle että Unkarin taloudellinen asema todella on
sellainen, että näitten maksujen suorittaminen on ylivoimai-
nen tehtävä. On sentähden vaan kaksi mahdollisuutta: joko mo-
ratorion myöntäminen tahi uuden lainan antaminen. Näistä pi-
ti presidentti Bachmann viimeksi mainittua ehdotusta parempa-
na ja arveli hän Sveitsin ottavan osaa tällaisen lainan
myöntämiseen edellyttäen että Unkarin muutkin velkojat sii-
hen osallistuisivat.

Unkarissa toivottiin muuten, että maan taloudelli-
nen pula selvittäisi maailmalle kuinka Unkarin rajat Tria-
nonin rauhansopimuksessa oli määrätty täydellisesti taloudelli-

sia näkökohtia silmälläpitämättä ja että tästä voisi joh-
tua Trianonin rauhansopimuksen tarkistaminen.

Köpenhaminassa, 23 p:nä marraskuuta 1931

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to a member of the League of Nations Council, is written in dark ink. The signature is somewhat stylized and difficult to decipher, but it appears to be a name starting with 'L.' followed by several letters.

Suomen Köpenhaminassa ja Budapestissä olevan
lähettilään raportti No 10-1931.

III.

Sisäpoliittinen tilanne

Unkarissa.

Vaikkakin viime kesän alussa tapahtuneissa vaaleissa kreivi Bethlen sai niin loistavan voiton, ettei käytännöllisesti katsoen voi puhuakaan vastustuspuolueista eduskunnassa, oli hän sittenkin pian vaalien jälkeen pakoitettu eroamaan. Eron syyksi arveltiin alussa että kreivi Bethlen ei halunnut itse olla mukana muuttamassa Unkarin ulkopoliittikan suuntaa enemmän Ranskaan päin orientoiduksi, mikä kuitenkin taloudellisista syistä kävi välttämättömäksi. On mahdollista että tämäkin seikka saattoi myötävaikuttaa kreivi Bethlenin eroon, sillä kreivi Bethlenille, jonka oli onnistunut aikaansaada erinomaiset ystävälliset suhteet Italian ja Unkarin välillä, oli luonnollisesti katkerata muuttaa ulkopoliittikkansa suuntaa. Mutta Budapestissa ollessani sain kuitenkin sen käsityksen, ettei tämä seikka yksistään olisi saanut niin joustavaa ja määrätietoista valtiomiestä kuin kreivi Bethlenia luopumaan ainakin toistaiseksi valtion asioitten hoidosta. Eron varsinaisena syynä oli varmaan se tavaton tyytymättömyys, joka kreivi Bethlenin omis-

sa kannattajissa oli puhjennut senjälkeen kun Unkarin talouden katastrofalinen tilanne oli selvinnyt. Kaikissa piireissä hyökättiin kreivi Bethlenin ja ent. kultusministerin, kreivi Klebelsbergin kimppuun. Heidän valtiovarain tuhlausta pidetään kannattajainkin joukossa miltei rikollisena. Ja todennäköistä on että hallituspuoluetta ei olisi voitu pitää eheänä, jolleivät nämä kaksi henkilöä olisi poistunut näytämöltä.

Olin todella hämmästynyt siitä muutoksesta, mikä yleisessä mielipiteessä oli kesän aikana tapahtunut. Kun toukokuussa vielä saattoi sanoa että porvarillisissa piireissä - ainakin suurin piirtein katsottuna - oltiin tyytyväisiä siihen tapaan, millä hallitus maan asioita johti, niin nyt sitä vastoin tyytymättömyys oli niin yleinen, että tuskin eduskuntapiirin ulkopuolella tapasi nykyisen hallitussuunnan todellista kannattajaa. Eikä siinä suhteessa juuri tehty erotusta kreivi Bethlenin ja kreivi Karolyin hallitusten välillä. Ja tämä tyytymättömyys oli yhtä suuri yliopiston professorien ja ylimysten piireissä kuin liikemiesten ja muitten elinkeinon harjoittajain piireissä.

Kun tällaisen tyytymättömyyden vallitessa hallitus silti saavutti niin loistavan vaalivoiton, ei se voinut johtua muusta, kuin Unkarin omituisesta vaalijärjestelmästä, joka todellisuudessa antaa hallitukselle ja viranomaisille hyvinkin suuret mahdollisuudet vaikuttaa vaalin tulokseen. Ilmeistä on että Unkarissa todellinen oppositio pääsee esille vain varsin vähässä määrin. Toinen asia on sitten onko tällainen olotila maalle pysyväisesti onneksi. Kun vastustuspuolueet eivät koskaan itse joudu hallitusvastuuta jakamaan, niin on luonnollista, että heidän toimintaansa ei myöskään rajoita tietoisuus siitä, että voivat itsekin jou-

tua pakottuiksi maan asiain hoidosta vastaamaan.

Koetin myöskin saada selville missä määrin kommunistilla on kannattajia. Tämä oli kuitenkin verrattain vaikeata, koska kommunistien täytyy toimia täysin salaisesti. Minulle kyllä lausuttiin kerran, että koko työväestö, niin tehdas- kuin maalaistyöväestö on kommunistinen. Tätä käsitystä en kuitenkaan itse saanut. Luulenpa pikemmin että varsinaisesti järjestyneitä kommunisteja on hyvinkin vähän. Mutta työväestön, samoin kuin myöskin suuren osan sivistyneistöä ovat kurjat olot siihen määrin masentaneet, että he ovat valmiit vaikkapa mihin muutokseen tahansa, vakuutettuina siitä, että eivät olot ainakaan huonommiksi voi tulla.

Mihin tämä tyytymättömyys lopuksi voi johtua on mahdotonta sanoa.

Tässä yhteydessä pyydän myöskin saada kertoa havaintoni Unkarin kuningaskysymyksestä. Johtaessani keskustelun tähän kysymykseen ilmoitettiin minulle säännöllisesti että prinssi Otolla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia nousta Unkarin valtaistuimelle ja varsinkin hallituspiireissä koetettiin koko kysymystä bagatelloida. Mutta tästä huolimatta sain käsityksen että prinssin kannattajia on sivistyneistössä paljon.

Kuten tunnettu on vanha kreivi Apponyi legitimistien johtaja ja Budapestissa ollessani piti kreivi Apponyi eräissä johlassa puheen, jossa hän lausui uskovansa itse vielä näkevänsä päivän, jolloin nuori perintökuningas ("Erbkönig") Otto nousee valtioistuimelleen. Että prinssillä on laaja kannattajapiiri, osoittaa myöskin se juhlallinen tapa, jolla prinssin syntymäpäivä tänä vuonna Unkarissa vietettiin. Budapestissa toimitettiin vanhassa kunnianarvoisassa Pyhän Tapanin kirkossa kello 10 aamulla syntymäpäivän johdosta juhlallinen kiitosjumalanpalvelus, jota johti piispa Ludvig Shvoy. Laaja

kirkko oli täpösen täynnä yleisää, jonka joukossa nähtiin kreivi Apponyi perheineen ja suuri joukko ylhäisimpien piirien edustajia; pääkaupunkia edusti varapormestari Liber. Mutta kirkkoon pyrkijöitä oli niin paljon, etteivät läheskään kaikki mahtuneet sisään, vaan tuhansia seisojia portailta ja kirkon edessä olevalla avoimella paikalla. Syntymäpäivää ei vietetty juhlallisesti ainoastaan pääkaupungissa, vaan maan kaikissa tuomiokirkoissa toimitettiin päivän merkityksen johdosta messut.

Illalla oli Budapestissa juhlalliselliset, joihin otti osaa toistatuhatta henkilöä ollen kaikki yhteiskuntaluokat (edustettuina), yksinkertaisesta työmiehestä korkeimpiin ylimyksiin. Juhlapuheen piti entinen valtiovarainministeri ja nykyinen parlamentin jäsen tohtori Tibor Kállay. Puheessaan hän esille toi varman vakaumuksen että prinssi Otto kerran nousee Unkarin valtaistuimelle, mutta lisäsi, että tämä ei saa tapahtua minkäänlaisen seikkailutapaisen toimenpiteen kautta, vaan laillisella tavalla säädetyn lain kautta.

Omituista on että Pester Lloyd, joka, kuten tunnettu, on nykyistä hallitusta hyvin lähellä, erinomaisen myönteellisesti kirjoittaa näistä prinssi Oton kunniaksi toimeenpannuista tilaisuuksista käyttäen prinssista aina arvonimeä Erbkönig.

Tästä kaikesta huolimatta en usko että prinssin mahdollisuudet vielä tällä haavalla olisivat suuret, mutta se tyytymättömyys, joka Unkarissa nykyään vallitsee purkautuu ennemmin tahi myöhemmin. Mahdotonta on kuitenkin yrittää ennustaa mihin suuntaan olot tulevat kehittymään. Paljon tulee varmaan riippumaan siitä, ryhdytäänkö ajoissa nykyistä luonnotonta vaalijärjestelmää muuttamaan, joten tyytymättömyys pääsee luonnollisella ja toivottavasti rauhallisella tavalla

ilmi vai viivytelläänkö uudistus niin kauan, että se tulee väkivaltaisella tavalla toimeenpannuksi.

Se on kuitenkin myönnettävä, että tällä haavaa vielä vallitsee Unkarissa vallan mallikelpoinen järjestys. Ulkonaisesti rauhallisempaa maata ei voi ajatella. Valtionhoitaja Horthy sanoi minulle, että niin kauan kuin hän on valtion ohjauksissa, min hän vastaa siitä, että rauhalliset olot maassa vallitsevat.

Köpenhamina, marraskuun 23 päivänä 1931.

Suomen Köpenhaminassa ja Budapestissa olevan lähettilään
raportti No 10 - 1931.

IV.

Unkarin ja Suomen väliset suhteet.

Oleskellessani Budapestissa tulin monella tavalla taasen huomanneeksi sen todella syvän rakkauden, jota unkarilaiset tuntevat Suomen maata ja suomalaisia kohtaan. Tuloni Budapestiin tapahtui muutamia päiviä ennen heimopäivien viettoa ja olin kutsuttuna saapuvilla Turanilaisen seuran päivän johdosta toimeenpanemassa juhlassa, jossa esille toin Suomen tervehdyksen. Lopettajainpuheessa pyysi ent. ministeri Pekar että Suomen hallitukselle esittäisin Turanilaisen seuran tervehdyksen vakuuttaen että ystävyysiteet Unkarin ja Suomen välillä vuosi vuodelta tulevat vahvistumaan. Juhlassa oli saapuvilla pari sataa henkilöä, jotka innostuneina seurasivat esityksiä. Minun puheeni tuli useampaan kertaan keskeytetyksi suosionosoitusten kautta.

Jonkun aikaa tämän juhlan jälkeen toimeenpani Turanilainen seura minun kunniakseni illalliset St.Gellert hotellissa. Saapuville oli tullut toistasataa henkilöä. Ohjelmasta mainittakoon että Ylioppilaskunnan Laulukuoro lauloi suomalaisin sanoin Maamme-laulun. Erittäin kauniin ja sisäl-

töriikkaan puheen piti tunnettu Suomi-ystävä Béla Vikar. Vielä lausuttiin tilaisuutta varten sepitetty kaunis runo, jossa kerrottiin kuinka unkarilaiset ja suomalaiset veljet ja sisaret tapasivat toisensa kokkotulen ääressä Luukin kartanossa ja kuvattiin vastaanottoni unkarilaisille viime kesäisen kongressin aikana. Myöhemmin jätettiin minulle runo tekstattuna kauniissa adressissa. Illallisilla pitämässäni kiitospuheessa tehostin Unkarin ja Suomen kaupallisten välien kehittämisen tärkeyttä.

Kun kaikki ne unkarilaiset, jotka kesällä kävivät luonani Luukissa eivät olleet Turanilaisen seuran jäseniä, järjestivät he toiset kutsut minulle, joissa niinkään osoitettiin erittäin lämmintä mielialaa Suomea kohtaan.

Saattasin uskoa että innostus Suomeen etupäässä on havaittavissa Budapestissa. Niin ei kuitenkaan ole asian laita. Päinvastoin voidaan sanoa, että maaseudulla innostus on vieläkin suurempi. Sen sain matkallani Szegediin havaita. Sain Szegedin yliopiston rehtorilta ystävällisen kutsun saapua luennoimaan yliopistoon. Suostuin siihen mielelläni.

Szegedistä saapui prof. Csekey minua noutamaan ja yhdessä matkustimme Szegediin. Asemalla oli vastassa joukko professoreita sekä Ylioppilaskunnan laulukoulu, joka tervehti minua laulamalla suomenkielellä "Maamme" laulun. Sen jälkeen piti prof. Horger lyhyen suomenkielisen tervehdyspuheen, johon minun valitettavasti täytyi vastata saksankielisellä puheella. Asemalta vietiin minut katolisen piispan loistavaan palatsiin, jossa minun piispan vierana tuli asua. Käydessäni heti tämän jälkeen Yliopiston rehtoria tervehtimässä piti hänkin minulle lyhyen suomenkielisen puheen, vaikkakin rehtori oli pakoitettu lukemaan se paperilta, koska hän ei osannut sanaakaan suomea.

Esitelmätilaisuuteen oli saapunut niin paljon kuulijoi-

ta, että Yliopiston juhlasali oli täpösen täynnä. Esitelmäni aiheeksi olin ottanut Suomen kansan taistelun itsenäisyytensä saavuttamiseksi. Tein aluksi suurin piirtein selkoa Suomen historiasta ja sittemmin tarkemmin passiivisesta vastarinnasta, jääkäri liikkeestä, itsenäisyyden julistamisesta ja vapaussodasta. Mainittakoon, että kun passiivisen vastarinnan yhteydessä mainitsin Tasavallan Presidentin nimen, keskeyttivät esitystäni niin voimakkaat suosionosoitukset, että minun täytyi pitää pitkää loma, ennenkuin oli tilaisuudessa jatkamaan.

Esitelmän jälkeen olivat Yliopiston professorit kutsuneet minut päivällisille, joissa pidettiin innostuneita puheita Suomelle.

Seuraavana päivänä tein maatalousministerin kutsumana retken valtion omistamalle "Mezőhegyes" nimiselle suurtilalle. Tilan pinta-ala on 17302 hehtaaria, josta suurin osa on viljeltyä. Siellä olin tilaisuudessa tutustumaan Unkarin maatalouden jokseenkin kaikkiin eri toimintatapoihin, mutta lähempi kertominen siitä veisi tässä yhteydessä liian pitkälle. Matkalla tähän suurtilaan poikkesimme muutamia keskikokoisia talonpoikaistaloja katsomaan. Näissä minua yllätti harjoitetun maatalouden monipuolisuus. Niinpä eräässä talossa harjoitettiin paitsi vehnän veljelystä, joka oli pääelinkeino, hevosten kasvattamista myyntia varten sekä teuraseläinten kasvattamista. Sitäpaitsi talossa elätettiin satoja hanhia, kalkunoita, kanoja ja kyyhkysiä. Kalanviljelystä varten oli laitettu keinotekoinen lampi.

Paitsi Szegefin matkalla sain muutenkin kokea että harrastus Suomea kohtaan on maaseudulla suuremmoisen vilkas. Kutsuja maaseudulle sateli, mutta ajan puutteen takia en voinut niitä noudattaa. Mainittakoon kuitenkin että minut m.m. oli kutsuttu käymään nyttemmin Tšekkoslovakiaan kuuluvassa

Kaschaun kaupungissa Tatra-vuoristoa katsomassa. Kun minä paluumatkallani yhtä hyvin olisin voinut matkustaa Kaschaun kautta, olinkin aikonut tätä kutsua noudattaa. Mutta sitten sainkin tietää, että Kaschaussa oli suunniteltu niin suuremoinen vastaanotto, etten katsonut voivani Tšhekkoslovakiassa sellaiseen suostua, joten ilmoitin olevana valitettavasti pakoitettu matkustamaan Prahan kautta.

Budapestissa ollessani pidin saman esitelmän kuin Szegedissä, vielä Budapestin Kansantaloudellisen Yliopiston ylioppilasyhdistyksen pyynnöstä. Nytkin oli sali täpösen täynnä yleisöä ^{ja} /seka ennen että jälkeen esitelmäni pidettiin innostuneita puheita.

Sain myöskin kutsun pitää esitelmän erittäin suurta arvonantoa nauttivassa yhdistyksessä ulkopolitiikkaa varten, jonka puheenjohtajana on kreivi Albert Apponyi. Kun minä silloin jo kuitenkin olin lähtökunnossa, sovittiin että puhuisin tässä yhdistyksessä ensi keväänä. Niinkään oli vireillä kysymys että esittäisin jonkun lyhyemmän (4 - 6 luentoa) suomalaista oikeutta koskevan luentosarjan Budapestin yliopistossa vuoden perästä.

Myöskin viralliselta taholta osoitettiin minulle monella tavalla suosiollista huomiota. Kultusministeri antoi minun kunniakseni aamiaiset, jotka olivat merkilliset siitä, että saapuvilla olevista unkarilaisista 8 puhui vallan sujuvasti suomea.

Ulkoasiainministeri antoi minulle aamiaiset en famille, huomionosoitus, mikä, kuten minulle kerrottiin, ei vielä ollut tullut kenenkään ulkolaisen diplomaatin osalle.

Itse annoin, lukuisia pienempiä kutsuja mainitsematta, kahdet päivälliset 17 ja 22 henkilölle. Ensimmäisillä olivat saapuvilla ulkoasiainministeri ja ulkoministeriön korkeimmat

virkamiehet, valtionhoitajan kansliapäällikkö sekä muita huomattavia virkamiehiä ja entisiä ministereitä ynnä Itävallan, Turkin ja Bulgarian lähettiläät, toisilla taasen joukko yliopiston professoreita, ja Unkarin kulttuurin korkeimpia edustajia.

Mainittakoon lopuksi vielä laajempienkin unkarilaisten piirien ystävällistä mielialaa kuvaavana että kuukauden kestäneen oleskeluni aikana olin kutsuvieraana syömässä tahi teetä juomassa kymmenessä virallisiin piireihin kuulumattomissa perheissä.

Köpenhamnina, marraskuun 25 päivänä 1931.

H. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA:

Ministeri Talaan raportti no 11.

Köpenhamina.

11/12-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

Köpenhamina, joulukuun 11 p. 1931.

No 1384.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
30 / 71 Sal. 11. 31		
14/12-31	2 -	111 -
SUOMI	RUUSU	10A
5	03	

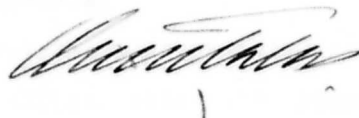
Köpenhaminan ja Budapestin lähettilään
raportti No 11 - 1931.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia tuten lähettää
raporttini No 11-1931, joka sisältää

1. Budapestissa tapahtunut kaappausyritys .

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

Helsinki .

KOKOAS		
No	30 / 71	Pal - 31
12/12-31	To	-
RÄHMÄ		AJA

Suomen Köpenhaminassa ja Budapestissa olevan
 lähettilään raportti No 11-1931.

Budapestissa tapahtunut kaappausyritys.

Pikemmin kuin viime raportissani osasin aavistaakaan yritti Unkarissa vallitseva tyytymättömyys puhjeta tekoihin. Vaikkakin viime kuun 28 päivänä saatiin aiottu kaappausyritys tukahdetuksi aivan alkuunsa, minkä johdosta se virallisesti esitetäänkin vallan mitättömäksi roskaväen kapinayritykseksi, täytyy siihen sittenkin kiinnittää vakavata huomiota se kuin epäilemättä on osoitus maassa vallitsevasta tyytymättömyydestä.

Kun tieto toimitetuista pidätyksistä levisi Budapestiin uskottiin sielläkin aluksi että oli kysymyksessä prinssi Oton kannattajain yrityksestä saada prinssin valtaistuimelle. Niin ei kuitenkaan ollut asian laita. Yhtä vähän perää lienee kuitenkin siinä, että kaappausyrityksen tekijät olisivat roskaväkeen kuuluvia. Ainakin johto näyttää olleen sellaisissa piireissä, jotka ovat lähellä Saksan kansallissosialisteja. Yrityksen merkittävimmistä kannattajista mainittakoon tänä vuonna eläkkeelle joutunut santarmikunnan päällikkö, kenraali Schill ja samoin eläkkeellä oleva kenraaliluutnantti Raics. Tutkimusten edistyessä voipi tapahtua että muittenkin huomattavien henkilöitten havaitaan juttuun

sekaantuneen. Nykyään on pidätetyistä vain 16 vangittuna ja oikeuskäynti heitä vastaan alkaa piakkoin.

Täytyy myöntää että kaappausyritys oli koko lailla hyvin valmistettu, joskin yrityksen osaaottajain lukumäärä oli liian pieni. Heillä oli valtionhoitajan väärennetyllä nimellä varustettuja valtakirjoja, joitten avulla tarkoitus oli ottaa haltuunsa Budapestin kasarnit, ministeriöt, postivirastot, radio ja kaikki pankit. Kun tämä olisi suoritettu oli tarkoitus lähettää pääkaupungissa oleva sotaväki pois ja korvata se maaseudulta tuodulla varmallalla väellä.

Yrityksen nopea kukistaminen osoittaa että Unkarin hallitus on sekä voimakas että valveilla. Tätä nykyä on maa jälleen täysin rauhallinen.

Köpenhamina, joulukuun 11 päivänä 1931.

